

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Resim - İş Öğretmenliği Bilim Dalı**

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME SANAT EĞİTİMİNDE
MULTİMEDYA-CD VE İNTERAKTİF TASARIMLAR
YOLUYLA MODERN SANAT AKIMLARI KONUSUNUN
ÖĞRETİMİ**

**Yasemin EROĞLU
(Yüksek Lisans Tezi)**

İstanbul, 2011

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Resim - İş Öğretmenliği Bilim Dalı**

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME SANAT EĞİTİMİNDE
MULTİMEDYA-CD VE İNTERAKTİF TASARIMLAR
YOLUYLA MODERN SANAT AKIMLARI KONUSUNUN
ÖĞRETİMİ**

**Yasemin EROĞLU
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Danışman
Prof. Dr. Ümran BULUT**

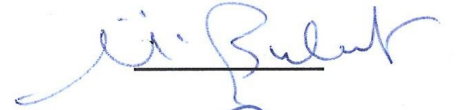
İstanbul, 2011

Tüm kullanım hakları
M. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
2011

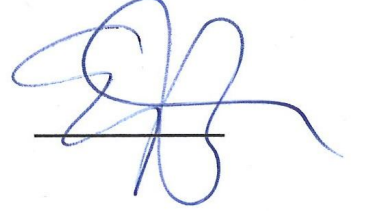
ONAY

Yasemin EROĞLU tarafından hazırlanan "İlköğretim İkinci Kademe Sanat Eğitiminde Multmedya - Cd ve İnteraktif Tasarımlar Yoluyla Modern Sanat Akımları Konusunun Öğretimi" konulu bu çalışma, 16 Haziran 2011 tarihinde yapılan savunma sınavında düzeltme kararı verilmiştir.

Tez Danışmanı Prof. Dr. Ümran BULUT

Jüri Üyesi Prof. Dr. Erol BULUT

Jüri Üyesi Prof. Dr. Sefer ADA

ÖZGEÇMİŞ

- 2004 Balıkesir Kadriye Kemal Gürel Anadolu Lisesi'nden mezun oldu.
- 2004 Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'ne girdi.
- 2008 Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nden mezun oldu.
- 2008 Gazikent İlköğretim Okulu'nda görsel sanatlar öğretmenliğine başladı.
- 2008 Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Reşim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı'na girdi.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Görev Yaptığı Kurum : Gazikent İlköğretim Okulu
E-Posta : ysmneroglu@hotmail.com
Telefon : 0 554 406 36 67

ÖNSÖZ

Günümüz dünyasının vazgeçilmezlerinde biri olan teknoloji 21. yy.'ı da derinden etkilemiş, her alanda sıkça karşımıza çıkan teknoloji çağımıza da damgasını vurmuştur. Teknolojinin nimetlerinden sıkça faydalanan alanlardan biri de eğitimidir. Bünyesinde barındırdığı çeşitli ve uygulamalarla teknoloji, eğitimin temel yapıtaşlarından biri haline gelmiştir. Öğrencilerin dersteki klasik öğrenme deneyimlerine, klasik öğrenme yöntemlerinin yeterli olmadığı zamanlarda teknolojik çözümler oldukça işe yaramaktadır.

En önemli teknolojik icatlardan biri de kuşkusuz bilgisayardır. Bilgisayarlı öğretim son yıllarda tüm okullarımızda etkili hale getirilmeye çalışılan bir sistemdir. Etkileşimli eğitim ortamlarının (multimedia cd, interaktif tasarımlar gibi...) ilköğretimin her iki kademesinde de oldukça başarılı bir şekilde etkililiği görülmektedir. Türkçe, matematik, sosyal bilgiler gibi branşlarda etkileşimli tasarımlar, multimedya cd'ler hemen hemen her yerde karşımıza çıkmaktadır. Hem öğrencilerin öğrenme eyleminde ve kalıcılığında yarar sağlayan, hem de öğretmenin bilgiyi kavratma konumunda rahatlık getiren uygulamalar olan tasarımlar eğitim-öğretim hayatındaki yerini başarılı bir şekilde alır. Ancak ilköğretimde görsel sanatlar dersinde uygulamaların izine bile rastlanmamaktadır. Görselliğe en çok ihtiyaç duyulan bu dalda herhangi bir etkileşimli ortam ürünüyle karşılaşmamaktadır. Bu durumda hem öğrenciye, hem de öğretmene geleneksel eğitimin sınırları içine hapsedilmektedir. Teknoloji ile desteklenmiş sanat eğitimin niteliğini arttıracak gibi öğrenmeyi de eğlenceli bir hale getirecektir.

Araştırmada, ilköğretim basamağı, ikinci kademesinde sanat eğitimi sürecini teknoloji desteği ile daha etkili hale getirmeyi amaçlayan "Modern Sanat Akımları" konulu bir multimedya uygulaması geliştirilerek öğretim etkililiği sınanmıştır.

Çalışma sürecinde; bilgisi, tecrübesi ve anlayışı ile yanımızda olan değerli tez danışmanı hocam Prof. Dr. Ümran BULUT'a ve uygulamalarımda beni yalnız bırakmayan Gazikent İlköğretim Okulu'ndaki sevgili öğrencilerime teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Hazırlanan bu çalışmada, grafik tasarım ilkelerine bağlı olarak geliştirilmiş etkileşimli eğitim cdlerinin (multimedya cd) ilköğretim ikinci kademe sanat eğitiminde, modern sanat akımları konusunun öğretiminde etkililiği ortaya çıkartmak amaçlanmıştır. İki grup ele alınmış, ön test-son test modeliyle, karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmalarda ilk olarak ilköğretim basamağı ikinci kademe görsel sanatlar eğitimi kapsamlı bir şekilde araştırılmıştır. Ardından Türk Eğitim Sistemi'nde teknoloji destekli eğitim ortamı, multimedya cd' tasarımın ve modern sanat akımı konuları sırayla kuramsal olarak ele alınmıştır.

Araştırmanın çalışma evrenini 2010-2011 eğitim- öğretim yılında İstanbul Gaziosmanpaşa Gazikent İlköğretim Okulu'nda ilköğretimin ikinci kademesinde öğrenim görmekte olan yirmişer öğrenciden oluşan iki grup seçilmiştir. Araştırmanın belirlenen amaca ulaşması için gerekli olan veriler, araştırmacı tarafından grafik tasarım ilkeleri göz önünde bulundurularak geliştirilen modern sanat akımları konusuna ilişkin etkileşimli çeşitli uygulamaları kapsayan "Modern Sanat Akımları Cd'si" Modern Sanat Akımları başarı testi ile toplanmıştır.

Araştırmada uygulama aracı olarak, araştırmacı tarafından Ocak 2011-Nisan 2011 tarihleri arasında, grafik tasarım ilkelerine dayalı olarak, modern sanat akımları konusuna ilişkin etkileşimli çeşitli uygulamaları kapsayan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine yönelik bir multimedya cd geliştirilmiştir. Bu cd hazırlama aşamasında "Adobe Photosop CS4, Adobe Illustrator CS4, Adobe Acrobat 9 Pro, Macromedia Flash MX, All Sound Recorder 1.00, I Movie gibi bilgisayar programları kullanılmıştır.

Araştırmada yanıtı aranan sorular doğrultusunda, öğrencilerin veri toplama araçlarına verdikleri yanıtların çözümlenmesi sonunda; grafik tasarım ilkelerine dayalı olarak geliştirilmiş multimedya cd'lerin ve interaktif tasarımların, ilköğretim ikinci kademe görsel sanatlar dersinde, "Modern Sanat Akımları" konusunun öğretiminde kullanılması öğrenci başarısını ve öğrenmenin kalıcılığını arttıran bir etmendir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Sanat Eğitimi, Multimedya

ABSTRACT

Prepared in this study, based on the principles of graphic design developed interactive training CD's (multimedia CD), middle school art education, aimed to reveal the effectiveness of teaching the subject of modern art trends. The two groups have been addressed, pre-test-post-test model, in comparison to evaluate.

Studies, first as a primary step in visual arts education in the second stage was investigated in a comprehensive manner. Then the Turkish Education System, technology-supported learning environment, multimedia cd' in the order of design and theoretical issues are discussed in the modern art movement.

The study population of Istanbul in the 2010-2011 academic Gaziosmanpasa Gazikent second stage of primary education, Primary School, which is studying two groups of twenty students were selected. The data needed to reach the goal of the research, taking into account the principles of graphic design by the researcher developed a variety of interactive applications for the modern art movements, including the issue of "Modern Art Movements CD" Modern Art Movements were collected with the achievement test.

Application as a tool for the study, by researchers from January 2011-April 2011, based on the principles of graphic design, modern art trends, interactively on the subject, covering a variety of applications for middle school students developed a multimedia CD. During preparation of this cd "Adobe Photoshop CS4, Adobe Illustrator CS4, Adobe Acrobat 9 Pro, Macromedia Flash MX, All Sound Recorder is used in computer programs, such as 1:00.

Response sought in accordance with the research questions, analysis of students' responses at the end of data collection tools, developed based on the principles of graphic design, multimedia CDs and interactive design, visual arts middle school lesson, "Modern Art Movements" the issue of the use of teaching and learning, student achievement increases the durability of is a factor.

Key Words: Art, Art Education, Multimedia

İÇİNDEKİLER

ONAY	i
ÖZGEÇMİŞ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
RESİM LİSTESİ	viii
TABLO LİSTESİ	ix

BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problem.....	1
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.2. Alt Problemler	2
1.3. Amaç.....	3
1.4. Önem.....	3
1.5. Varsayımlar.....	3
1.6. Sınırlılıklar	4
1.7. Tanımlar.....	4

BÖLÜM II: İLGİLİ ALAN YAZIN.....	6
2.1. İlköğretim Basamağı Görsel Sanatlar Eğitimi	6
2.1.1. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları	7
2.1.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Temel İlkeleri	9
2.1.3. Görsel Sanat Eğitiminin Önemi.....	11
2.1.4. Görsel Sanat Eğitimi Programı.....	14
2.1.5. İlköğretim Basamağı Çocuk Resimlerinin Gelişim Evreleri.....	17
2.2. Türk Eğitim Sisteminde Teknoloji Destekli Eğitim Ortamı.....	21
2.3. Multimedya Cd Tasarımı.....	25
2.3.1. Multimedya (Çokluortam) Kavramı Nedir?.....	28

2.3.2. Türkiye'de Multimedyanın Tarihsel ve Teknolojik Gelişimi	31
2.3.3. Türkiye'de Multimedya Ürünlerinin Sanat Eğitiminde Kullanılması	32
2.3.4. Multimedya Cd Tasarım Aşamaları	34
2.4. Modern Sanat Akımları	47
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	110
3.1. Araştırma Modeli.....	110
3.2. Çalışma Grubu	111
3.3. Veriler ve Toplanması	111
3.3.1. Uygulama Aracının Geliştirilmesi.....	112
3.3.2. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi.....	113
3.3.3. Veri Toplama Aracının Uygulanması	113
3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	113
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLARI	114
4.1. Multimedya Eğitim Cd'lerinin Öğrenci Başarısına Etkisi	114
4.2. Analiz Sonuçlarına Göre Ortaya Çıkan Puanların Değerlendirilmesi.....	123
BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	134
5.1. Sonuç ve Tartışma	134
5.2. Öneriler	136
KAYNAKÇA	139
EKLER.....	144
Ek 1: Modern Sanat Akımları Cd'si Uygulama Örnekleri	144
Ek 2: Modern Sanat Akımları Testi	162
Ek 3: Modern Sanat Akımları Testi Cevap Anahtarı	174

RESİM LİSTESİ

Resim 1.	Çılgılık, Edvard Munch, ...	47
Resim 2.	Mezarcının Ölümü, Carlos Schwabe.....	49
Resim 3.	Tahiti'li Kadınlar, Paul Gauguin	51
Resim 4.	İzlenim, Claude Monet.....	52
Resim 5.	Arles'de Kahvehane, Vincent van Gogh	53
Resim 6.	Eduard Kosmack'ın portresi, Egon Schiele.....	55
Resim 7.	Vicent van Gogh'un kendi odası, Vicent van Gogh	56
Resim 8.	Madam Matisse, Henry Matisse.....	60
Resim 9.	Casa Batllo, Antoni Gaudi	62
Resim 10.	Dans, Alphonse Mucha	64
Resim 11.	Genç Kız ve Sandalye, Pablo Picasso	69
Resim 12.	Bir Bisikletçinin Dinamizmi, Umberto Boccioni.....	74
Resim 13.	Pisuar, Marcel Duchamp	77
Resim 14.	Savaşta Sakatlanmış Gaziler, Otto Dix	80
Resim 15.	Kırmızı Sandalye, Gerrit Rietveld.....	82
Resim 16.	Rüya, Salvador Dali	85
Resim 17.	Parça 2, Wassily Kandinsky.....	88
Resim 18.	Numara 8, Jackson Pollock, ...	90
Resim 19.	Marilyn'ler, Andy Warhol	93
Resim 20.	Günümüz Evleri, Richard Hamilton'ın.....	94
Resim 21.	Kareye Övgü, Josef Albers	96
Resim 22.	Berlin Eğrileri, Richard Serra	100
Resim 23.	Bir ve Üç Sandalye, Joseph Kosuth	102
Resim 24.	1978 yılındaki performansı, Joseph Beuys	103
Resim 25.	Çiçekli Sofa, Jack Mendenhall.....	105
Resim 26.	Spiral Jetty, Robert Smithson.....	108

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.	Araştırma Modeli	110
Tablo 2.	Araştırmanın Çalışma Grubu	111
Tablo 3.	Deney Grubu Öntest ve Sontest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları	114
Tablo 4.	Deney Grubu Öntest ve Sontest Puanlarına Ait Wilcoxon Testi Sonuçları	115
Tablo 5.	Kontrol Grubu Öntest ve Sontest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları	115
Tablo 6.	Kontrol Grubu Öntest ve Sontest Puanlarına Ait Wilcoxon Testi Sonuçları	116
Tablo 7.	Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları.....	116
Tablo 8.	Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Puanlarına Ait Mann- Whitney U Testi Sonuçları.....	116
Tablo 9.	Deney ve Kontrol Gruplarının Öntest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları.....	117
Tablo 10.	Deney ve Kontrol Gruplarının Öntest Puanlarına Ait Mann- Whitney U Testi Sonuçları.....	117
Tablo 11.	Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Kız Öğrencilerin Öntest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları	118
Tablo 12.	Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Kız Öğrencilerin Öntest Puanlarına Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları	118
Tablo 13.	Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Kız Öğrencilerin Sontest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları	119
Tablo 14.	Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Kız Öğrencilerin Sontest Puanlarına Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları	119
Tablo 15.	Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Erkek Öğrencilerin Öntest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları	120

Tablo 16.	Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Erkek Öğrencilerin Öntest Puanlarına Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları	120
Tablo 17.	Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Erkek Öğrencilerin Sontest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları	121
Tablo 18.	Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Erkek Öğrencilerin Sontest Puanlarına Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları	121
Tablo 19.	İlköğretim İkinci Kademe Sanat Eğitiminde Multimedya-Cd ve İnteraktif Tasarımlar Yoluyla Modern Sanat Akımları Konusunun Öğretimine Yönelik Yapılan Öntest-Sontest Sonuçları ve Başarı Yüzdeleri	122

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem

Eğitim bireyin tüm yaşamı boyunca süregelen bir olgudur ve yaşadığı toplum için davranışlarını, düşüncelerini, yeteneklerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür, bugününümüzün ve geleceğimizin vazgeçilmez bir gereksinimidir. Her kademede gerekli görülen sanat eğitimi, ilköğretim çağında görsel sanatlar dersi ile gösterilmektedir. Çocuk ilköğretim çağında sanatı, bu bir saatlik zaman dilimi içerisinde tanımaya çalışmakta, etrafını sarmış olan çizgilere renklere anlamlar yüklemeyi, zamanla da kendini ifade etmeyi seçebileceği bir dili öğrenmeye başlamaktadır. Eğitim bilimciler tarafından sanatın insan hayatında yeme, içme, barınma gibi en temel ihtiyaçlarının hemen ardından gösterilmesi bu alanın tanınması gerekliliğinin en temel göstergesidir.

Teknoloji tüm dünyada baş döndürücü bir hızla gelişirken günlük hayatımızın neredeyse tamamına sıçramış durumdadır. Eğitimin hemen hemen her alanında kullanılan ve oldukça başarılı sonuçlar doğuran teknolojik destekli eğitime sanat eğitiminde de son derece ihtiyaç vardır. İlköğretim düzeyinde belirlenen müfredat programlarda teknolojiden faydalanmak söz konusudur ancak tam anlamıyla görsel sanatlar dersinin geneline yayılamamıştır. Uygulama temelli bir ders olması nedeniyle teknolojik gelişmelerden, video izletimi ya da projeksiyonla resimlerin gösterilmesi gibi aktivitelerden söz edilebilir. Türkçe, matematik gibi temel dersler başta olmak üzere, diğer derslerde de aktif bir biçimde kullanılan, multimedya cd ve interaktif tasarımlar, görsel sanatlar dersinde kullanılmamaktadır. Oysaki en başta sanat eğitiminin bu tarz uygulamalara ihtiyacı vardır. Multimedya cdler çoklu medya ürünleridir. Fotoğraflar, animasyonlar, filmler, animasyonlu yazılar içerir. Gerek uygulamalı konuların gerekse teorik bilgilerin öğrenciye verilmesinde multimedya cdnin faydası yadsınamaz. Özellikle de teorik temelli konuların kalıcı bir biçimde öğretilmesi hedefleniyorsa, teknolojik uygulamalar en başta yer almalıdır.

İlköğretim çağındaki çocukların sanat eğitimi ihtiyacını karşılamak amacıyla müfredata konulmuş olan görsel sanatlar dersine, bilgisayar destekli eğitimin, bunun açılımı olarak da interaktif cd ve multimedya cdnin katkısı büyük olacaktır. Bu çalışmaların tasarımının yapılması ve uygulamaya geçilmesi Türkiye'de, ilköğretim çağındaki çocukların, görsel sanatlar dersine karşı duyduğu ilgiyi arttıracak ve öğrenmeyi kolaylaştıracakı düşünülmektedir.

1.1.1. Problem Cümlesi

"İlköğretim İkinci Kademe Görsel Sanatlar dersinde, multimedya cd ve interaktif tasarım kullanımının, modern sanat akımları konusunun öğrenmedeki başarısına katkısı nedir? " sorusu temel problem olarak ele alınacak ve bu konu çeşitli yönleriyle ele alınmaya çalışılarak bu doğrultuda araştırmalar gerçekleştirilmiştir.

1.2. Alt Problemler

1. Öntest – Sontest puanlarına göre deney grubunun "modern sanat akımları" konusundaki başarı düzeyinde anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Öntest – Sontest puanlarına göre kontrol grubunun "modern sanat akımları" konusundaki başarı düzeyinde anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Öntest puanlarına göre deney ve kontrol gruplarının "modern sanat akımları" konusundaki başarı düzeylerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Sontest puanlarına göre deney ve kontrol gruplarının "modern sanat akımları" konusundaki başarı düzeylerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Cinsiyet değişkenine göre Uygulama(deney) öncesi deney ve kontrol gruplarının öntest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Cinsiyet değişkenine göre Uygulama sonrası deney ve kontrol gruplarının sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Amaç

Bu araştırma, sanat eğitiminde kullanılan yöntemlerin geliştirilmesini ve günümüz teknolojisini yakalamayı hedeflemektedir. Pek çok alanda etkin biçimde kullanılan bilgisayar destekli eğitimi görsel sanatlar dersine de taşımak ve bu yolla ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine modern sanat akımlarını kavratma konusundaki izlenimleri takip etmek amacıyla multimedya tasarımı seçilmiştir. Sanat akımlarının araştırılıp belli bir düzeye indirgenerek grafik tasarım kuralları çerçevesinde düzenlenip öğrenciye sunulması ve öğrencilerden alınan dönütler sonucunda da bu konudaki gelişmeleri nesnel bir biçimde gözleyebilmek hedeftedir.

Çevresine duyarlı, kültürlü ve bilinçli kişilikler geliştirmek hedeflendiğinde sanat eğitiminden bahsetmemek söz konusu bile olamaz. Sanat eğitimi denildiğinde ise geçmiş uygarlıkların sanat anlayışlarını benimsetmek temel niteliklerden sayılmaktadır. Bunun içinde az zamanda çok aktarım yapılması durumunda kalındığında teknolojiyi devreye sokarak yükü hafifletmek ve etkili bir öğretim gerçekleştirebilmenin vazgeçilmezi bu tarz uygulamalar olacaktır.

1.4. Önem

- Bu araştırma sonucunda görsel sanatlar dersine ilgi artacak ve rahat bir bilgi akışı sağlanacaktır.
- Öğretmenin iş yükü azalırken bir taraftan da öğrenci öğrenme güçlüğü çekmeyecek, eğlenerek etkin bir öğrenme gerçekleştirecektir.
- Sanatı öğrenerek sevecek, sanata saygı duymayı onu anlamayı çalışmayı öğrenecektir. Bu da ileride onun nitelikli bir birey olmasına katkı sağlayacaktır.

1.5. Varsayımlar

- Araştırmada kullanılan kaynaklar, araştırma kapsamında yer alan konuları açıklayacak niteliktedir.

- İlköğretim ikinci kademe görsel sanatlar derslerinde kullanılmak üzere daha önce hiç denenmemiş bir yöntem olan tasarımlarla materyal çeşitliliğini arttıracaktır.
- Gerek uygulama gerekse teori bakımından daha nitelikli bir sanat eğitimi tekniği sunacaktır.
- Kullanılan her türlü araştırma kaynağındaki bilgilerin doğru olduğu var sayılmıştır.
- Gözleme dayalı görüş ve bilgilerin doğru olduğu var sayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

- Bu araştırma ilköğretim ikinci kademe görsel sanatlar derslerinde modern sanat akımlarının teknoloji desteğiyle anlatılması tekniğinin değerlendirilmesiyle sınırlıdır.
- Bu araştırma Gazikent İlköğretim Okulu sekizinci sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
- Bu araştırma 1 yıl (2010- 2011) ile sınırlıdır.
- Bu araştırma 2010- 2011 yılında ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Multimedya (Çoklu ortam): Ses (müzik ve/veya ses), durağan görüntüler (taranmış ve/veya bilgisayar grafiği ile oluşturulmuş), hareketli görüntüler (bilgisayar animasyonu, sinema ve/veya video) ve yazılı metinlerin birleşimini içeren sonuçları tanımlamaktadır (Kul, 1995).

İnteraktif CD: Video, fotoğraf, ses, doküman, gibi görsel ve işitsel bir çok öğeyi içinde barındıran, kullanıcının yönlendirilmesi ile çalışan, hiçbir özel program gerektirmeden otomatik olarak başlayan, bir çok bilginin bir arada sunulabildiği bir diskettir (Kaba, 1992).

Eğitim: Eğitim yeni kuşakların, toplum ve yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken, gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliğidir (San, 2008).

Sanat Eğitimi: Sanat eğitimi, bireyin duygusal, zihinsel ve bedensel eğitimi bütünlüğü içerisinde estetik duyguların geliştirilmesi, yeteneklerinin olgunlaştırılması ve yaratıcılığının arttırılması yapılan eğitim çabasıdır (Ünver, 2002).

Bilgisayar Destekli Öğretim: Bilgisayar destekli öğretim, bilgisayarların sistem içine programlanan dersler yoluyla öğrencilere bir konu ya da kavramı öğretmek ya da önceden kazandırılan davranışları pekiştirmek amacıyla kullanılmasıdır (İpek, 2001).

BÖLÜM II

İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1. İlköğretim Basamağı Görsel Sanatlar Eğitimi

Görsel sanatlar eğitimi, bireyin ruhsal ve bedensel eğitimi içinde estetik duygularının geliştirilmesi, yetenek ve yaratıcılığının ortaya çıkarılması çabası için önemli bir eğitim şeklidir (Yolcu, 2004, s.88). Görsel sanatlar aracılığıyla kişi üzerinde bir takım duygu durumlarına veya duygu değişimlerine rastlayabiliriz. Bir eser ile hayal kurabilir, bir başka resim ile düşüncelere dalebiliriz. Fikirlerimizi beyan etme biçimlerimden biri olarak da kullanılabilen görsel sanatlar, çevremizi daha iyi algılamamıza yardımcı olur. Görsel sanatlarda eğitim ile gelişebilen büyüyen olgunlaşan bir kavramdır. Özellikle ilköğretimde görsel sanatlar eğitimi, sanatsal gelişimin de ötesinde, bireysel gelişime katkıda bulunduğu için son derece gerekli ve önemli bir öğrenim sürecidir. Öğrenciler, sanatsal öğrenim sürecinde; düşünen, algılayıp yorumlayan, sorgulayan ve eleştiren kişiler olup kendilerini ifade edebilme konusunda son derece sınırsız anlatım olanaklarına sahiptirler. Bu durum, öğrenim ortamındaki bireysel farklılıklardan dolayı, öğrencilerin kendilerini ifadede karşılaşılabilecekleri zorlukları aşmaları adına son derece olumludur.

İlköğretim programlarında görsel sanatlar eğitimi, basitten karmaşığa doğru bir öğrenme süreci ile uygulanmaktadır. Son derece etkili ve anlaşılması zor olmayan bu teknik ve uygulamalar, öğrencilerin sanatsal ortamın zenginliklerini kavrayıp sanat eğitimi süresince uygulama etkinliklerinin çeşitliliklerinden faydalanıp yaratıcılıklarını ortaya çıkarabilen öğretim ortamları sağlarlar. Görsel sanatlar eğitimi sürecinde elde edilen duyarlılık, algılamada seçicilik, olayları eleştirebilme ve yorumlama gibi bireysel gelişimin temelini oluşturan özellikleri bireye kazandırmaktadır. Sanatsal gelişim bu yönüyle, bireysel ve sonrasında toplumsal gelişime katkıda bulunmaktadır. Görsel sanatlar eğitimi öğrencilere öğrenim sürecinde en temel gereklilik olan gözlem yapabilme ve bu gözlemlerini sanatsal yollarla aktarabilme yeterliliği kazandırır. Bu yöntemle öğrenciler çevrelerindeki objeleri, insanları, mekanları öncesinde yapılmış çalışmaları değerlendirip, kendi

çalışmalarını yaratma sürecinde yeterliliklerini geliştirebilirler. Görsel sanatlar, dünyanın değişik yerlerinde ortaya konulan, bazılarının çeşitli ekollerle ve akımlarla ayrıldığı bir alan olarak, bize sanatın doğası hakkında tüm dünyayı kapsayacak bilgiler sunmaktadır (Özsoy, 2003,s.41).Görsel sanatlar eğitimi programlarının oluşturulmasında, öğrencilerin içinde bulundukları dönemin ilgileri çok önemlidir. Bu süreçte; kim (yaş düzeyi), niçin (amaç), ne (uygulama), nasıl (malzemeler), nasıl daha iyi (gelişim) gibi sorular ile öğretim ortamları geliştirilebilir ve öğrencinin ilgi ve beklentilerine karşılık veren öğrenme ortamları oluşturulabilir. Bu durum öğrenme sürecinin etkililiğini artırmaktadır (Erişti, 2005,s.6). Görsel sanatlar eğitiminin bir amacının bireyin yeteneklerinin fark edilip değerlendirilmesi sonucu yaratıcı, kendine güvenen, estetik duyguları gelişmiş kişiler ortaya çıkarmak olduğunu varsayarsak bir başka amacının da bilim ve sanatın işbirliği sonucunda uygar bir toplum yaratmak olduğunu söyleyebiliriz.

Sonuç olarak görsel sanat eğitiminde amaç sanatçı yetiştirmek değil sanat ve sanat ürünlerini anlayıp eleştirebilen, estetik görgüsü olan yaratıcılığını ön plana çıkarabilen ve sanatsal ifade gücü yüksek bireyler yetiştirmektir.

2.1.1. Görsel Sanatlar Dersinin Genel Amaçları

İlköğretimde verilen görsel sanatlar eğitimi programları; öğrencilerin sanat konusunda bilgi sahibi olup, sanatsal etkinlikler, ürünler oluşturabilecek yeterlilik ve beceri kazanmalarını amaçlamaktadır. Görsel sanatlar eğitiminin amaçları aşağıdaki şekilde özetlenebilir (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 1997, s.16-17).

1. Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda güzel sanatlarla ilgili bilgileri kazandırabilme.
2. Sanatı görsel bir iletişim formu olarak kullanmada ve değerlendirmede güven ve yeterlilik kazanmaları için, öğrencilerin görsel okur-yazarlığını sağlayabilme.
3. Sanatsal yaratıcılığı geliştirebilme.
4. Her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirebilme.

5. Düşünceleri gerçekleştirebilmek ve sanat eserlerini üretebilmek amacıyla bireysel anlayış ve teknik yeteneklerini geliştirebilme.
6. Estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili olarak bilinçli estetik hükümler vermelerini sağlayabilme.
7. Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilme.
8. Düzensizliklerden rahatsız olmasını ve çevresini güzelleştirmesini sağlayacak estetik kişilik kazandırabilme.
9. Sanat yoluyla ifade imkanı vererek ruh sağlığına yardımcı olabilme.
10. Öğrencilerin kendilerini ispatlamalarına ve kendilerini bulmalarına imkan tanıyabilme
11. Öğrencilerin hayatları boyunca sanat yapan üreticiler veya sanatı bilinçli izleyen tüketiciler olarak içinde yasadıkları kültüre katkılarını sağlayabilme.
12. Bireysel veya grup çalışmalarında sorumluluk ve iş birliği, dayanışma anlayışını; birbirleri arasında sevgi, saygı ve yardımlaşma gibi duygu ve davranışları geliştirebilme.
13. Sanatın özgünlük olduğunu ve hayata olan katkısını kavrayabilme.
14. Sanatsal yaratma hazzını duymasını ve takdir etmesini sağlayabilme.
15. Biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilme.
16. Tasarıma yönelik hayal gücünü geliştirebilme.
17. Tarihi ören yerlerini, anıtları, müzeleri, sanat galerilerini, atölyelerini ve tasarım stüdyolarını tanıyarak, kültür ve tabiat varlıklarına sahip çıkabilme.

2.1.2. Görsel Sanatlar Eğitiminin Temel İlkeleri

İlköğretimde uygulanacak görsel sanatlar eğitiminde belirlenen amaçlara ulaşılması için aşağıdaki ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekir. Bunlar: (MEB, 1992, s.7-9)

- a. Her çocuğun yaratıcı olduğu unutulmamalıdır.
- b. Uygulamada bireysel farklılıklar göz önünde tutulmalıdır. Sözelimi, çocukların gelişim basamakları açısından izlenimci, yapıcı, karışık olmak üzere üç değişik grupta olabileceklerine dikkat edilmelidir. İzlenimci gruplar, nesneleri bir bütün olarak renk ya da leke ilişkileri içinde algırlar. Örnek olarak, bir kuş dış hatları ile çizgileri kesintiye uğratmaksızın çizerler. Yapıcı gruplar nesneleri üç boyutlu hacimli olarak algırlar. Parçaları birbirine ekleyerek, bütünü oluşturmayı tercih ederler. Karışık gruplar ise izlenimci ve yapıcı grup özelliklerini taşırlar.
- c. Uygulamalar sırasında iki ve üç boyutlu çalışmalara yer verilmelidir. Grup özelliği gösteren bireylerden oluşan bir sınıfta iki ve üç boyutlu çalışmalar dengeli bir şekilde yaptırıldığında, öğrencilerin yatkınlıklarına göre imkan tanınmış olur. Ayrıca çocuğun yapısına uygun gereci ve alanı belirlemek için onların çeşitli gereçleri denemelerine fırsat verilir.
- d. Görsel sanatlar dersi diğer derslerin sürekli uygulama alanı olarak düşünülmelidir. Görsel sanatlar dersi "Bir ifade dersidir." Sözüden "Çocuğun kendini dışa vurması" anlamı çıkarılması gerekirken bu genellikle, "Çocuğun başka derslerde öğrendiklerini Resim dersinde, çizgi ve renkle ya da üç boyutlu biçimlerle anlatması" olarak değerlendirilmektedir. Bu yüzden Resim dersine diğer derslerle ilgili araç gereçlerin yapımı, onarımı gibi etkinlikler için ayrılmış zaman olarak düşünülmemelidir.
- e. Dersler ilginç duruma getirilmelidir: Konuyu verirken "Şunu ya da bunu yapın" yerine, olayı ilginç bir dille anlatarak veya oyunlaştırarak öğrenciye yaşatmalı ve konuyla öğrenci arasındaki duygusal iletişim sağlanmalıdır. Seçilen konular çocuğun yaşına, ilgisine, hayal gücüne, coşku dolu evrenine uygun olmalı, ayrıca çevresinde gelişen olayın güncelliğinden de yararlanılmalıdır. Gereçler

konuya uydurularak seçilmelidir. Sözelimi; bayram, panayır, eğlence, lunapark vb. Konular renkli çalışmalara daha uygun olur.

- f. Zararlı etkenlerden kaçınılmalıdır: Özellikle ergenlik çağına giren çocuklar için, sanatsal değeri olmayan ve özgün tasarım örneği niteliği taşımayan zevkten yoksun sinema afişleri, posterler, kartpostallar, reklamlar, çirkin tabelalar, niteliksiz kitaplar ve dergi resimleri, estetik eğitimi açısından son derece zararlı unsurlardır. Bu yüzden ilgiyi dağıtırlar. Önlem olarak sanat eserleri ve özgün tasarım örnekleri ile nitelikli röprodüksiyonların (tıpkı basım) kullanılmasına ve çocukların zararlı etkenlerden korunmasına dikkat edilir.
- g. Görsel sanatlar eğitimi çocuğa göre olmalıdır: Kendini evrenin merkezi olarak gören çocuk, bütün olayları kendi şiir dolu evreninde yaşayarak duyar, biçimlendirerek dile getirir. Çocuk, yetişkin insanın, küçültülmüş örneği olarak görülmemelidir. Çocuğun yaptıklarını görülen ya da yaşanan gerçeklerle karşılaştırmaktan özellikle kaçınılmalıdır. İyi niyetli ve bu alanda bilgisi yeterli olmayan yetişkinler, çocukları kendi anlayışları doğrultusunda çizmeye yönelttikten zararlı olmaktadır. Sözelimi, çocuklar nesnelerin görünen doğal renklerini değil, kendine göre güzel ve ilginç bulduğu renkleri kullanırlar. Ağacı ya da gökyüzünü kırmızıya boyayan çocuğa "Ağaç kırmızı olur mu?"diyerek eleştirmek, onun şiirsel evrenini yıkarak kendi evrenimize çekmeye zorlamak doğru değildir. Bu durumda kendi evreni ile yetişkinlerin evreni arasında bocalayan çocuk öz güvenini yitirerek ya "Yapamıyorum, sen yapar mısın?" diye tutturacak ya da resim dersinden soğuyacaktır. Tüm bu zararlı etkenlere karşı alınacak en önemli önlem, çocukların kendilerine güvenmelerini sağlamaktır.
- h. Teorik bilgiler çalışmalar sırasında verilmelidir: Derslerde kuru bilgiler verilmekten kaçınılmalı, dersler sıkıcı olmaktan kurtarılmalıdır. Gerekli teorik bilgiler tanımlamalar biçiminde değil, yeri geldikçe uygulamalar sırasında sezdirilmelidir. Sözelimi; renklerin anlatım imkanları ile renk uyumuna ilişkin bilgiler konu ve öykü içerisinde sezdirilebilir. Köy manzarası konusu ile beyazın, deniz konusuyla mavinin, sis ve yağmur konusuyla grinin çeşitlemelerini sezdirerek renk uyumu kavratılabilir.

- i. Değerlendirmede, gelişme süreci göz önünde tutulmalı, çalışmaların sergilenmesine önem verilmelidir. Her çocuk yaptığı çalışmayı sergilenmiş görmekten haz duyar. Sanat eğitiminde değerlendirme, çocuğun çalışmalarını tek tek değil, gelişme süreci de göz önüne alınarak yapılmalıdır.

2.1.3. Görsel Sanat Eğitiminin Önemi

Sanat, bireylerin bütünsel gelişimleri için büyük önem taşımaktadır. Çünkü sanat yaratan ve tasvirler oluşturan düşüncelerle, duygularla ve deneyimlerle görsel olarak uğraşır ve görsel (görmekle ilgili olan) dili geliştirir, dokunma ile hissedilebilen (dokunma duyusu ile ilgili) ve uzamsal (görsellik üzerinde zihinsel oynamalar ve değişimler oluşturabilme yeteneği ile ilgili) yanıtları geliştirir. Sanat sürecindeki görsel zekayı ve dili geliştirme, diğer dillerde olduğundan daha rastlantısal bir olay değildir. Bakma tecrübesi, yorumlamak ya da açıklamak, incelemek ve problemleri çözmek, gözde canlandırmak, kendi düşüncelerimiz ve düşüncelerimiz için uygun görüntüler bulmak gibi sanatsal öğretim süreçleri doğrultusunda bireylerin duyarlılıkları ve algılama zenginliği geliştirilmektedir (Gentle,1985, s.55). Sanatsal gelişim sürecinde edilen duyarlılık, algılamada seçicilik, olaylara eleştirel yaklaşma ve yorumlama, durumlar karşısında ilgili ve meraklı olma gibi bireysel gelişimin temelini oluşturan bir takım özellikleri bireylere kazandırmaktadır. Sanatsal gelişim bu yönüyle, bireysel ve sonrasında toplumsal gelişime katkıda bulunmaktadır.

Sanat eğitimi ile bireyler ilk defa çevrelerini tanıma, algılama, anlamlandırma, görme, sembolleştirme, yeniden düzenleme gibi davranış değişikliklerini içeren bir eğitim süreci ile karşılaşmaktadırlar. Bu davranış değişiklikleri bireyde belirli bir öğrenim alanı içinde duyuşsal, bilişsel, mantıksal, görsel, sözel davranış gelişimine ve bu gelişimlerin gözlenmesine olanak tanımaktadır (Kınıklı, 2005, s.28-29).

Görsel sanatlar eğitimi derslerinde, çocuğun spontane bir biçimde çocukluğundan gelen yaratıcılığını geliştirmek, çalışmalarına fırsat vermek yoluyla çocukta ifade ve samimi bir doğrultuda gelişim hedeflenmektedir. İfade yeteneğinin gelişmesi ise çocuk açısından önemlidir ve onun ussal ve duygusal gelişimine katkı sağlar. Çocuk kendi halinde ve kendi dünyasında eğitildiği zaman yapacağı çalışmalarda özgün olur (İlhan, 2005). Dolayısıyla sanat eğitimi sürecinde amaç, sanatçı yetiştirmek

değil, eleştirel düşünen, sanatı ve sanat ürünlerini anlayıp anlamlandırabilen, estetik duyarlılığa sahip olan ve bu doğrultuda yaratıcı yönünü ortaya çıkarabilen dolayısıyla çok yönlü düşünebilen, yargılayan, sorgulayan, güncelleştirebilen, algılama ve sanatsal ifade gücü yüksek bireyler yetiştirmektir (Kınıklı, 2005). Özellikle ilköğretimde görsel sanatlar eğitimi, sanatsal gelişimin de ötesinde bireysel gelişime katkıda bulunduğu için son derece gerekli ve önemli bir öğrenim sürecidir. Öğrenciler sanatsal öğrenim sürecinde hem plastik öğeler anlamında hem de düşünen, algılayıp yorumlayan, sorgulayan, ve eleştiren anlamında kendilerini ifade edebilme konusunda son derece sınırsız anlatım olanaklarına sahiptirler. Bu durum öğrenim ortamındaki bireysel farklılıklardan dolayı öğrencilerin kendilerini ifadede karşılaşabilecekleri zorlukları aşmaları adına son derece olumludur. Çünkü sanat eğitimi sürecinde öğrencilerin kendilerini ifade edebileceği bir yol mutlaka vardır. Sanat eğitiminin okul programlarında önemli bir yere sahip olmasının bir çok nedeni vardır. Bunları maddelersek (Linderman, 1997, s.15-16):

- Sanat eğitimi düşünceleri açıklamanın doğal yoludur, her çocuk için açıklamaya ve açıklamalar doğrultusunda yanıtlamaya olanak verir.
- İçerik ve beceri gelişiminden oluşan öğrenme konularını ayırır ve bütün diğer okul programlarında bu doğrultuda yönlendirici olur.
- Sanat eğitimi, bireylerin hayal gücü, yaratıcı tavır, estetik duyarlılık doğrultusunda kendi özgün potansiyellerini geliştirmesine yardımcı olur.
- Sanat eğitimi süreçleri, yaratıcı problem çözümü ve düşünme alanıdır. Yeni düşünceler, buluşlar, orijinallik, beklenmeyen sonuçlar, bağımsızlık, keşif, araştırma, açık düşüncelilik, düşünce alışverişi, hayal gücü, esneklik, kişisel açıklamalar, bireysel hayal gücü, risk alma, deneme ve yanılma, kişisel gelişim, karar verme ve kararları sorgulama süreçlerinin yaşandığı bir düşünme ve yaratma alanıdır
- Yaratıcı problem çözme becerisini geliştirerek, öğrencinin okul içinde ve günlük yaşamda düşünme yetisini kullanabilme yeterliliğini artırır.

- Öğrencilerin dikkat etme, algılama, bellek, hayal gücü, buluş becerisini; algı, sezgi ve kavrayışını artırır.
- Sanat öğretimi sürecinde karşı karşıya bulundukları öğrenme ortamında maddelerin ve olayların farklılıkları ve kullanımlarını bilme, öğrencilerin alışkanlıklarını yaşam deneyimlerine yansıtma olanakları sağlar.
- Öğrencilerin estetik duyarlılığı; tamamlama, düzenleme, yaratma ve geliştirme gibi çözümler ile günlük yaşamlarına yansıtma olanakları sağlar.
- Sanat sözlü ya da davranışsal olarak iletişimin bir yoludur ve öğrencilerin iletişim becerisini geliştirir.
- Estetik duyarlılığı geliştirir; sanatsal kavramlar hakkında kültürel bir altyapı oluşturabilirler.
- Öğrenciler sanatsal becerilerini geliştirme, özel sanat süreç ve tekniklerini öğrenme, sanatçıları ve kendi çalışmalarını değerlendirebilme yeterliliği, sanat akımları, sanat form ve stillerini öğrenme olanaklarına sahip olurlar.
- Öğrenciler, yaşam ve sosyal çevre içerisinde sanatın ne derece önem taşıdığını kavrarlar.
- Sanat öğretimi sürecinde kazandıkları estetik duyarlılıkları kendi yaşamlarına ve yaşamlarının her alanına yansıtabilirler (mimari, iç mekan düzenlemeleri, giyim, çevre düzenlemesi gibi).
- Kişisel değer, başarı ve davranışlar konusunda bireyin kendi özgüvenini geliştirmesini sağlar.
- Bireylerin sanatsal yaratma sürecinin eğlence ve sevincini yaşamalarını sağlar.
- Bireyler, sanat eğitim sürecinde yapılan bir işi bitirmenin memnuniyetini yaşarlar ve bu memnuniyetin sonucu olarak yapılan bir işi bitirme gerekliliği düşüncesi yaşamlarının bir parçası haline gelebilir.

- Tarih, kültürler ve farklılıklar ile ilgili farkındalıklar ve bu öğelerin toplumsal yaşam içerisindeki değerini anlamaya yönelik tavır geliştirebilirler.

2.1.4. Görsel Sanat Eğitimi Programı

Türkiye'de, 2005-2006 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere ilköğretimde "Resim-iş" dersinin ismi "Görsel Sanatlar" olarak değiştirilmiştir. İlköğretim okullarında 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda zorunlu dersler arasında Görsel Sanatlar adıyla programa yerleştirilen derste, daha önceki yıllardaki resim-iş dersi programının uygulanmasına karar verilmiştir. Ayrıca, 1, 2 ve 3'ncü sınıflarda haftada 1'er saat olan resim iş dersi 2 saate çıkarılmış, 4, 5, 6, 7 ve 8'inci sınıflarda ise 1'er saat olarak belirlenmiştir (MEB, 2005). İlköğretim okullarında görsel sanatlar eğitimi ders içeriğinde iki ve üç boyutlu çalışmalar ve uygulamalar yer almaktadır (İki boyutlu çalışmalar, resimsel çalışmalar; üç boyutlu çalışmalar da; heykel, kabartma, tasarım çalışmalarını anlatmak için kullanılır). Ders içeriği; iki boyutlu çalışmalar olarak adlandırılan iki boyutlu yüzey üzerinde oluşturulan sanatsal etkinlikler kapsamındaki çizgisel ve renkli çalışmaları içerir. Çizgisel çalışmalara ilköğretimin her aşamasında yer verilmesi son derece önemlidir. Çizgi çalışmaları çizmeye dayalı uygulamaları kapsar. Çizme uygulamaları kurşun kalem, kuru boya, pastel boya, füzen, renkli tebeşir vb. bir çok gereçle gerçekleştirilebilir. Renkli çalışmalar ise öğrencinin resim derslerindeki dinamiklerini ortaya çıkarmada, ilgiyi artırmada ve görsel çeşitliliğin oluşturulmasında çok çeşitli teknik ve malzeme kullanılmasına (sulu boya, pastel boya, guvaş boya, kuru boyalar vb.) olanak tanıdığı için son derece önemlidir.

Sanat eğitimi derslerinde üç boyutlu çalışmalar olarak adlandırılan çalışmalar, seramik, heykel, tasarım gibi uygulamaları içerir. Üç boyutlu çalışmalarda görsel algılama ile birlikte dokunsal algılama eğitimi gerçekleştirilmektedir. Çocuk, üç boyutu algılama ve biçimsel olarak anlatma eğilimindedir. Özellikle ilköğretim sürecinde üç boyutlu çalışmalara çocuklar oldukça ilgi göstermektedirler. İlköğretim döneminde çocukların kültür ve sanat ortamlarına yönelik olarak ilgilerini çekerek bu ortamların değerlerini kavramalarını sağlamak amacıyla eser inceleme resim dersi programlarında yer almaktadır. Çocuklar böylece sanatsal ve kültürel değerlere karşı daha ilgili olma eğilimi göstermekte, sanat eserlerinin korunmasına, yaygınlaşmasına

ve gelişmesine duyarlı olmaktadırlar (MEB, 1992, s.5-11). İlköğretim basamağı birinci kademe ders programlarında sanat eğitimi programları; sanat eğitiminin önemi, estetik duyarlılık ve beğenin ortaya çıkarılması ve beceriye dönüştürülmesi, sanat tarihi ve sanat eleştirisi doğrultusunda sanatsal kuram, olgu ve sanatsal yaklaşımlarda eleştirel düşünmenin kavratılması konularında yeterlilik, uygulamalı eğitim sürecinde sanatın dili, işlevleri, bireyin kendini ifadesindeki önemi, öğrencinin görsel algılama süreci ve algıların yansıtılmasında uygulamanın önemi ve uygulama sürecinin öğrencinin fiziksel gelişim sürecine göre gösterdiği değişim ve gelişim süreçlerinin öğrenci üzerindeki etkisini içermektedir.

İlköğretim basamağı birinci kademedeki sanat eğitimi programları, öğrencilerin estetik duygu, düşünce ve becerilerini, sanatı analiz etme, yargılama, değerlendirme, anlatma ve uygulama süreçleri doğrultusunda sanat yoluyla ifadesine olanak tanımaktadır. Sanat eğitimi programları, sanatın temel kavramları, uygulama süreç ve teknikleri (sanatın elemanları ve ilkeleri, suluboya, pastel, yağlıboya, guvaş ve kolaj teknikleri vb.) konusunda öğrenciye sanatsal duyarlılık ve yeterlilik kazandırmaktadır. Sanatsal duyarlılık yanında sanatsal öğrenme süreci, bireysel ve toplu etkinlikler ile bireysel gelişim, kendini ifade, özgüven konularında öğrencilerin gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Sanat eğitimi dersleri ile öğrencilerin yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasını sağlamak, yaratıcılığın ortaya çıkarılmasına ve yönlendirilmesine yardımcı olan koşullar hazırlanmaktadır. Yaratıcı güçlerin yönlendirilmesi ve estetik duyarlılık kazandırılması eğitim sürecinde ilk çocukluk döneminden itibaren gerçekleştirilmekte ve bireysel gelişim sürecinde anlamlı hale gelmektedir. Bu nedenle sanat eğitiminin bir diğer önemli amacı da öğrencilerin sanatsal yetileri ve duyarlılıklarını tanımak ve bu doğrultuda yönlendirmektir. Sanat eğitimi sürecinde her öğrencide kendini ifade etme eğilimi vardır. Bu nedenle sanat eğitiminde önemli olan öğrencinin kendini ifade etme eğilimi doğru yönlendirmek, yeteneklerine ve yeterliliklerine uygun, bireysel farklılıklarını göz önünde bulunduran bir öğrenim süreci hazırlamaktır. İlköğretim sanat eğitiminin bir diğer amacı da her öğrencinin ilgi ve beceri düzeylerinin farklılıklarından yola çıkarak bu farklılıkların oluşturduğu her sanatsal etkinliklerin önemi ve gerekliliğini vurgulamak ve bu konuda öğrenciyi sanatsal üretim sürecine yönlendirmektir. Öğrencilerin sanat eğitimi uygulama sürecindeki sınırsızlığı, estetiksel

duyarlılıklarının belirli kalıplara sokulmadan aktarımına olanak tanıyan bir ortamda oluşturulan bir sanatsal eğitim süreci, ilköğretim sanat eğitiminin temel amaçlarından biridir. Milli Eğitim Bakanlığı Resim-iş dersi kılavuzunda Resim-iş dersinin genel amaçları şu şekilde sıralanmaktadır (MEB, 1997, s.16-17):

1. Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda güzel sanatlarla ilgili bilgileri kazandırabilme.
2. Sanatı görsel bir iletişim formu olarak kullanmada ve değerlendirmede güven ve yeterlilik kazanmaları için öğrencilerin görsel okur-yazarlığını sağlayabilme.
3. Sanatsal yaratıcılığı geliştirebilme.
4. Her alanda kullanılabilecek yaratıcı davranışlar geliştirebilme.
5. Düşünceleri gerçekleştirebilmek ve sanat eserlerini üretebilmek amacıyla bireysel anlayış ve teknik yeteneklerini geliştirebilme.
6. Estetik duyguların geliştirilmesi yoluyla, sanat ve tasarımla ilgili olarak bilinçli estetik hükümler vermelerini sağlayabilme.
7. Özgün düşünme, üretme ve deneme kapasitelerini geliştirebilme.
8. Düzensizliklerden rahatsız olmasını ve çevresini güzelleştirmesini sağlayacak estetik kişilik kazandırabilme.
9. Sanat yoluyla ifade imkanı vererek ruh sağlığına yardımcı olabilme.
10. Öğrencilerin kendilerini ispatlamalarına ve kendilerini bulmalarına imkân tanıyabilme.
11. Öğrencilerin hayatları boyunca sanat yapan üreticiler veya sanatı bilinçli izleyen tüketiciler olarak içinde yaşadıkları kültüre katkılarını sağlayabilme.
12. Bireysel veya grup çalışmalarında sorumluluk ve iş birliği, dayanışma anlayışını; birbirleri arasında sevgi, saygı ve yardımlaşma gibi duygu ve davranışları geliştirebilme.

13. Sanatın özgünlük olduğunu ve hayata olan katkısını kavrayabilme.
14. Sanatsal yaratma hazzını duymasını ve sanatçıyı takdir etmesini sağlayabilme.
15. Biçimsel anlatımla ilgili teknik bilgi ve beceriler kazandırabilme.
16. Tasarıma yönelik hayat gücünü geliştirebilme.
17. Tarihi ören yerlerini, anıtları, müzeleri, tasarım stüdyolarını tanıyabilme.

2.1.5. İlköğretim Basamağı Çocuk Resimlerinin Gelişim Evreleri

Kırıçoğlu'nun, Lowenfeld'den aktardığına göre çocukların gelişim evreleri şu şekilde sıralanmaktadır (Kırıçoğlu, 2002, s.75-96):

- Karalama evresi (2-4 yaş)
- Şema öncesi evre (4-7 yaş)
- Şematik evre (7-9 yaş)
- Ergenlik öncesi evre (9-12 yaş)
- Mantık çağı (11-13 yaş)
- Ergenlik krizi (13 yaş ve sonrası)

Karalama evresinde; çocukta algı gelişmesine karşın çocuk, algıları sunmada güçlük yaşar. Fizyolojik gelişiminin elverişli olmaması nedeniyle algıladıklarını sembolleştirerek çizerler. Çocuklar şema öncesi evrede önem verdiği şeylerin ve çevresinin resmini yapmaktadır. Geometrik çizimler, önemli gördükleri kavramları abartarak ve kendilerince önemsiz gördüklerini yok sayarak resim yaparlar. Resimlerinde düzlem bellidir.

Şematik dönemde; çocuk resimlerinde bir değişim başlar. Artık resimlerinde görülen şemalar çevrelerindendir. Çocuk gerçeği yansıtmaya eğilimi içerisindedir. Çocuğun okuma yazma öğrenmesi ile birlikte resimlerde yazının kullanıldığı görülür. Anlatmak istediklerini yazı ile de desteklerler. Nesnelerin hareketlerini çizgileri ile göstermeye çalışırlar. Bu süreçte artık çocuğun resimsel sorunlar karşısında öğrenme ve çözümleme gereksinimi vardır.

Ergenlik öncesi evrede; bu evre gerçeklik dönemi olarak da adlandırılmaktadır. Çocuk resimlerinde cinsiyet ayrımları göze çarpar, ilgiler ve eğilimler bu doğrultuda değişir ve çizdikleri resimlerde kendisini gösterir. Bu dönemde gerçekliğe yaklaşım söz konusudur. Gördüklerini yansıtmaya eğilimleri yanında daha özgür ve bireysel eğilimler vardır. Renkleri oldukça iyi kullanırlar. Bu dönemde geometrik çizgilerden uzaklaşma vardır. Perspektif gelişmeye başlamıştır. Olaylar ve kavramlar arası ilişkilendirme söz konusudur. Renk kavramı gelişmiştir. Renkleri amaca uygun kullanım gözlemlenir. Konu seçimlerinde erkek öğrenciler kahramanlar, otomobiller, maceraperestler, uçaklar gibi konuları ve temaları içeren resimler çizmeyi tercih ederken, kız öğrenciler süslemeler, bebekler, çiçek, bebek gibi konuları ve temaları içeren resimler çizerler. Bağımsız ve özgür bir yansıtmaya eğilimi varken bir taraftan da gerçeklere uygunluk konusunda sorgulamaya giderler. Gözlemlerini, algılarını ve sezgilerini doğru ifade edebilme kaygıları vardır. Derinlik, renk ve oran kavramları belirginleşmeye başlamıştır. Bu dönemde gözlem ve incelemeye yönelik etkiler vardır. (Artut, 2001, s.209-210). Bu dönemde özellikle görsel sanatlar eğitiminde, yaşanılarak ve gözleme dayalı, görsel öğelerle zenginleştirilmiş bir öğretim ortamı son derece olumlu sonuçlara ulaşılması bakımından önemlidir. Bu dönemde resimsel sorunları çözümlemeye yönelik öğrenme sürecinin yansımaları gözlemlenebilir. Bu doğrultuda görsel sanatlar eğitimi sürecindeki plastik sanat öğelerinin öğretimi, öğrencilerin resimsel sorunları çözümlemesi bakımından son derece gereklidir.

Mantık çağında; çocuk resimlerinde gerçekliğin sunumu söz konusudur. Oran orantı resimlerde yer almaya başlamıştır. Resimlerde mekan ve boyut görülmektedir. Boyut farklılığı renklerle de verilmeye başlanmıştır. Resimlerde hareket ve değişimler hissettirilmeye çalışılır.

Ergenlik krizi döneminde; çocuk resimlerinde artık somut kavramlar yanında soyut eğilimlere yöneliş vardır. Soyutu somut ifadelerle kavramlaştırıp öğrenmektedir. Sanatsal yaratma kaygısı oluşmaya başlamış ve bu doğrultuda karşılaşılan problemleri çözmeye yönelik sanatsal öğrenme eğilimi başlar.

Linderman, ilköğretim sanat eğitimi sürecinde çocukların sanatsal gelişim aşamalarını şöyle sınıflandırmıştır (Linderman, 1997, s.24-33):

Altı-Sekiz Yaş Çocuk Resimleri: Öğrenciler bu dönemde her şeye ilgi duyarlar. Parlak, renkli, basit, karışık olmayan yönlendirme ve deneyimlere ilgi duyarlar. Onlar bu dönemde içgüdüsel tasarımcı ve yaratıcıdır. Çocuklar bu dönemde hayal güçlerini yansıtmaktan çok hoşlanırlar. Bu dönemde yalnızca bir düşünce sunmak, bir başlık belirlemek ya da bir araç çoğu zaman sanat öğretimi süreçlerinde en iyisidir. Öğrenciler duygusal ve hayal güçlerini ortaya çıkaran yaklaşımlar sunulduğunda sanat uygulamalarında daha ilgili olabilmektedirler. Örneğin "Eğer ben bir dondurma olsaydım, mideme gidene kadar ne görürdüm? ya da Eğer ben bisikletim olsaydım ne hissederdim?" gibi hayal güçlerini sanat ürünlerine davet eden yönlendirmeler yapılabilir. Oranlar, renkler, çizgiler duygusal dışavurumlar ile çalışmalarına yansır. Görsel değildir. Bu nedenle bu dönemde görsel öğrenime yönelik düzeltmeler yapmak doğru değildir. Konu olarak vücudun bölümleri, aile, arkadaşlar, hayvanlar, bitkiler, yiyecekler, ulaşım, veya yerler ve olaylar gibi başlıklarla bir yönlendirmeye gidilebilir. Bu süreçte çocukların gözlemlerini geliştirmek anlamında gözlem yaptıkları ortam ya da nesnelere yönelik olarak dokunmak, dinlemek, koklamak ve bu deneyimleri ile ilgili konuşmalar gerçekleştirmek gibi etkinlikler sürdürülebilir.

Sekiz-On Yaş Çocuk Resimleri: İlköğretim sürecinde 8-10 yaş arası dönem içeren dönemde öğrenciler hala düşündüklerini doğruca yansıtabildikleri, doğal aynı zamanda kendi yeteneklerini ve eserlerini sunmaktan oldukça memnuniyet duydukları bir dönemdir. Çocuklar çalışmalarında gerçekçi anlatımla ve nesnelerin kendi çevrelerinde gerçekten nasıl baktıklarını inceleyerek yansıtmaya çabası içerisindeyler. Bu nedenle gözlem ve yansıtmaya sürecinde çocuklar oldukça eleştirel tavır sergilerler. Anlatımlarında objeleri sembolleştirirler, şemalar ile anlatırlar. Çocukların sanat çalışmalarında algılamada detayların daha büyük dikkatle incelenmesi sonucunda daha az dışavurumcu ve katı bir gerçekçilik çabası gözlemlenir.

Bu dönemde çocukların el göz koordinasyonları ve küçük kas gelişimleri artmıştır. Bu süreçte çocuklar, ben merkezci evreden toplum merkezci evreye geçerler. Güçlü bir sosyalliğe sahiptirler. Toplumun bir parçası olmaya ya da arkadaşları gibi olmaya ihtiyaç duyarlar. Bu dönemde öğrenciler, daha uzun dikkat süresine sahiptirler.

Çalışmalarında daha şevkli, hevesli ve ilgilidirler. Daha bağımsız çalışabilirler, esnek ve birbirleri ve çevrelerinde olan olaylarla ilgilidirler, yardımsever ve yardımlaşma konusunda daha isteklidirler, birçok düşünce doludurlar, çalışmaları ile ilgili karşı görüşleri dinlemek konusunda isteklidirler. Becerilerini uygulamaya yönelik olarak plan yapmaktadırlar. Çalışmalarında birkaç obje, insanlar ve yerleri betimleyen grup betimlemeleri sıkça görülür. Bu çağda çocuklar, bir görevi bitirmenin önemini öğrenmeye ihtiyaç duyarlar. Sanat eğitimcilerinin her öğrencinin bireyselliğini ve özgün katkısını grup içerisinde vurgulayan durumlar oluşturması son derece önem taşımaktadır.

On-Oniki Yaş Çocuk Resimleri: Bu dönemde öğrenciler sanat çalışmalarında daha olgundur. Eğer onlar sanat eğitimi sürecinde uygun ve sezgisel estetik deneyimler yaşıyorlarsa, yaratıcı sanat üretim sürecinde gelişim şansına sahiplerse, sanat tarihini sanat mirasının bir parçası olmasına yönelik bir duyarlılığa sahiplerse, kendi ve diğer sanat çalışmaları konusunda estetik bir bakış açısı geliştirebiliyorlarsa, sanatsal anlayışları, tercihleri, görüşleri ve kapasiteleri zirveye ulaşmıştır. Toplumsal ve dünyevi sorumluluklar, çevre kirliliği, sosyal yapılar, insan vücudunun fonksiyonları, aile ilişkileri, savaşlar, açlık gibi sosyal farkındalıklarını içeren özel ilgiler gelişmiştir. Öğrenciler öğrenim sürecindeki yönlendirmeler doğrultusunda geçmiş-gelecek, basit karmaşık, uzak-yakın kavramları ve yaşam hakkında bir şeyler öğrenmeye yönelik olarak sanatın yaşam, doğa, bilim, ve tarih ile ne şekilde bir ilişkisi olduğunu sorgulamaya başlarlar. Çocuklar kişisel gelişimleri için bireysel yetersizlikleri konusunda daha duyarlıdır. Bu dönemde çocuklar sevdikleri sevmedikleri şeyleri tartışır, görüş farklılıklarını dile getirirler, diğerlerinin görüşlerini öğrenmekten hoşlanırlar. Çocukların motor becerileri gelişmiştir. Daha farklı sanat araç gereçlerini kullanabilirler. Dikkat ve ilgileri daha uzundur. Sanat çalışmaları doğrultusunda düşüncelerini ortaya koymaya ihtiyaç duyarlar. Öğrencileri sanatsal anlatımlarını dışa vuran kişisel sanat çalışmalarına yönlendirmek gerekmektedir. Sanat türleri ve sanat türleri arasındaki ilişkiler vurgulanabilir. Müzik, dans, drama, tiyatro, şiir, resim, heykel vb. Bu doğrultuda farklı sanat dallarının bir arada sunulduğu öğrenim ortamları oluşturulabilir. Bu dönemde öğrenciler, sanatçıları, sanatçıların çalışmalarını, düşüncelerini, yaşadıkları dönemi, geçmiş ve günümüz toplumu içerisindeki sanatsal işlevini sorgulayabilmektedirler.

Kendi çalışmalarını bu sanatçılar ile karşılaştırıp onların tarzları, kullandıkları malzemeler, teknikler ve yaratma süreçleri hakkında öğrenmek konusunda yönlendirilmeye ihtiyaç duyarlar. Bu durumda kendi sanatsal bakış açılarını gerçek sanat eserleri ve ortamları doğrultusunda oluşturabilmekte; sanat hakkında, eserlerin toplum içerisindeki yeri ile ilgili kişisel bir sorgulama, tasarım kalitesini inceleme gibi duyarlı yaklaşımlar geliştirerek sanat eğitimi sürecinin amaçladığı bir gelişim gösterebilmektedirler.

2.2. Türk Eğitim Sisteminde Teknoloji Destekli Eğitim Ortamı

21. yy ın en önemli niteliklerinden biri olan teknolojik gelişmeler tüm dünyamızı kuşatmıştır. Eğitim dünyasını da kapsayan bu gelişmeler, adeta birer vazgeçilmez olmuştur. Çağa ayak uydurma sürecinde, kullanılan teknolojik uygulamalar, öğretimdeki kaliteyi yükseltmiştir, öğrencinin bilgiyi alma ve kullanma sürecinde etkili olmuştur.

Sanat eğitiminde günümüz teknolojik gelişmelerden bahsetmemek mümkün değildir. sanat eğitimi görsel ve işitsel açıdan çok yönlü bir şekilde gerçekleştirilmelidir. Söz konusu olan öğretim yöntemleri eşliğinde olması sonucundaki başarı artışı kaçınılmazdır. Oysa eğitimin sisteminde beklide en çok sanat eğitimi günümüz eğitim şartlarının kısıtlılığından payını alan daldır. Teknolojik gelişmelerle donatılmış bir eğitim öğretim ortamında sanat eğitimi adına büyük adımlar atılabileceği açıkça ortadadır.teknoloji ile donatılmış bir sanat eğitimi,öğrencide hem bilgiyi alma aşmasında hem de bilgiyi hatırlama ve kullanma aşamalarında niteliği arttıracaktır.

Bu çalışmada ilköğretim ikinci kademe sanat eğitimine yönelik görsel sanatlar dersinde, sanat akımları konusu ele alınarak bir multimedya cd hazırlanmıştır. Uygulanan konu arayüz (etkileşimli cd) şeklinde tasarlanmıştır.

Geçmişten günümüze eğitimin gerekliliği her zaman hissedilir derecede önemli olmuştur. Eğitim milletlerin kaderini şekillendiren yegane sistemdir. Eğitim kurumları ise; ulusların sosyal, ekonomik ve kültürel yönden devamlılığını sağlama, bireylerin sosyalleşmesini gerçekleştirme, onlara toplumun kültürünü aktarma,

yetiştirdiği kuşağın toplumun siyasi yapısına uyumunu sağlama, liderlik yeteneğine sahip genęleri ortaya ęıkarma, nitelikli insan gúcünü yetiştirme gibi işlevleri geręekleřtirmekle y¼k¼ml¼ oldukları özel bir konuma sahiptirler (Bursalıoğlu,1998, s.37). Hemen her toplum bireyleri eğiterek, onların toplumla uyumlu ve toplumsal gelişmeye katkıda bulunmalarını sağlamayı amaçlamaktadır (Halis,1999, s.41). Bireyleri niteliklerine g¼re ayırarak topluma kazandırma hedefi eğitimin temel amağlarındanıdır.

Eđitim durağan değildir, canlıdır, yaşar, gelişir, değişir. G¼ndelik yaşamla bağıntısını koparmaması gereken eğitimin her gelişmeden haberdar olup, kendine yayarlı olanları b¼nyesinde barındırması gerekir.değişme ve yenileşmenin ęok hızlı yaşandığı d¼nyada, değişme ve gelişmeleri izleyen bireylerden ęok değişme ve gelişmelerin yaratıcısı ve başlatıcısı bireylerin eğitim yoluyla yetiştirilmesi daha b¼y¼k ¼nem kazanmaktadır. Eđitimin bu t¼r bir gelişimi yakalayabilmesi ve s¼rd¼rebilmesi, s¼rekli arayışlarla değişimi sağlamak ięin yenişleşmeyle m¼mk¼nd¼r. Bir başka deyişle değiştirmek ięin eğitimin de değişmesi gerekmektedir (Aęıkalıń, 1995, s.17). Eđitim sisteminde teknolojiden oldukęa yararlanılmakta olduğundan,teknolojideki gelişmeler eğitimi de ilgilendirmektedir, dolaylı yoldan toplumu da etkilemektedir. Teknolojiye sırt ęevirip g¼rmezlikten gelmek ya da teknolojinin tutsaklığına d¼řmemek ięin; onu tanıyan, geliştirip y¼nlendiren ve yaratan insanlar yetiştirmek, ęađdař eğitimin birincil g¼revlerinden biri olması gerekir (Uluđ, 1997, s.43). En ęok da bu y¼zdendir ki, eğitim teknolojiyi yakından takip etmelidir, teknolojiden yararlanmalı, temel y¼ntemlerinde biri olmalıdır.

Teknoloji ęađdařlıđın ve gelişmişliğin kanıtlarından biridir. Teknolojinin gelişim evrelerini g¼z ¼n¼nde bulundurduğumuzda hızla ve katlanarak arttığını g¼receđiz. Bu nedenle ki, eğitim sisteminde ¼nemli bir yer tutacaktır. G¼n¼m¼zde imkansızlıklar sebebiyle etkili bir şekilde kullanılamıyor olabilir fakat şu da bilinmelidir, teknolojinin kullanımı da kolaylaşacak ve daha sık karşımıza ęıkacaktır. G¼n¼m¼zde pek ęok okul bilgisayarlarla donatılmış durumdadır. Akıllı tahtalar, projeksiyon cihazları, eğitim cd'leri vs.uygulamalar sistemdeki yerini ęoktan yerini almıştır. bu eğitim biçimi de yeni bir eğitim sisteminin benimseniyor olduğunu, yeni bir eğitimci profili, yeni bir ¼đrenci profilinin meydana ęıkıyor olduğunu

göstermektedir. Artık eğitimciler, bilgiyi direkt veren değil, bilgiyi almayı öğreten konumundadır.

Teknoloji destekli eğitimde öğrencinin özgürleştiği ve bireyselleştiği gözlenmektedir. Öğretmen yegane bilgi kaynağı olmaktan çıkmıştır. Öğrenci yalnızca sınıfta değil hem okulda hem de evinde öğrenimini sürdürmeye devam edebilmektedir. Teknoloji destekli eğitimin başarıyı arttırmanın yanı sıra öğrencilerde üst düzey düşünme becerilerinin gelişmesini sağladığı, dolayısı ile öğrencilerin ezberden çok kavrayarak öğrendiği görülmüştür .

Eğitim ortamlarında teknolojik gelişmeler kapsamında bilgisayar, internet (sanal ortamlar), eğitim cd'leri, video konferanslar, mail grupları gibi içeriğinde grafik, ses, metin, resim gibi olanakları barındıran birçok eğitim materyali gün geçtikçe yaygınlaşarak öğrencilere sunulabilmektedir (Reeves, 2003, s.23). Bu nedenle teknoloji destekli eğitimde doğrudan eğitimde olduğu gibi öğrenme olayı öğrenciye sıkıcı gelmemektedir. Öğrenmeye karşı daha istekli olan öğrenci kendi bulduğu bilgiyi aldığı için öğrenmedeki başarı artmaktadır. Sınırsız tekrar imkanı olduğundan bireyler arasındaki öğrenme farklılığını en aza indirerek genel anlamda bir başarı sağlamaktadır. Bilginin kayıtlı olan sistemden öğrencinin kendisi tarafından alınmasını sağlamasıyla öğretmenin iş yükünü de hafifletmektedir.

Bugünkü eğitimin en önemli amaçlarından olan, bilgiye öğrencinin kendisinin ulaşması metodu ezberci eğitimi çoktan geride bırakmıştır. Öğrenci bilgiye ulaşma yollarını bilir ve problem çözme yeteneğini kendisi geliştirir, farklı yöntemler denemeyi öğrenir. Bireylerin bu özellikleri kazanmalarında, öğretim teknolojileri ilkelerine uygun etkin ve etkileşimli öğrenme ortamlarının tasarlanması büyük önem taşımaktadır (Anglin, 1995, s.37). eğitimin terminolojik tanımlarının ortak yönü; bireyin kendisini yenilemesi, geliştirmesi, öğrenmesi işlevlerini materyal ve teknoloji kullanarak öğrenme güdüsü ve fiili ile gerçekleştirmektedir. Teknoloji, öğrenciye kendi öğrenmesinin kontrolünü vermektedir. Yeni teknolojiler öğrencilerin bilgiye kolaylıkla erişmelerini sağlamakta ve bu süreç aynı zamanda öğretmenler tarafından da kontrol edilebilmektedir.

Öğrenme öğrencinin öğrenme düzeyine göre anlamlandırılıp somutlaştırılırsa çok daha rahat olacaktır. Teknolojik destekli eğitimde hedeflenen nokta tam bu konuya değinmektedir. Görsel-işitsel materyaller, etkileşimli oyunlar, simülasyonlar, benzetmeler gibi tekniklerle öğrenme daha etkili ve kalıcı bir hale gelmektedir. Öğrencinin öğrenme hızı çok sayıda tekrar şansı ile artmaktadır. Öğrencilerin görsel öğelere merakları ve ilgileri sebebiyle öğrenme işlemi eğlenceli bir hale gelmektedir. Öğrenmedeki farklılıklar öğrencinin çalışma isteğini güdüler ve çalışma zamanının keyifli geçmesini sağlar. Teknolojik gelişmelerle her anlamda daha etkili bir sonuca gidilir.

Eğitim ve öğretimde yeri tartışmasız olan etkileşimli ortamlar geleneksel uygulamalardan çok daha ileri bir seviyede öğrenme sağlar. Öğrenciye farklı öğrenme yolları sağlayarak bilgiye ulaşma imkanlarını keşfedecekleri ortamlar sunarak öğrenmeyi etkili hale getirir.

Geleneksel eğitimde olduğu gibi öğretmenin işlevi yalnızca bilgi aktarımıyla, öğrenme işlevi ise ders kitabıyla sınırlı değildir. Bilginin ve öğrencinin hızla artması beraberinde birtakım öğrenme güçlüğü, öğretimin aksaması gibi sorunlar getirmiştir. Bu sorunlara ise alternatif çözüm yolları geliştirilmeye çalışılmıştır. Teknoloji eğitim kurumlarına girmiş, eğitimin vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Söz konusu yeni teknolojik sistemlerden birisi de "en etkili iletişim ve bireysel öğretim aracı" olarak nitelendirilen bilgisayarlardır (Keser, 1989, s.7, Daban, 2001 s.22). Bilgisayar öğrenme işlevine çok fazla imkanlar tanımaktadır, multimedya tasarımlar ve interaktif cd'ler kalıcı öğrenmede etkin bir role sahiptir.

Bilgisayarın eğitim sistemine girmesi; bilgi aktarımına yeni boyutlar getirmiş, öğretim programlarında değişiklik yapılmasını zorunlu kılmış, geleneksel eğitim sistemlerinde köklü değişikliklere yol açmıştır (Numanoğlu, 1992, s.90).

Son otuz yılda yapılan araştırmalar, sınıfta bilgisayar kullanımının öğrencilerin akademik performansları üzerine büyük etkisi olduğunu ve öğretmenlere bilgi toplama, iletişim ve sunum için güçlü bir araç olarak hizmet sunduğunu göstermiştir .

Bilgisayar destekli öğretimin ile geleneksel metotlardan daha başarılı olmasının sebebi anlatımın üç boyutlu tasarımlarla desteklenmesi ve benzetişimlerden yararlanılmasıdır. Bilgisayarın bu eşsiz teknolojisinden, sanat eğitimi alanında da faydalanma düşüncesi doğmuştur.

Bilgi çağının en önemli getirilerinden biri olan bilgisayarlar, birçok alanda olduğu gibi sanat eğitiminin de vazgeçilmez bir parçası durumundadır. Bilgisayar ekipmanları, sanat eğitiminde öncelikle öğrencinin yaratıcılığını ön plana çıkartmak için son derece uygun araçlar olarak görülmektedir (Bölükoğlu, 2003, s.1/ Tuna, 2002, s.27).

Bilgiye erişim noktasında kullanılan ve kullanılacak yöntemlerle, verimi arttırmak amacıyla sanat eğitimi, teknolojiyi umulandan daha çok kullanabilecek özelliktedir (Atan, 2000, s.34). Bilgisayar öğrenci kullanımının yanı sıra öğretmen için de çok gereklidir. Görsel sanatlar derslerinde, sanat eğitiminde öğrencinin ilgisini çekerek öğretmenin iş yükünü de hafifletmektedir.

2.3. Multimedya Cd Tasarımı

Tasarım; en genel tanımı ile tasarım; insanın kullandığı nesneler ile yaşadığı çevreyi, fiziksel ve ruhsal gereksinimleri doğrultusunda çağın estetik ve teknik değerleri ile yeniden üretmesi ya da düzenlemesidir (Ergür, 1997, s.387). Tasarım süreci, belirli bir program doğrultusunda gerçekleşmektedir. Tasarlama sürecinde hedef kitlenin istekleri tasarımcı için birer göstergedir. Bu doğrultuda tasarımcı tasarımın işlevsel, estetik ve ekonomik boyutlarını da göz önünde bulundurarak tasarlama sürecine geçer. Tasarım süreci, aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır (Salisbury, 1996, ss.57-59).

- Tasarım amacını tanımlama
- Tasarım oluşturma nedenlerini açıklama
- Tasarımın sınırlarını belirleme
- Tasarlama sürecine rehber olacak ana düşüncüyü ve tanımlamalarını ortaya koyma

- Tasarlanacak sistemin tasarlanma amacı doğrultusundaki beklentileri, istekleri, önerileri ve gereklilikleri belirleme
- Alternatif tasarım önerileri yaratma
- Yaratılan alternatifleri geliştiren kriterler oluşturma
- Geliştirilen kriterleri kullanarak alternatif seçme
- Tasarımın gelişim ve sonuçlandırma aşamalarını tanımlama
- Tasarımın tanımına bağlı olarak gelişimi için plan yapma

Yukarıda belirtilen sıralama, tasarımın ortaya konulduğu ilk andan tasarım sonuçlandırılıncaya kadar geçecek sürecin belirli bir plan ile geliştirilmesi gerekliliğinin bir sonucudur. Bu aşamalar şu şekilde açıklanabilir (Salisbury, 1996, s.57-60). Tasarlama sürecinin ilk aşaması tasarım amacının net bir şekilde belirlenmesidir. Amaç, ne tür bir tasarıma ihtiyaç duyulduğu sorusuna yanıt aramaktadır. İkinci aşamada ise tasarıma neden ihtiyaç duyulduğu ve var olanlar yerine neden yeni bir alternatif geliştirilmesi gerektiği sorularının yanıtı aranmaktadır. Bütün bu sorunlar çözüme kavuşturulduğunda, başka bir deyişle, tasarım amacının ve gerekliliğinin belirlendiği noktada tasarımcının karşısına başka bir sorun çıkmaktadır. Bu sorun tasarımın kullanıldığı çevrenin nitelikleridir. Bu doğrultuda tasarımcı bu çevreyi incelemeli ve tasarımın hedef aldığı kullanıcı grubunun bu çevre ile ne tür bir etkileşim kurduğunu belirlemelidir. Böyle bir yaklaşım tasarımın başarısını artıracaktır.

Özellikle eğitime yönelik tasarımlarda sorunların çözümündeki anahtar, öğrenen kitledir. Tasarımcı bu nedenle öğrenen kitle üzerine odaklanmalıdır. Tasarım bu kitleye yönelik olarak yenilik getirmeye ve geliştirilebilmeye açık olmalıdır. Bireysel, öğrencilerin ailelerin ve öğretmenlerin yeni eğitim ortamı ve yaklaşımı ile ilgili görüşleri alınmalıdır. Eğitim tasarımlarının oluşturulduğu çevre araştırılmalı, farklı çözüm olanakları oluşturulmalı, hedef kitlenin düşünceleri ve değerleri ile en uyumlu olan çözüm seçilmelidir. Farklı çözüm olanaklarının oluşturulması tasarımın niteliğini artırır. Çözüm önerilerinin sunumunda önemli olan nokta, hedef kitleden tasarımcıya ulaşan dönütlerdir. Dönütler doğrultusunda ortak bir görüş birliği oluşturularak gerekli düzenlemeler ile tasarım geliştirilir. Son tasarımı oluşturmada değerlendirilen görüşlerin önemi büyüktür. Çünkü bu görüşler doğrultusunda,

tasarım beklentiler ile uyum sağlar. Tasarlama süreci başındaki çekirdek düşünceler aslında tasarım problemini belirleyen kriterlerdir. Bu çekirdek düşünce, değerler, beklentiler, istekler ve gereklilikler karşısında olgunlaşır ve tasarım problemine yönelik çözüm önerileri geliştirilir. Son tasarıma ulaşma sürecinde oluşturulan farklı çözüm önerileri karşısında tasarımcı ciddi bir karar vermelidir. Alternatif çözümlerin kombinasyonu veya en umut verici alternatifin seçimi ile tasarım sonuçlandırma sürecine girer. Bu süreçte tasarımcı kendi ekibi ile ya da uzman bir ekibin işbirliğine başvurarak tasarımı işlevsel hale getirir.

Grafik Tasarım; "Anlatılmak istenilen konuyu etkili, bilgi verici ve estetik biçimde sunan görsel bir araç" olarak tanımlanmaktadır (Reklam Terimleri Sözlüğü, 1995, s.119). Bir başka tanıma göre ise grafik tasarım; bir mesajın açık, ekonomik ve estetik yolla iletilmesidir (Becer, 1999, s.32). Grafik tasarım temelde, bir konuyu neden etkili, bilgi verici ve estetik bir biçimde anlatmak gerekir sorusuna yanıt aramaktadır.

Grafik Tasarım İlkeleri; grafik tasarım sürecinde oluşturulması düşünülen tasarıma yönelik estetik ve işlevsel gerekliliklerin bütünü olarak tanımlanabilir. Estetik gereklilikler, tasarımda olması düşünülen tasarım öğelerinin (metinler, çizim ve grafikler, resimler, hareketli görüntüler gibi görsel yazılı ve işitsel öğeler ile bu öğelerin belirli bir kompozisyon içinde sunumunda kullanılan renk, biçim, yön, boşluk, tipografi gibi) tasarım amacına yönelik olarak bir arada kullanımına yönelik bütünlük, görsellik, ilgi çekicilik ve özgünlük gibi bir takım kriterleri içermektedir (Becer, 1999, s.56-70). Tasarlama sürecindeki işlevsel gereklilikler ise tasarımın yöneldiği kitlenin fiziksel, sosyolojik, psikolojik, ekonomik vb. özellikleri açısından ihtiyaçlarına karşılık vermesine dönük nitelikler olarak tanımlanmaktadır. Tasarım içerisinde kullanılan her türlü kavram, görsel, yazılı ya da işitsel öğeler, hedef kitlenin sahip olduğu özelliklere uygun ve onların beklentilerine yanıt verir nitelikte olmalıdır. Tasarımın işlevsel gerekliliklerinin başarı ile yerine getirilmesi, tasarım içerisindeki renk, tipografi, biçim, malzeme görsel öğelerin, hedef kitlenin yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, eğitim, yaşantılar, başarılar gibi nitelikleri ile uyum sağlaması ile orantılıdır.

2.3.1. Multimedya (Çokluortam) Kavramı Nedir?

Bilgisayar teknolojisinin gelişmesi, eğitim ve öğretime yeni özellikler kazandırma gerekliliğini doğurmuştur. Öğrenme işlemine yönelik materyallerin hazırlanması ve kullanımı da artmıştır.

Multimedya'nın çeşitli tanımlamalarından iki tanesi, çoklu ortamı; "bilgisayar teknolojisinin, çok yönlü kullanımında, video, ses, grafik animasyon, modem ve yazılı metin ortamlarının bir üniteye bütünleştirme yeteneği" (Kul, 1995, s.14), etkileşimli multimedya'yı, "çeşitli iletim ortamlarını (metin, hareketli görüntü, ses ve canlandırma) bir arada barındıran program ve uygulamaların sosyal adı" (Tomak 2000, s.180) ilk olarak bilgisayarda taşıma amaçlı kullanılan disketler, bellek kapasitesinin yeterli olmaması sebebiyle depolama işleminin kısıtlanmasına neden oluyordu. Günümüzde cd, dvd gibi uygulamalar ile bu sorun çözümlenmiştir. geniş yer kaplayan resim, grafik, video ve ses dosyaları bu şekilde depolanarak kullanılabilir. Kullanım ve taşıma rahatlığı gibi imkanlarının yanı sıra düşük maliyeti ile de dikkat çekmektedir.

Öğrenme işlemine katılan duyu organlarının sayısı ne kadar fazla ise o kadar iyi öğrenilip o kadar geç unutulduğu belirtilmektedir. Dale'in oluşturduğu, yaşantılarla kavramların oluşumu arasındaki ilişkilerden yararlanarak öğrencilere en somuttan en soyuta doğru bir öğrenme yaşantısı sağlayacak "yaşantı konisi" adını verdiği "öğrenme yaşantılarını seçme ve eğitim durumlarını düzenlemeye yardımcı" modele göre insanlar öğrendiklerinin;

- % 83'ünü görme duyusuyla,
- % 11'ini işitme duyusuyla,
- % 35'ini koklama duyusuyla,
- % 1,5'ini dokunma duyusuyla,
- % 1'ini tatma duyusuyla, öğrenmektedirler (Yalın, 1998, s.13).

Çoklu ortamda hazırlanan etkileşimli ders yazılımlarıyla, derslerin daha etkili öğretimi mümkün olmaktadır. Son yıllarda geliştirilen internet teknolojisi ile eğitime pratik çözümler getirilmiştir. Eğitim amaçlı oluşturulan web siteleri yardımıyla öğretimde yeni yaklaşımlar oluşturulmuştur.

Bilgisayarda ses, görüntü dinleyebilme ve izleyebilmeyi sağlayan, ses ve görüntü kaydına olanak veren aygıtların ve yazılımların kullanılmasına çoklu ortam (multimedia) denir. Bir başka tanımlama ile, Multimedia, bilgisayar teknolojisinin, çok yönlü kullanımında video, ses, grafik animasyon, modem ve yazılı metin ortamlarını bir üniteye bütünleştirme yeteneğidir (Kul, 1995, s.23).

Bu kelimenin anlamı pratik olarak yazı, hareketli görüntüler, resimler ve sesler gibi pek çok unsurdan oluşan bir sunumu anlatmaktadır. Günümüz Multimedia bilgisayarlarının yaptığı da tam olarak bu tarz programları çalıştırabilmektir. Fakat bir televizyon da sesli ve görüntülü sunumlar yapmaz mı, neden kimse "Multimedia TV" gibi bir tanım kullanılmaz? Bunun sebebi çok basittir, pek çok cihaz bu tarz sunumlar yapabilir, ancak hiçbir kullanıcıya sunumun akışına bir şekilde müdahale etme fırsatı vermez. Ancak bilgisayarlar bunu yapabilir, işte bu "karşılıklı etkileşim" unsuru Multimedia kelimesine gerçek anlamını kazandırır.

Bu işlemleri yapabilmemizi sağlayan aygıtlar şunlardır;

1. Ses Kartı	2. CD-ROM veya DVD ROM
3. Hoparlörler	4. TV kartları
5. Radyo Kartları	6. MPEG video Kartları
7. Kamera	8. Video Konferans Kiti
9. Bu aygıtları tanıtan yazılımlar	

Multimedia insanların ses ve görüntülerin birlikte kullanılarak oluşturulan kombinasyonlarla yapılandırılmıştır. Günümüzde multimedia çok yeni bir kavram değildir. Geçmişten bu yana bilgisayar ve buna bağlı diğer sektörlerde kullanılmakta olan çokluortam; ses, görüntü, metin ve video kaynaklarından oluşmaktadır. Aktarımlar bir insanın ne kadar çok duyusuna hitap ederse o kadar kalıcı olur düşüncesiyle, çokluortam avantajlarından eğitim- öğretim alanında da sıkça yararlanılmalıdır. Bilgiye ulaşmanın kolaylığı ve sayısız tekrar şansı ile multimedia önemli ölçüde kolaylık sağlayacak önemli bir ders materyali sayılabilir.

Günümüzde hayatımızın merkezinde bulunan internet, bilgiyi paylaşma açısından herkese eşit haklar vermektedir. Herkes, her an, istediği şekilde bilgiye kolaylıkla

ulaşabilmektedir. "Eğitimi ve yaşam boyu öğrenmeyi sağlamak, fikir ve bilgi alış-verişini kolaylaştırmak, dağınık bilim ve mühendislik araştırmaları arasında işbirliğini geliştirmek, üretkenliği arttırmak, ekonomiyi geliştirmek, pazar yaratmak ve geliştirmek, demokrasiyi sevdirmek ve özendirmek" (PC World, 1999, s.168-172), internetin başlıca amaçlarındadır.

Multimedya son yıllarda sıkça karşımıza çıkan bir iletişim ve bilgiyi depolama aracıdır. Temelde "İki ya da daha çok farklı ortamın, öğretim uygulamalarını daha etkili kılmak üzere birbirleriyle bütünleştirilerek uygulanmasını anlatmaktadır" (Deryakulu, 2007, s.64). Türkçeye "çokluortam" olarak geçen multimedyanın pek çok tanımı yapılmakla birlikte kısaca ve net olarak ifade edecek olursak; metin, ses, grafik, animasyon ve video gibi sayısal medya ortamlarının bir sentezi diyebiliriz. Multimedya kullanımında görsel ve işitsel pek çok öğenin en az ikisinin (müzik, resim, video, animasyon, ses..vs) kullanılması gerekmektedir. Çokluortam, Stand - alone Multimedia ve Network Multimedia olmak üzere iki kategoriye ayrılmaktadır.

"Tek Kullanıcı Çokluortam Öğeleri (Stand Alone Multimedia):

Çokluortam servisi sağlamak için, sunulandan fazla kaynağa gereksinim duymayan tek kullanıcı uygulamaları ifade eder (Örneğin; eğitim CD'leri).

Teknik olarak girdi ve çıktıların bir bilgisayar, klavye, fare kullanılarak sağlandığı özel program ve düzenlemeler, CD-ROM ve eğitim-öğretim prensiplerine kadar dayanan bir yelpazede yer almaktadır. Tek Kullanıcı Çokluortam bu yönüyle bilgisayar ağlarıyla kablosuz araçlar ve telekomünikasyon sistemlerini birbirine bağlayan sistemlerden farklıdır. Onlara göre daha bölgesel ve ulaştığı kullanıcı açısından daha kısıtlıdır.

Çok Kullanıcı Çokluortam Öğeleri (Network Multimedia): İnternet gibi çok kullanıcı iletişim ve bilişim sistemlerinde iletişim yolları networkler ile birbirine bağlanmış düğümler ya da bağlar serisi olarak tanımlanmaktadır. Kabloyla ya da (radyo, optik araçlar vb) kablosuz araçlarla bilgisayarları ve başka bilgi/telekomünikasyon sistemlerinin birbirine bağlayan sistemleri belirtmektedir (örneğin; video konferansları, web siteleri). Network sistemleride kendi içlerinde,

yerel ağ (LAN - Local Area Network), geniş alan ağı (WAN - Wide Area Network) ve (MAN - Metropolitan Area Network) olmak üzere üç kategoride sınıflanmaktadır. Gerçekleştirilen bir tek kullanıcılı çoklu ortam çalışması, gerekirse çoklu ortam sistemi ile internet üzerinden yayınlanabilir. Böylece tek kişi merkezli olmaktan çıkıp daha küresel bir hal alabilir. Fawcett bilgisayar endüstrisinin gelişimi ile ilgili olarak şunları söylemektedir: "Bilgisayar endüstrisinin zengin veri tipleri olan görüntü ve ses öğeleri, çokluortam kullanımıyla, herkesin yararlanabileceği, heyecan verici yeni bir öğretim yöntemi, pazarlama ya da ticari sunum aletleri haline gelmektedir" (Fawcett, 1994, s.51). Multimedyanın uygulama alanları ise şöyle sıralanabilir,

İş Dünyası

Firma Tanıtım Sunuşları
 Portfolyolar
 Ürün Katalog ve Broşürleri
 Fuar ve Sergi Sunuşları
 Seminer ve Toplantı Sunuşları
 Kullanım Kılavuzları
 Dijital Bültenler ve Dergiler
 Satış ve Bilgilendirme Noktaları

Eğitim

Ansiklopediler
 Sözlükler
 Kurs ve Okul Öğrenim Programları
 Personel Eğitimi
 Eğlence (Oyunlar)
 Sanal Gerçeklik (Virtual Reality) (<http://www.stb.com.tr/arsiv.php?10>)

2.3.2. Türkiye'de Multimedyanın Tarihsel ve Teknolojik Gelişimi

Multimedyanın gelişimi bilgisayar teknolojileri ev donanımlarıyla paralel, işletim sistemlerinin gelişimleriyle doğru orantılı olmuştur. Daha öncesinde Commodore, Amiga ve Atari SX gibi bilgisayarlarda multimedya öğeleri kullanılmış, zamanla

yerlerini daha gelişmiş bilgisayarlara bırakmak zorunda kalmışlardır. Bu gelişimin ucu açıktır ve pek çok yenilik gelecekte karşımıza çıkacaktır. Mesela günümüzdeki monitör ve ekranlar zamanla yerlerini monitörsüz üç boyutlu yansımalar, ışık oyunlarına yani hologramlara bırakacaktır.

2.3.3. Türkiye'de Multimedya Ürünlerinin Sanat Eğitiminde Kullanılması

Multimedyanın katkıları, eğitim alanındada büyük dikkat çekmektedir. Klasik ders anlatımına oranla multimedyanın kullanım gerekliliği özellikle de öğrencinin algı düzeyinin ve vizyonunun genişletilmesinde açık bir fark arttırmaktadır. Klasik ders anlatımının her öğrencide aynı kalitede etkiyi sağlayamamaktadır, fakat multimedyanın getirileriyle öğrencinin anlama kapasitesi ve algı düzeylerindeki eksikliklere hitab edilmektedir bu sayede de oluşan öğrenme eksiklikleri ortadan kaldırılabilmektedir.

Bu yöntem sayesinde öğrenciyi daha pratik bir aksiyon içerisine sokmakta ve öğrenciye kendisine olan güvenini daha fazla aşlamaktadır. Bilindiği gibi, insanlar görerek, işiterek ve yaparak öğrenirler. Bu üç öğenin bir arada bulunuşu her zaman mümkün olamamaktadır. Bu çoklu ortam platformunun, öğrenme sürecine katkıları şu basamaklar altında sıralanabilir.

1. Yaratıcılığın ortaya çıkmasını sağlar.
2. Sosyal iletişimde bulunma yeteneğini geliştirir.
3. Her öğrencinin kendi hızlarında ve düzeylerinde ilerleme olasılığı verir.
4. Kendine güveni arttırır.
5. Problem çözme ve dikkatini bir problem üzerine yoğunlaştırma yeteneğini geliştirir.
6. Öğrencinin öğrenme zamanından tasarruf sağlar.
7. Belgeleme, dosyalama ve belgelere başvurma alışkanlığını kazandırır.

8. Önceki çözümleri araştırıp bunları yeni bir çözüm için kullanabilme yeteneğini geliştirme, yeni çözüm bulmasını sağlar.
9. Matematik ve dil yeteneğini geliştirir.
10. Paylaşım duygusunu geliştirir.
11. Daha çok bilgiye ulaşma imkanı verir.
12. Anında dönüt sağlandığı için kaçırılan ders veya konu öğrenci tarafından tekrar edilebilir.
13. Benzeşimler sayesinde öğrencilere özgü mekanlar sağlar.

Bu bilgilerin ışığında şu ortaya çıkmaktadır, multimedya eşliğinde yapılan eğitim ve öğretim öğrenciye klasik eğitimin aksine keşiflerle dolu bir öğrenim yolu kazandırır. Bu düzen içerisinde de öğrenci kendi denetimini yönetebilmekte ve kaybedilen derslerin telafisi yapılabilmektedir. Multimedya eğitim ve öğretim alanında modern eğitim anlayışını destekleyen kusursuz bir eğitim materyalidir.

Multimedya aynı zamanda eğitimin dışında da karşımıza çıkabilmektedir. Özellikle de iş alanlarında, proje sunumları, sanal ortamda gerçekleştirilen gösterimlerde tüketiciye kolay yoldan ulaşma ve aktarılacak istenilen bilginin veya düşüncenin eğlenceli bir şekilde karşı tarafa verilmesini sağlamaktadır. Önceden asetatlarla ve tepegözlerle izleyiciye cevap verilmekteydi daha sonra power point ile yapılan slaytlar kullanıldı ve tabiki bu kullanımlarda izleyiciye sıkıcı gelmiştir. Çokluortam teknolojisi bilgiyi; etkileyici, eğlenceli ve seyredenler için daha anlaşılır hale getirmektedir. Üstelik yenilenebilir olması da önemli bir avantajdır.

Günümüzde, müzecilikte de üç boyutlu sanal turlar izleyiciye kolaylık sağlamaktadır. İzleyici istediği yerden bilgisayarıyla ya da mobil telefonuyla dünyanın öbür ucundaki bir müzeyi ücretsiz olarak gezebilmektedir. Multimedyanın avantajlarını anlamamıza yardımcı olarak bir diğer konu ise sanal gerçekçilik (virtual reality)'dir. Bu sanal gerçeklik sayesinde, panoramik bir düzenlemeyle, 3 boyutlu bir tasarımla ya da otomatik hale getirilmiş bir video gösterimiyle üdnyadaki büyük müzeler gezilebilmektedir.

Multimedya tasarımlar sayesinde, müzik, eğlence, mimari, eğitim gibi pek çok iş alanında sıkça yararlanılmaktadır ve güzel sonuçlar elde edilmektedir. Kullanıcıyla etkileşim sağlanmakta, ve izleyici istediği şeye ulaşabilmektedir. Multimedya, yapacağımız işi ve işin sunumunun, zenginleştirerek iyi bir şekilde izleyiciye geçmesini sağlamaktadır.

2.3.4. Multimedya Cd Tasarım Aşamaları

Tasarım sürecinin başlangıcından bitimine kadar gerçekleştirilecek olan uygulamaların ne şekilde sürdürülmesi gerektiğinin belirlendiği sürece planlama adı verilmektedir. Planlama süreci aşağıdaki adımlardan meydana gelmektedir:

CD İçeriğini Belirleme: CD içeriğindeki sunumların belirlenmesi, bilgilerin derlenmesi, görsel öğeler ile ilgili tercihlerin ortaya konulması süreçlerini içermektedir. Bu süreç, hedef kitlenin kimliği, bilgi düzeyleri, CD'nin vermek istediği mesaj doğrultusunda şekillenmektedir.

Tasarlama Süreci: CD'nin kaç bölümden oluşacağı, CD içeriğinin akış şeması ve geçişler, ekran tasarımı, CD içeriğinde kullanılacak yazılı materyaller ve görsel öğelerin ekran üzerinde tasarlanması konularını içermektedir.

CD'ye Giriş: CD içeriğindeki her öğe, tasarımın yöneldiği hedef kitleyi içeriğe ve belirlenen hedefe ulaştıracak şekilde tasarlanır. Animasyonlar, ses, hareketli geçişler vb. tasarımlar CD'ye girişi daha etkili olarak sunar. CD tasarımlarında, CD'nin görsel bütünlüğünü oluşturan etmenlerin ekran üzerinde etkili kullanımı ile başarılı bir tasarım gerçekleştirilmektedir.

Tasarımcının ekran üzerinde dikkat etmesi gereken bir takım gereklilikler vardır. Bunlar (Wilson, 1993);

- Ekran tasarımı kalabalık olmamalıdır.
- Ekran üzerinde farklı yazı ölçüleri ve stilleri kullanmak vurguyu artırır ve çeşitlilik sağlar.
- Görsel öğelere mümkün oldukça yer verilmelidir.
- Her ekranda tasarımla ilgili başlık kullanılmalıdır.

- Somut ve sade çağrışımlara yer verilmelidir. Ses ve görüntü efektleri anlamı ve çağrışımları güçlendirmelidir.
- Ekran tasarımında görülen, anlatılan olmalıdır. Dolaylı anlatımlardan kaçınılmalıdır. Ekran tasarımında anlaşılabilirliğin yanı sıra birbirine benzer öğelere yer verilmelidir. Bu, bir bütünlük ve kullanımda süreklilik sağlamak için gereklidir.
- Ekran üzerindeki bütün etkileşimli uygulamalar kullanıcının kontrolünde olmalı ve süreci kullanıcı başlatmalıdır.
- Sesler gerekli yerlerde, gerektiği kadar kullanılmalıdır. Ekran tasarımı üzerindeki farklı durum ve yönlendirmelere işaret etmek için farklı sesler kullanılabilir. Tasarımcının ekran üzerinde kullanıcıyı dikkate alarak göz önünde bulundurması yerinde olan bir takım gereklilikler vardır. Bu gereklilikler tasarımın hedef kitlesinin, tasarımı kolaylıkla kullanabilmesi için gereklidir.
- Kullanıcının ilerleme hızını ayarlamasına izin vermelidir.
- Kullanıcının zamanlamasına izin vermelidir.
- Farklı menüler mümkün olduğunca kullanılmalıdır.
- Kullanıcının programı kendine özel hale getirmesine olanak tanınmalıdır.
- Tasarım, çoklu kontrol olanakları sağlayan seçenekler içermelidir (ileri-geri, başa dön, çıkış, giriş düğmeleri gibi).
- Farklı kullanıcılar için çeşitli yardım ve yönlendirme seçenekleri olmalıdır (sesle, yazıyla, görüntüyle vb.).
- Yönlendirmelerin kullanımı ve erişimi kolay olmalıdır, şeklindedir. Tasarlama sürecinde CD'nin görsel bütünlüğünü ve sunum yeterliliğini belirleyen tasarım ilkeleri ise şu şekilde sıralanabilir (Schwier, Misanchuk, 1993, s.222).
- Arka Plan
- Renk
- Tipografi
- Yönlendirmeler
- Resimler ve Fotoğraflar
- Görsel Efektler, Animasyonlar
- Seslendirme ve Ses Efektleri

- İmgeler, betimlemeler
- Tuş buton veya çubuklar arasından seçim yaparak karmaşıklığı aza indirmek.

Genel anlamda CD tasarımlarında dikkat edilmesi gereken gereklilikler doğrultusunda, eğitim CD'lerinde öğrenci ve öğrenci öğrenmesini temel alan belirli bir takım ilkeler yer almaktadır. Bu ilkeler şunlardır (Mishra, 2004, s.115-116).

" - CD tasarımında kullanılan bütün arayüz ve donanımlar öğrenmeyi daha kolay hale getiren araçlar olarak kullanılmalıdır.

- CD tasarımları bir diğer deyişle kullanıcı arayüzleri, eğitim tasarımlarında kullanıcının tasarım içeriğindeki görsel, sesli, metinsel, hareketli bir takım tasarım öğelerinin kontrol ettiği bir araç değil aynı zamanda kullanıcının komutları ve öğrenmeyi yönlendirebildiği aktif bir kullanıma sahip olmalıdır.

- Eğitim içeriği birbiri ile bağlantılı farklı yöntemler kullanılarak sunulmalıdır."

Yukarıda belirtilen açıklamalardan yola çıkılarak tasarım elemanları ve tasarım ilkeleri şu başlıklar altında toplanabilir.

Arka Plan: Arka plan olarak belirlenen alan, CD'nin içeriğindeki bütün öğelerin sunulduğu, resimlerin, hareketli görüntülerin, yazıların arkasında yer alan yüzey ve yüzey etkisidir. Arka plan olarak tanımlanan tasarım öğesi beyaz alan olarak da nitelendirilmektedir. Beyaz alan, ekran tasamı üzerinde yer alan metin, grafik, animasyon gibi öğelerin dışında kalan boşlukları ifade etmektedir. Beyaz alan bir tasarımda, tasarım öğelerini bir araya getirir ya da birbirinden ayırır, ekran gösteriminde bir ışık yaratır. Beyaz alanın oranı son derece önemlidir. Tasarım, görsel anlatım öğelerinin önüne geçmemelidir. Tasarım öğelerinin kullanımını ve anlatımını ön plana itmelidir. Yeterince boşluk yaratmalı ancak bu boşluk gereğinden fazla da olmamalıdır. Gereğinden az boşluk kullanılırsa tasarım öğelerinin birbirine karıştırılması söz konusu olmaktadır. Gereğinden fazla boşluk kullanıldığında ise tasarım öğeleri geri planda kalabilmekte ve etkililiğini yitirebilmektedir (Schwier, Misanchuk, 1993, s.222).

Arka planın belirlenmesinde; tasarımdaki resimler, yazılar, geçişler, hareketli görüntüler gibi öğelerin etkili, anlaşılabilir ve CD'nin bilgi verici niteliğini öne çıkarıcı olması gibi bir takım kriterler söz konusudur. Arka plan aynı zamanda CD'nin tamamıyla aynı ya da benzer nitelikte olmalıdır. Böylece CD'de akıcılık sağlanır ve bütünlük bozulmaz.

Arka plan tasarımları renk, ton, doku, çizgi, biçim, yön gibi görsel anlatım öğeleri ile oluşturulmaktadır. Arka plan diğer tasarım öğelerini destekler bir fonksiyon üstlenmelidir. Metinlerin okunurluğunu güçlendiren, imajların algılanabilirliğini artıran, aynı zamanda CD içerisindeki diğer bölümlere geçiş sırasında bir bütünlük oluşturarak dikkati toplayan özelliklere sahip olması gerekir. Arka planda kullanılan renk ve renk tonlarının, ışık-gölgenin yönü ve yoğunluğunun (sağdan sola, açıktan koyuya, yukarıdan aşağı gibi), çizgi, yön doku ve biçim öğelerinin tasarımda kullanılan görsel öğelerin özellikleri doğrultusunda belirlenmesi son derece önemlidir. Tasarlama sürecinde arka plan öğesi olarak karşılaşılabilen biçimlendirme unsurlarına tasarımın içeriğine göre görsel ve işlevsel anlamlar yüklenebilmektedir. Arka planda kullanılan tasarım öğeleri ile tasarımın bütününe durgunluk, canlılık, kalite, zarafet gibi anlamlar katılabilmesi mümkündür. Bu süreçte önemli olan arka plan öğelerinin, tasarımın bütünlüğünü desteklemesidir. Arka plan öğelerinin, tasarımın hedef kitlesi ve beklentileri ile uyuşması durumunda son derece dikkat çekici bir görsellik oluşturulabilmektedir.

Renk: Etkileşimli CD'nin ekran tasarımındaki en önemli öğelerden biri renktir. Renk önemli bir tasarım öğesi olmasının yanında sembolik özellik de taşımaktadır. Renk tek başına mesaj verip yönlendirebilir. Tasarlama sürecinde renk, diğer tasarım elemanlarını ön plana iterek belirginleştirir ya da arka plana iterek görsel hiyerarşiyi oluşturmaya yardımcı olur (Uçar, 2004, s.45). Renk kullanımını belirleyen iki temel etmen vardır. Bunlardan birincisi hedef kitleye uygunluk diğeri ise ekran tasarımında kullanılan renklerin birbiriyle uyumudur. Renklerin kullanımını bir de arka plan ve ön plan öğelerinin özellikleri ve kullanım amaçları belirlemektedir. Ekran tasarımlarında çok fazla renk kullanılmamalıdır. Çünkü fazla renk kullanımı bütünlüğü bozabilmektedir. İnsan gözü milyonlarca rengi ya da rengin yansımalarını tanıyabilir. Bilgisayarlar kırmızı, mavi yeşil renkleri farklı varyasyonlar ile

karıştırarak milyonlarca rengi üretebilmektedir. Rengi bilgisayar ekranında üç değişken tanımlar. Bunlar:

- Renk tonu
- Renk doygunluğu
- Renk yoğunluğu'dur.

Rengin tonu, rengin koyu ve açık değerleridir. Renk doygunluğu, rengin griden saf parlaklığa doğru giden değerlerini tanımlar. Renk yoğunluğu ise rengin ışık oranıdır. Ekranda görülen renk, renk tonu, yoğunluğu ve doygunluğunun birleşimi ile oluşur (Clarke, 2001, s.95).

Geçişler ve sayfalarda bir bütünlük oluşturmak amaçlanmalı ve renkler bu doğrultuda kullanılmalıdır. Renkler hedef kitlenin tercihleri dikkate alınarak seçilmeli, gözü fazla yoran renklerden kaçınılmalıdır. Arka planda kullanılan renkler her zaman diğer tasarım öğelerini öne iten ve etkililiğini arttıran bir nitelik taşımalıdır. Özellikle eğitim CD'lerinde, vurgulanmak istenilen öğretim öğelerini ön plana çıkarma amaçlı olarak renk kullanılabilir. Ön planda kullanılan yazılı ya da görsel sunumlar koyu ve canlı renklerde olmalıdır. Tasarlama sürecindeki diğer tasarım elemanları gibi renk de kullanımı doğrultusunda bir kompozisyona çeşitlilik ve birlik kazandırır (Hashimoto, 2003, s.209).

Tasarım planı yapılırken hangi rengin ne için kullanıldığının belirlenmesi gerekmektedir. CD tasarımlarında özellikle eğitim amaçlı tasarlanan CD'lerde bir takım kriterlere dikkat etmek gerekmektedir. Bunlar:

- Renk kullanımlarında tutarlı olunmalıdır. (Örneğin bütün geribildirim mesajlarında aynı renklerin kullanılması).
- Renklerin kullanımı sınırlandırılmalıdır.
- Hangi rengin ne amaçla kullanıldığı belirlenmelidir.

Renk, tasarımın kullanıcıya ipuçları verir nitelikte kullanılmalıdır.

Renk, kullanıcının tasarımı anlamak için değer biçtiği kodlar gibidir. Eğer tasarımda renk, bir bütünlük göz önünde bulundurularak kullanılırsa, kullanıcı için işaret

niteliği taşır. Tasarımın bütünü ele alındığında çok fazla renk kullanımı bir dezavantajdır. Fazla renk kullanımı, kullanıcının tasarım için kod oluşturmalarını zorlaştırır. Tasarım sürecinin başında farklı renklerin kullanımına ve kullanım amaçlarına karar vermek yararlıdır. Renkler, özellikle eğitim tasarımlarında iletilmek istenilen bilgileri vurgulamak için kullanılabilir. Bu yöntem öğrencinin dikkatini çekmek için oldukça etkilidir (Clarke, 2001, s.97-98).

Tipografi: Eğitim CD'lerinde üzerinde önemle durulması gereken noktalardan biri de tipografidir. Tipografi düşünce, bilgi ve mesajların anlaşılabilir bir biçimsel düzen ile görsel bir dil ve farklı bir imge olarak ortaya koyan bir tasarım öğesidir (Uçar, 2004, s.106).

Tasarımlarda kullanılan tipografinin tasarım niteliği doğrultusunda temel olarak iki özelliği çok önemlidir. Bunlardan birisi kolay okunur ve algılanır olması; diğeri ise görsel açıdan hedef kitleye uygun olmasıdır. Tasarım içerisinde tipografinin etkili ve işlevsel kullanımını, font, font boyutu ve fontun rengi oluşturmaktadır. Font, her biri birbirinden farklı ve ayırt edici şekilleri olan yazı karakterlerinin toplamına verilen isimlerdir. Ekran tasarımlarında punto olarak da adlandırılan font boyutu son derece önemlidir. Özellikle büyük ve geniş boşluklu yazılar, çocuklar için daha okunur ve etkili olmaktadır. Font seçiminde estetiksel öneriler, bir ekran tasarımı üzerinde ikiden fazla farklı font stili kullanılmaması yönündedir. Eğer farklı font stili kullanımı gerekliliği söz konusu ise font stillerinin kalın, eğik gibi varyasyonları farklılık oluşturmak için kullanılabilir (Schwier, Misanchuk, 1993, s.230).

Tipografi ile ilgili önemli bir boyut da tipografinin algılanabilirliğidir. Grafik tasarım sürecinde kullanılan tipografik düzenlemeler çok çeşitlilik göstermekte ve yeni deneysel yaklaşımlar ile sorgulanırlığı ve güncellenmeye yönelik gelişimi sürmektedir. Tipografinin algılanabilirliği sorununun temelinde tipografi elemanı olarak seçilen yazı karakteri, yazı karakterlerinde kullanılan harf biçimlerinin açık ve okunur olması yer almaktadır. Algılanabilirlik olarak da tanımlanan bu sorun, yazı içeriğinin hedef kitle tarafından doğru ve en etkili biçimde algılanması ve tanınması ile ilgilidir. Tipografinin algılanabilirliğinde ilgi çekicilik ve yazı karakteri, hedef kitlenin beklentileri doğrultusunda belirlenmesi gereken seçimlerdir. Tipografik

düzenlemelerde yazının algılanabilirliği ile ilgili temel ilkeler şu şekilde sıralanabilir (Becer, 1999, s.177-188).

- Yazı karakteri seçimi
- Sayfa düzenlemesi (Layout)
- Boşluk (Espas)
- Satır uzunluğu

Tasarım sürecinde kullanılan yazının karakteri, tasarımın görsel ve işlevsel sunumunun belirleyicilerindendir. Çünkü tipografik kullanımlar, alıcı kitleye ulaşılması istenen bilgi ve içeriğin belirli bir kısmında göze çarpmaktadır. Yazı karakterinin hedef kitleye uygunluk konusundaki başarısı, iletilmek istenen mesaj ve amaca ulaşma sürecinin de başarısını belirler. Hedef kitleye uygunluk ise hedef kitlenin kim olduğu, metni ne için okuyacağı, ne zaman ve nerede okuyacağı gibi okunurluğun amaca uygun olmasına yardımcı olan ve yanıtlanması gereken tasarım problemleridir. Seçilen yazı karakterinin hedef kitlenin ilgisini çekecek görsellikte ve okunurlukta olması için yazının stili, ekran üzerindeki tasarımı ya da sayfa düzenlemesi olarak adlandırılan, yazının büyüklüğü (puntosu), okunurluğu, satır uzunluğu ve boşluklar tipografik tasarım oluşturma sürecinde dikkat edilmesi gereken konulardır.

Çocuklar için hazırlanan bir CD tasarımında çocukların ilgisini çekecek, eğlenceli, okunurluğu azaltmayan bir deformasyon ve serbestlik içeren bir yazı karakteri, buna karşın kurumsal bir şirket için düşünülen bir tasarımda daha formal ve ciddi bir yazı karakteri seçilmesi uygun olabilir. Özellikle çocuklara yönelik eğitim tasarımlarında çocuğa yönelik puntoların kullanılması gerekmektedir. Çocuklara yönelik tasarımlarda, yetişkinlerin görüşlerini uygulamak yerine çocukların kendi tercihlerini dikkate alan uygulamalar önem kazanmaktadır. Öğrencilere yönelik eğitim tasarımları hazırlanırken ekranda okunaklı olan yazı karakterleri tercih etmelidir. Yazıların, sayfa düzeni ve büyüklüğü göz önünde tutularak ne çok küçük ne de çok büyük olarak yerleştirilmemesi, yazının bütününün sayfaya göre orantılı olması gerekmektedir. Tasarım içerisinde kullanılan yazı, ekran tasarımındaki diğer tasarım öğeleri de dikkate alınarak yerleştirilmelidir. Yazılar, hedef kitle nitelikleri

düşünüldüğünde efektler ile çok boğulmamalı, tasarımda ölçülü ve yazıyı ön plana çıkarıcı efektlere yer verilmelidir. Yazının arka plan ile ilişkisi de son derece önemlidir. Arka plan, yazıyı okunur kılan bir tasarım ve renkte olmalıdır (Sassoon, 2002, s.118-119).

Yönlendirmeler: CD tasarımlarında özellikle sayfalar arası geçişler ve CD'nin içeriğine göre yönlendirme amaçlı bir takım tasarım öğelerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tür yönlendirme öğeleri bütün sayfalarda genellikle belirli bir konumdadır. Bu durum, tasarımın kullanımını kolaylaştırmaktadır. Yönlendirme amaçlı tasarım öğeleri; düğmeler, resimler, fotoğraflar, yönlendirici animasyonlar gibi çeşitliliğe sahip olabilirler.

Düğmeler, çok çeşitli özellikte olabilir, yalnızca yazı olarak belirli bir geometrik yapı içerisinde ya da çevresinde tasarlanabilirler (dikdörtgen daire, elips, kare gibi). Bu tür yönlendirme öğelerinin genel adı ikon (icon)'dur (Cotton, Oliver, 1997, s.32). Yönlendirme amaçlı resim ya da fotoğrafların kullanıldığı tasarımlar da oldukça yaygındır. Özellikle sanatsal içerikli tasarımlarda daha etkili olabilmektedirler. Bu tür yönlendirme öğelerine genel olarak resimli ikon (picon) adı verilmektedir (Cotton, Oliver, 1997).

Animasyon ya da illüstratif karakterde yönlendirmeler ise özellikle eğlendirici ve ilgi çekici olması bakımından çocuklara yönelik tasarımlarda oldukça kullanılmaktadır. Animatik yönlendirmeler sevimli ve ilgi çekici olarak çok çeşitlilik ile kullanıcı karşısına çıkmaktadır. Bu tür yönlendirme öğelerine hareketli ikon (motion icon) adı verilmektedir (Cotton, Oliver, 1997, s.35). Yönlendirmeye yönelik animasyonlarda değişen ifadeler, hareketler, sesler ve görüntüler tasarıma renklilik katmaktadır. Bütün bu yönlendirme öğeleri kendi içlerinde kullanıcıların belirgin bir şekilde dikkatini çekmek için farklı etkileşim olanaklarına sahip olabilirler. Bu anlamda bu öğeler aktif hale geçtiğinde renk, doku, biçim değiştirebilirler ya da hareketlenebilirler.

Günümüzde yönlendirme öğesi olarak adlandırılan bu tasarım öğeleri çok çeşitlilik göstermektedir. CD'lerde ulaşılmak istenen yeri en etkili ve kolay biçimde belirginleştiren öğelerdir. Bu öğeler aktif duruma geçtiklerinde bilgisayarda imleç ya

da el ikonu dediğimiz görüntüler ortaya çıkmakta ve yönlendirmeye hazır olduğunu göstermektedir. Bu yönlendirme öğeleri, tasarım içerisinde farklı bölümlere geçiş, başa dönüş, tasarımdan ayrılış ve sayfalar arası geçişlerde ileri ve geriye gidişi sağlamak amaçlı kullanılmaktadır. Bütün bu yönlendirme öğeleri kullanılırken dikkat edilmesi gereken nokta, doğru konumda ve doğru bir görsellikle sunulmalarıdır.

Resimler, Grafikler ve Fotoğraflar: Eğitim CD'lerinde görsel öğelerin kullanımı son derece önemlidir. Çünkü görsel öğeler (Demirel ve diğerleri, 2002, s.30);

- Öğrenen bireyin dikkatini öğrenme ortamına çeker
- İlgiyi ve dikkati canlı tutar
- Bireylerin duygusal tepkiler geliştirmesini sağlar
- Karmaşık kavramları basitleştirir, soyut kavramları somutlaştırır.

CD tasarımında görsel anlatım öğeleri olan resimler, grafikler ve fotoğraflar kullanılmaktadır. Bu öğelerin CD'nin amacına göre seçilmesi ve kullanılması son derece önemlidir. Resim ve fotoğraflar mesajı doğruca iletebilmekte ya da bir metnin açıklayıcı öğesi olarak kullanılmaktadır. Resim, grafik ve fotoğrafların tasarım içeriğindeki diğer öğeler ile bütünlük içerisinde olması gerekmektedir.

Kullanılan görsel elemanların yoğunluğu, büyüklüğü ve rengine tamamen tasarım kapsamında hedef kitleye anlatılmak istenenler doğrultusunda karar verilir. Tasarlama sürecinde önemli olan nokta; her bir sayfa içeriğinde verilmek istenen mesajın ne olduğu ve bu doğrultuda tasarımda vurgunun nerede olması gerektiği sorularının yanıtlanmasıdır. Verilecek yanıt doğrultusunda, dikkatin çekilmek istendiği ya da ön plana çıkarılması istenen tasarım öğesi, kompozisyon içerisinde farklı uygulamalar ile daha etkili hale getirilebilir.

CD tasarımlarında kullanılan resimler, grafikler ve fotoğraflar gibi görsel elemanlar, CD içeriğini ve verilmek istenen mesajı daha anlamlı kılmaktadır. Tasarımda kullanılan resimlerin, grafiklerin ve fotoğrafların mesajı anlamlı vermesi ve öğrenciler için anlamlı olması gerekir (Şahin, Yıldırım, 1999, s.43-44). Bu öğeler tasarımın başlangıcına, sürekliliğine, sürekliliğin sürdürülebilirliğine ve sonuca ulaşmasına yardımcı olmakta ve süreci etkili hale getirmektedir. Bütün bu görsel

çeşitliliğin CD içeriğinde kullanımı etkilidir ancak mesajı iletmeye yardımcı olmayan görsel elemanların kullanımı mesajın algılanırlığını zorlaştırmaktadır. Tasarım öğelerinin anlamlı ve etkili kullanımı için öncelikle ele alınan konu belirlenmeli ve bu konu çerçevesinde belirlenen tasarım öğeleri etkili ve vurgulu olarak kompozisyonda yerini almalıdır. Daha sonra ise yardımcı tasarım öğeleri temel konu etrafındaki işlevselliği ve görselliği düşünülerek konumlandırılmalıdır.

Animasyonlar: Nesnelerin belirli bir zaman dilimi içerisinde konum değiştirmesi, hareket etmesi, seslendirilmesi olarak tanımlanabilen animasyon görüntüler, CD tasarımlarında oldukça yoğun olarak kullanılan tasarım öğeleridir. Animasyonlar, eğitim CD'si tasarımlarındaki diğer görsel tasarım öğeleri gibi, öğrenme üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Görsel öğelerin öğrenme üzerinde etkililiğini, yerinde ve uygun kullanımları belirlemektedir. (Yalın, 2004, s.170). Eğitim tasarımlarında animasyonla işlenen konular, oldukça karmaşık yapılanmalar, bir organizasyonun küçük bir parçasının işlevi vb. açıklaması zor konulardır. Bu konuların anlatımında kullanılan grafik öğelerle, doğal akış süreci içindeki zamanlama aktarılan bilginin alıcı kişilik tarafından anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Eğitim amaçlı animasyon, olayın özünü sembol ve simgelerle basitleştirerek alıcı kişiye sunmasından dolayı getirdiği anlatım kolaylığı, onun bu alanda yaygın bir şekilde kullanılmasını sağlamıştır (Kaba, 1992, s.39).

Senaryo: CD tasarımlarında senaryo oluşturulması tasarımın bütünü ve sunumun belirlenmesi açısından önemlidir. Senaryo oluşturma sürecinde tasarımcının hedef kitleyi son derece iyi belirlemesi gerekmektedir. Senaryo; düşünce olarak orijinal, kullanıcıyı ya da izleyiciyi sıradan kalıplardan çıkarır bir kurguya sahip olmalıdır. Yapılmış olanlar ile benzer nitelik taşımamalı, özgün ve farklı bir bakış açısını ortaya koyabilmelidir. Senaryo kapsamında kullanılacak olan tasarım elemanları, sıradan olmamalı, kullanılan karakterler farklı ve sıra dışı olmalıdır.

Senaristin yaratıcılık sınırlarını zorlaması, orijinal düşüncelerin ortaya konulması, tasarımın hedef kitlesine uygun karakterlerin oluşturulması ve geliştirilmesi, karakterlerin hedef kitle ile özdeşleştirilebilmesi ve hedef kitlenin motivasyonunu sağlaması senaryonun başarısını belirleyen etmenlerdir.

Senaryonun girişinden bitimine kadar olan süreçte özellikle eğitim CD tasarımlarında öğrenime yönelik ilgiyi dinamik tutan çıkışlar, sahneler arasında sürpriz geçişler, karakterlerin CD içeriği ile bütünleşmesidir. Senaryonun ve senaryo unsurlarının belirlenmesindeki temel nokta hedef kitledir. Senaryonun hedef kitleyi oluşturan öğrencilerin öğrenme motivasyonlarını artırıcı nitelikte olması gerekmektedir.

Lyle; aynı konuyu destekler tarzda yaptığı araştırmalarda çocukların çevrelerinden fiziksel, kültürel ve sosyal olarak etkilendiklerini vurgulamıştır. Öyle ki bir konunun öyküleştirilmesi ve öykünün öğrencilerin kültürü ve çevresiyle ilişkilendirilmesi, o konunun daha kolay anlaşılmasını ve çabuk unutulmamasını sağlayacaktır.

Bruner; yaptığı araştırmalarda çocukların öyküleri en basit matematiksel kavramdan daha çabuk ve kolay öğrendiklerini ortaya çıkarmış ve bu nedenle olayların ve kavramları öykülerle anlatılmasının öğrenmeyi daha da kolaylaştıracağını ifade etmiştir.

Senaryo oluşturma'nın ilk aşaması senaryo geliştirmeye yönelik bir düşünce ortaya koymaktır. Ortaya konulan düşüncenin iyi olması senaryolaştırılabilirliği ile orantılıdır. Bir düşünceden yola çıkılarak iyi bir senaryo ortaya çıkarılması, senaristin senaryo sürecindeki karakterler, mekanlar ve olaylar arası ilişkiyi iyi belirlemesi ile ilintilidir. Senaryo içeriğindeki karakterlerin oluşturulması, karakterler içerisinde ana kahramanların ve amaçlarının belirlenmesi ve hedefe yaklaşırken izledikleri yol ve son iyi kurgulanmalı, öykünün başlangıcı ve bitimi arasında bir bütünlük oluşturulmalıdır.

Senaryonun Oluşturulması: Senaryonun oluşturulması aşamasında, hikayenin kısa bir özetinin ortaya çıkarılması daha sonra ki diyalogların belirlenmesinde yol gösterici rol üstlenmektedir. Bu süreçte hikaye içerisindeki temel karakterler, mekanlar ve olaylar belirlenmektedir. Bu süreç senaryo özeti (sinopsis) olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte senaryoda geçen konuşmalar ve olayların belirli bir akış içinde kısa bir planlaması gerçekleştirilmektedir. Bir sonraki aşamada bu özeten yola çıkılarak hikaye derinleştirilmeye başlanır ve karakterler arası diyaloglara yer vermeye başlanır. Bu süreç senaryo geliştirme süreci olarak tanımlanabilir. Son aşamada ise senaryodaki diyaloglar ve karakter hareketleri arasındaki

senkronizasyon doğrultusunda senaryoya son biçimini verilir (Öngören, 1992, s.12-14).

Senaryo içerisinde yer verilen karakterlerin bütünü dikkate alınarak çizgisel yaratım süreci de öykülendirme aşamasına paralellik oluşturur. Sahneler, arka planlar, geçişler, karakterler öykü kapsamında bir sıra dahilinde çizimler haline getirilir. Bu süreç sonunda hikayenin resimli taslağı (storyboard) oluşturulur.

Storyboard, bir tasarımın uygulamaya başlanmadan önceki planlamasıdır. Tasarımcı bilgisayar ekranında riske girmeden önce tasarımı bütün yanlarıyla storyboard aşamasında ele alır ve tasarım problemine yaratıcı çözümleri storyboard aşamasında oluşturur. Storyboard çizimleri, textleri, ses efektlerinin ve müziğin belirlenmesini, diyalogları ya da anlatıyı içerir. Storyboard aşamasında tasarımla ilgili gerekli detaylar, tasarımın her aşamasında gerekli objelerin listesi, efektler, doku oranı ve ihtiyaç duyulabilecek diğer güçlükler belirlenir (Avgerakis, 2004, s.28). Storyboard, hikayenin bütünündeki temel noktaların ve bu noktalar arasındaki geçişlerin planlandığı bir tasarlama aşamasıdır.

Karakter Tasarımı: Karakterler; hedef kitlenin özelliklerine paralel olarak karakterlerin yaşı, boyu, cinsiyeti, kişilik özellikleri, sesleri, kostümleri öykü içerisindeki konumları dikkate alınarak tasarlanır. Çizimlerde bir takım deformasyon ve abartılara yer verilebilir.

Mekan Tasarımı: Mekan tasarımı aslında hikayenin geçtiği arka planlardır (background). Öykünün bütünü dikkate alınarak farklı mekanlar oluşturulur. Hedef kitlenin özellikleri, ilgi ve beklentileri tasarımlardaki çizimleri, renk seçimlerini ve diğer unsurları da etkilemektedir.

Seslendirme: CD tasarımı kapsamında yer alan bir diğer öge de seslerdir. Ses, görüntü ya da yazılı metinleri destekleyen, sesli anlatım gerektiren durumlar için kullanılan bir tasarım ögesidir. Sesler, kullanıcıların işiterek ve dinleyerek verilmek istenilen mesajı algıladığı bir süreçtir. Sözlü, müzikli ya da karşılıklı diyalog şeklinde kodlanan mesaj, kullanıcının dikkatini çekerek anlamlandırması ile sonuçlanarak

amacına ulaşır. Önemli olan tasarımda kullanılan seslerin alıcının dikkatini ve ilgisini toplar nitelikte olmasıdır.

Tasarımdaki ses öğeleri, sesli olarak verilmek istenen mesajın önüne geçmemelidir (Ergin, 1995, s.161).

Ses; anlatım, seslendirme ve müzik olmak üzere kısımlara ayrılır. Bunların her biri aynı ortamda tasarımda kullanılabileceği gibi ayrı ayrı da kullanılabilirler. Etkileşimli CD içeriğinde verilmek istenen mesajı daha etkili hale getirmek amacıyla tasarımcı ses öğesini kullanabilir. Tasarımın bütünü bir kompozisyon olarak düşünüldüğünde ses de bu kompozisyonun bir parçasıdır ve amaca uygun şekilde kullanılmadığı durumda CD'nin etkililiğini olumsuz yönde etkileyebilir.

Sesler, aynı zamanda birer bilgi kaynağıdır. Bu nedenle içeriği son derece dikkatli hazırlanmalı, sunulan her bilgi eğitim amacına uygun olmalıdır. Ses, mekan tasarımını da etkili hale getirmektedir (gece-gündüz sesleri, iç mekan-dış mekan sesleri gibi). Bilgi verici seslendirmeler dışında CD içeriğinde yer alan karakterlerin seslendirmeleri de ses öğesi kullanılarak gerçekleştirilir. Bu seslendirmeler, karakterleri etkili hale getirebilmekte, ayrıca CD içerisindeki yönlendirmeler de bu sesler aracılığıyla gerçekleştirilebilmektedir. CD'lerde müziğin ses olarak kullanıldığı bölümler ise hedef kitleye uygun olarak seçildiğinde oldukça etkileyici ve ilgi çekici olabilmektedir.

2.4. Modern Sanat Akımları

Resim 1. Çığlık, Edvard Munch,

Modern sanat, genellikle 1880'lerin izlenimcilerinden (empresyonistler) 1960-70'lere kadar devam ettiği kabul edilen sanat dönemi.

Sanatta modernizmin temelleri, ressamların dünyayı gördükleri gibi temsil etmeyi bırakmalarıyla atılmıştır. Temsil, temel sorun haline gelmiş; sanat kendi kendisini konu haline getirmeye başlamıştır. Sanat eleştirmeni Clement Greenberg de 1960'ta yazdığı "Modernist resim" adlı makalesinde modernizmin özünün, disiplinlerin kendilerine has yöntemlerini, disiplinin kendisini eleştirmek için kullanmak olduğunu; bundaki amacın da o disiplini geliştirmek ve önemini artırmak olduğunu söyler. Örneğin, ilk modernist filozof olarak kabul edilen Immanuel Kant, felsefeyi daha fazla bilgi edinmek için değil, bilginin nasıl mümkün olduğunu sorgulamak için kullanmıştır. Greenberg'e göre, Kant'ın sanattaki karşılığı, ilk Modernist ressam, Manet'dir. Manet ve empresyonistler, üzerine resim yaptıkları yüzeyde boya, tuval

vb. malzemelerin özelliklerini ve geçtikleri süreçleri saklamamış, aksine öne çıkarmışlar; sonrasında Cezanne eserlerini tuvalin dikdörtgen şeklini gözönüne alarak tasarlamıştır. Böylece doğadaki görüntülerin taklidi yavaş yavaş bırakılmış, temsil ikinci plana atılmıştır. Modern resimde bu şekilde geline en son nokta, bir heykel akımı olarak başlayan Minimalizmin etkisiyle yapılan, insan elinin izlerini tümünden kaldırarak dümdüz tek renge boyanan, böylelikle içerikten arındırılmaları amaçlanan tuvalerdir.

MODERN SANAT AKIMLARI

Modern sanat, özellikle geç dönemlerinde keskin çizgilere sahip olmamasına rağmen, çağdaş sanatla karşılaştırıldığında akımlara göre incelenmeye daha uygundur:

- 1880'ler
- Tonalizm (1880 - 1920)
- Sembolizm (1880 - 1900'ların başı)

Resim 2. Mezarcının Ölümü, Carlos Schwabe

Carlos Schwabe tarafından yapılan "mezarcının ölümü" sembolist temaların görsel bir özeti olarak kabul edilir.

Sembolizm ya da simgecilik, en genel anlamıyla farklı anlamlara gelen ya da farklı öğeleri simgeleyen çeşitli sembollerin kullanımınıdır. Sembolizme sanatta, özellikle resim, müzik ve edebiyat alanlarında rastlanır.

Sanattaki sembolizm 19. yüzyılda beliren, realizmi reddeden bir akımdır. Sembolizm akımlarına roman ve şiir alanlarında da rastlanır. Sanattaki sembolizm 1870 yılına doğru Fransa ve Belçika'da natüralizme ve parnasse akımına bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Akım daha sonra özellikle Valéry Brioussou vasıtasıyla Rusya'ya da sıçramıştır. Sembolizm genellikle Servet-i Fünun döneminde görülür. Ayrıca Ahmet Haşim bu akımın en büyük temsilcilerindendir.

19. y.y. da gelişen materyalist ve sanayi asığı anlayışa tepki olarak ortaya çıkmıştır. İçinde bulunduğu çetin ve zor şartlara bir tepki olduğu kadar bu çağın gerçeklerinden bir tur kaçışı da beraberinde getirmiştir. 1886 da ortaya çıkan bu akım empresyonizmin izlenimci gerçekçiliği kadar diğer anlayışların maddeci tavrına karşılık duygu ve hayalci bir iç duyarlılığın önem taşıdığı ifadeci ve anlatımcı bir tavırla belirginleşti. Hayatın karanlık ve çarpık yönlerini hayalci bir düşünceyle yenileyen Sembolistler romantik sanata yaklaşan bir konu seçimine sahiptir.

Başlıca Temsilcileri

Odilon Redon (1840-1916)

Pierre Puvis de Chavannes (1824-1898)

Gustave Moreau (1826-1898)

Giovanni Segantini (1858-1899)

Edebiyatta gerçekçiliğin, resimde Empresyonizmin aşırı gitmelerine bir tepki olarak her iki alınmış sembollerle dışa vurulması diyebileceğimiz akım başlar. Sembolizmin öncülerinden Paul Gauguin'in bir hayranı olan eleştirmen Albert Aurier, yazdığı bir makalede sembolizmi şöyle anlatmıştır; " Sanat eserlerinin amacı madem ki bir fikri ifade etmektir, o halde bir eser fikirci olmalıdır. İnsanları düşündürmelidir. Madem ki az çok herkesin anlayacağı bir biçim içinde ifadesini bulacaktır, o halde terkipçi olmalıdır. Düşünceyi, fikri, bir biçim altında dışarı vurduğuna göre semboller kullanılıyor demektir. Subjektiftir. Çünkü nesne, nesne olarak değil, sanatçıda uyandırdığı fikir olarak mevcuttur."

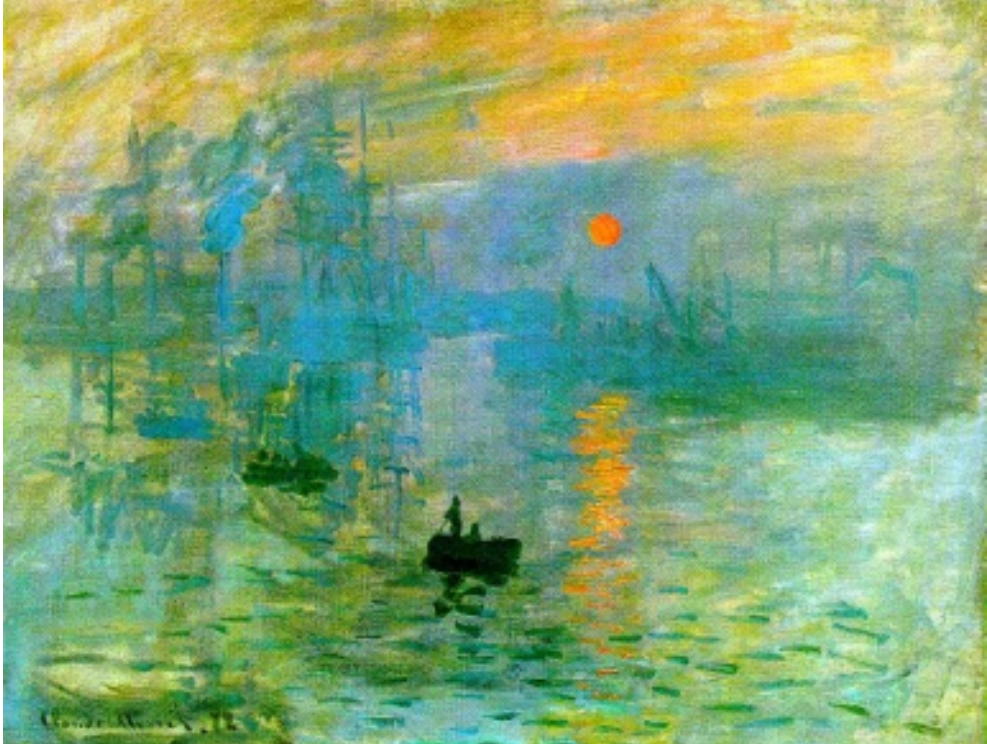
Resim 3. Tahiti'li Kadınlar, Paul Gauguin

Empresyonizm

İzlenimcilik anlamına gelen empresyonizmde sanatçılar dış dünyaya ait olanı; ışığı, renkleri, tepkileri, hüznüleri işlemekte ve yakalanan anlık konuları resmetmektedir. Bu akım ışık ile resim yapma olarak tanımlanmaktadır. İzledikleri temel kaynak güneştir. Konu ışık yansımaları arasında kaybolmuştur. 17. yüzyılda doğan Barok üslup, hayli değişmiş olarak 18. yüzyılda da varlığını sürdürmüştür.

Monet, İmpression Sunrise, 1872

Barok sanatın gölge-ışık karşıtlığına dayanan çarpıcı, içe işleyici dramatik etkisi giderek kaybolmuş ve yerini daha yumuşak bir üsluba bırakmıştır. Bu dönemde ressamlar, atölyelerin loş ortamından çıkıp güneş ışığı altında resim yapmışlardır.

Resim 4. İzlenim, Claude Monet

Başlıca Temsilcileri

Edouard Manet (1832-1883)

Claude Monet (1840-1926)

Camille Pissaro (1830-1903)

Alfred Sisley (1839-1899)

Auguste Renoir (1841-1919)

Edgar Degas (1834-1917)

Akimin en önemli özelliği bir izlenimin uyardığı duyguların duyulduğu gibi üretilmesidir. Resimlerin açık havada yapılmakta olmasından dolayı çabuk çalışmanın gereğiyle detaya önem verilmemiştir. Perspektif renk tonlarıyla uygulanmaktadır. Açık yani prizmatik renkler kullanılmakta tablolar da fırça darbeleri rahatlıkla izlenebilmektedir. Genellikle su, gökyüzü gibi doğa konularında çalışmalar yapılmıştır. Daha sonralar ise Neo empresyonizm ortaya çıkmakta bu akımda ise fırça vuruşları noktalar halinde uygulanmaktadır. Empresyonizm 19. yy.'ın ilk çeyreğine kadar görülmektedir.

Neo-Empresyonizm (Yeni İzlenimcilik) 1886 – 1906

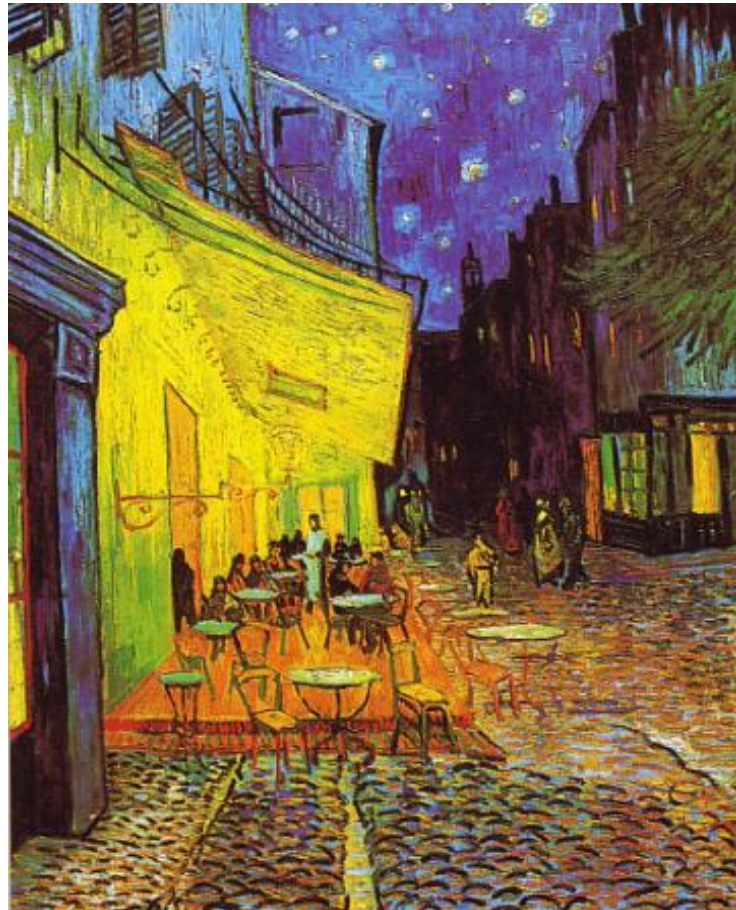
Empresyonizm ile yakın temasları olmasına rağmen resim tarihinin bazı büyük sanatçıları gerek izlenimci çizginin dışında kalarak, kendi özel tarzları veya tekniklerini geliştirmiştir. Bunlar arasında bazıları kişisel tavırları ve bireyci özellikleriyle ekspresyonizm için öncü özellikler görmektedir. Bazılarıysa bilimsel optik arayışlara ağırlık vererek daha farklı bir tutum geliştirmiştir.

Başlıca Temsilcileri

Paul Cezanne (1839-1906)

Paul Gauguin (1848-1903)

Vincent Van Gogh (1853-1890)

Resim 5. Arles'de Kahvehane, Vincent van Gogh

Post-empresyonizm (Geç İzlenimcilik) 1886 - 1905

Fransa'da, İzlenimciliğin kurallarına tepki olarak 19. yüzyılın sonlarına doğru doğdu. Ard İzlenimcilik'in temsilcileri olan sanatçılar, sanat yaşamlarına izlenimcilikle başlamışlardır. Ancak bu izlenimcilik akımının kimi sınırlamalarını aşmak ve resimlerine kendi kişiselliklerini katmak istiyorlardı.

Zamanla kişisel anlatım resimlerine yansıdı. İzlenimciliğin canlı ve parlak renkleri yanında, gelenekselin dışına çıkan konu anlayışı da bu sanatçıları etkilemeyi sürdürdü.

Ard İzlenimcilik daha sonra yerini fovizm ve kübizm'e bırakarak bu yeni akımlara da öncülük etmiştir.

1890'lar

Ekspresyonizm (Dışavurumculuk) 1890 – 1939

Dışavurumculuk (ekspresyonizm), doğanın olduğu gibi temsili yerine duyguların ve iç dünyanın ön plana çıkarıldığı 20. yüzyıl sanat akımı. Politik istikrarsızlık ve ekonomik çöküntü ortamında Almanya'da pozitivizm ve naturalizm ve empresyonizm akımlarına karşı olarak ortaya çıkmıştır. 19. yüzyıl gerçekçilik ve idealizmine karşıt anti-natüralist öznelliğe sahip bir bakış açısı içerir. Ayrıca kuzeyli, Cermen halk sanatı biçimleri ve kabile sanatları da etkilendiği diğer kaynaklardır. Dışavurumcu sanatın amacı, sanatçının duyguları ve iç dünyasını renk, çizgi, düzlem ve kütle aracılığıyla dışavurmasıdır. Bu duyguları daha iyi yansıtabilmek için sanatçı geleneksel kuralların dışına çıkarak gerçeğin biçimini bozma yöntemini kullanır ve sanatçının öznel duygularına dayanmaktadır.

Dışavurumculuk bu terim kullanılmadan da sanatta ifade edilmekteydi. Örneğin İspanya'da ressam El Greco ve Alman rönesans ressamı Matthias Grünewald içerikleri dışavurumculuk öğelerinden oluşmuş sanat eserleri vermekle beraber dışavurumculuk sıfatı sadece XX. yüzyıl sanat eserlerine verilmektedir. Dışavurumculuk bir çok sanat formlarını kapsamaktadır: Resim, heykelticilik, mimari, edebiyat, tiyatro, müzik, film...

Resim 6. Eduard Kosmack'ın portresi, Egon Schiele

Bozulmuş çizgiler, şekiller ve abartılı renklerle sanatçının duygusal dünyasını aktarmayı hedefler. 19. yüzyıl gerçekçilik ve idealizmine karşıt anti-natüralist öznelliğe sahip bir bakış açısı içerir. Edward Munch'un Çığlık adlı tablosu, bunun belirgin bir örneğidir.

Ekspresyonist bir sanat eserini yorumlarken çizgilerin, renklerin kullanımına dikkat edilmelidir. Sivri keskin çizgiler, kırmızı ve tonları öfkeyi ön plana çıkarırken, dairesel oluşumlar, mavi ve tonları daha çok sakinliği vurgular.

Die Brücke (Köprü) 1905-1912 Dresden- Kirchner, Rottluf, E.Heckel Der Blaue Reiter (Mavi Süvari) Münih- F. Marc, Mache, Kandinsky

Önemli dışavurumcu ressamlar arasında Edward Munch, Kirchner, James Ensor ve Oscar Kokoschka sayılabilir.

Romantizmin bir başka şekli olan anlatımcılık, dış dünyanın insan üzerindeki etkisini belirtmeyi bir yana bırakır, gerçekçi görüşün yerine, sanatçının kendine özgü görüşü

üzerinde durur. 1900-1935 yılları arasında gelişen akım doğayı ve toplumu nesnel bir bakış açısıyla betimlemeye karşı çıkarak, öznel ya da içsel gerçeğin yansıtılmasını savunmuştur. Özellikle Almanya'da sanat dallarının hepsinde etkili olan akım hem sanatta, hem de toplumda kabul edilmiş biçim ve geleneklere bir başkaldırı niteliği taşımaktadır. Empresyonistler ordu, okul, ataerkil aile ve imparatorluk gibi kurumların yerleşik otoritesine karşı çıkarak, toplum dışına itilmiş yoksulların, ezilmişlerin, akıl hastalarının, sokak kadınlarının ve eziyet edilen gençlerin yanında yer almışlardır.

Akım, özellikle yaratıcı, yetenekli sanatçılara yeni bir düzenin ve yeni bir insanın yaratılmasında özcülük yapma gibi ince bir görev yüklenmiştir. Eski dönemlere ait ürünlerinde, nahif ve ilkel sanatta ve çocuk resimlerinde ilk belirtileri görülen, dışavurumculuk; en yetkin ve güçlü anlatıma görsel sanatlarda kavuşmuştur. Çizgi ve renk doğadan bağımsız kılınarak duygusal tepkileri yansıtmak amacıyla olabildiğince özgür bir biçimde kullanılmıştır. Kalın boya hamuru, yoğun renk, karışık değerler ve biçimleri bozma (deformasyon) dışavurumculuğun en tipik özellikleridir. Vicent van

Gogh'un resimle birlikte duygularını da anlaması nedeniyle bu hareketin öncüsü kabul edilir.

Resim 7. Vicent van Gogh'un kendi odası, Vicent van Gogh

Fransızca "Expressionizme" sözcüğünden alınmıştır. 20. yy.'ın ilk yirmi yılı içerisinde özellikle Almanya'da gelişen bir modern sanat akımıdır. Sanatçının ruhsal yapısının bir kesitini, fiziksel heyecanı, zihnin rahatsızlığını umutsuzluğunu resme yansıtan ve bu duygularını da renk düzeninde oluşturdukları keskin zıtlıklarla vermeye çalışan bir akımdır.

Bu akım resim sanatında dış gerçekliği sadakatle yansıtmayı yadsıyarak, sanatçının ruhsal durumlarına, amaçlarına, hatta düşünce tarzına göre istediği betileri deformasyona uğratmasına olanak vermiştir. I. Dünya Savaşı'ndan sonra bazı dışavurumcu ressam ve şairler öldü. Bu tarihten sonra Dışavurumcu resim alanında bir ilerleme kaydedilemedi.

Başlıca Temsilcileri

Vincent Van Gogh

Fredinand Hodler

Temel Özellikleri:

- Resim bir ifade alanı olarak görüldü.
- Radikal bir yaklaşımla, taraf tutan, itham eden, söylemek istediklerini haykıran bir anlatımı vardı.
- Desenler, kendiliğinden ortaya çıkan tepkilerden oluşuyordu.
- Düşünceler ve mesaj öne çıkmıştı. · Sanayi çağının yarattığı sefalet, savaşlar konulara yansıtıldı.
- Resimlerinde ortak düşünceye dayanan bireysellik vardı.
- Kendinden emin, devrimci, üslup bilinci olan bir değerler sistemi oluştu ama bu değerler, nasyonal sosyalistler tarafından yerle bir edildi.
- Çizgi ve renk kullanımı konusundaki özgürlük, duyguların yapıtlara yansımalarını amaçlıyordu.

Abstre Ekspresyonizm

Ekspresyonizmin uzantısı olarak 1940 yıllarının sonunda doğan bu akım 1950 yılları içinde gelişmiş olup, 1960 ve 1970 yıllarında etkisini yoğun bir biçimde göstermiştir.

Doğmatik olmaktan çok araştırmacı bir tutum sergileyen bu hareketin metafizik sanatçılara duyduğu alaka belirgindir. Bilinç ve bilinçsizlik arasındaki karşıtlığa önem vererek derin seviyelere inmeyi hedeflemişlerdir. Zıtlıkların bütünlüğü içinde otomatik yaratıma önem vermesi sürrealist akımlardan aldığı etkilerle bağlantılıdır. Bu akım içindeki sanatçıların ilgi odağı junf felsefesidir. Arketipler ve bunların üretilmesi önem taşır.soyut bir üretimin egemen olduğu bu akımda doğaçlamaya önem veren sanatçılar iç birikimin tümüyle dışa vurumuna ağırlık vermişlerdir. Derinliği olamayan yeni mekanlarda kurulan sanat eserleri seyirci için ima edilne bir özümseme ortamı yaratmayı hedefleyerek boşluk içinde şartlanmışlıktan onu kurtarmayı hedeflemektedirler.

Başlıca Temsilcileri

Jean Dubuffet (1901-1985)

Francis Bacon (1909-1992)

Arshile Gorky (1905-1948)

Willem Kooning (1904-...)

Franz Kline (1910-1962)

Philip Guston (1913-1980)

Fauvism (Fovizm) 1898 - 1906

Fovizm 1898-1908 yılları arasında Henri Matisse tarafından Fransa'da geliştirilen bir sanat akımıdır. En önemli özelliği, tüpten çıkmış gibi çığ ve bağırarak renklerin doğrudan kullanımınıdır. Matisse, Derain ve Vlaminck' in Paris' te açtıkları bir sergide ilk kez duyulmuştur. 1905 yılında gerçekleşen bu sergi modern resme birçok katkıda bulunmuştur. Sergiye gelenler daha önce hiç karşılaşmadıkları bir anlatımla karşılaşmışlardır. Tuval üzerine sürülmüş doğrudan renkler, bozuk perspektif gelenleri şaşırtmıştır. Sergide bulunan ünlü eleştirmen Louis Vauxcelles bu gruba le fauves (vahşi hayvanlar) olarak hitap etmiştir. Akım adını buradan alır. Fovizm'de görsellik ön plandadır.

20. y.y. in ilk sanat akımı olan fovizm Gustave Moreau'nun atölyesinden ayrılan bir grup ressamın meydana getirdiği harekettir. Pariste 1905' te sonbahar sergisinde

sergilenen Henri Matisse ve bir kaç arkadaşının yapıtları fransız eleştirmen Louis Vauxcelles tarafından vahşi hayvanlar, yırtıcı kuşlar anlamına gelen "fauve" sözcüğüyle ifade edilmiştir.

Onlara göre; gerek ışık gerek uzaklık resimde yalnızca renkle gösterilir. Temiz ve düz renklerle resim saf ve arınmış sadelikte olmalıdır. Çünkü; seyirci boyalı bir yüzeyden etkilenecek ve bu yüzeyde herşeyi bir bakışta kavratacak açık etkili ve duyguları saracak biçimde düzenlenecektir.

Fovistler çarpıcı ve yoğunlaştırılmış renk tonları ve nesnelerin deformasyonları ile uğraşmışlar; derinlik ışık gölge ve kontur resimden atılmıştır. Bunun yerine renk şiddetine önem vermişlerdir. fovizm çok kısa sürmesine rağmen etkisi büyük olmuştur.

Avrupa Sanatı'nın yirminci yüzyıldaki ilk büyük avangard sanat hareketi olan Fovizm, coşkulu, doğalcılıkla ilgisi olmayan, keskin bir biçimde canlı renklerin kullanıldığı tablolarla karakterizedir. Tarzları esasen ekspresyonisttir ve genellikle çalışmalarında formları bozulmuş manzaralar belirleyici rol üstlenir. Fovistler, toplu olarak ilk sergilerini 1905'te Paris'te açtılar. İsimlerini, sergide bir eleştirmenin rönesansa gönderme yaparak, alaycı bir şekilde "Donatello au milieu des fauves!" (Donatello vahşi canavarların arasında) diye bağırmasıyla buldular. Fauves ismi tutldu ve sanatçıların kendileri tarafından memnuniyetle kabul edildi. Bu başlık, sanatçıların kullandıkları keskin, aşındırıcı ve cesur renklerden ötürü uygundu.

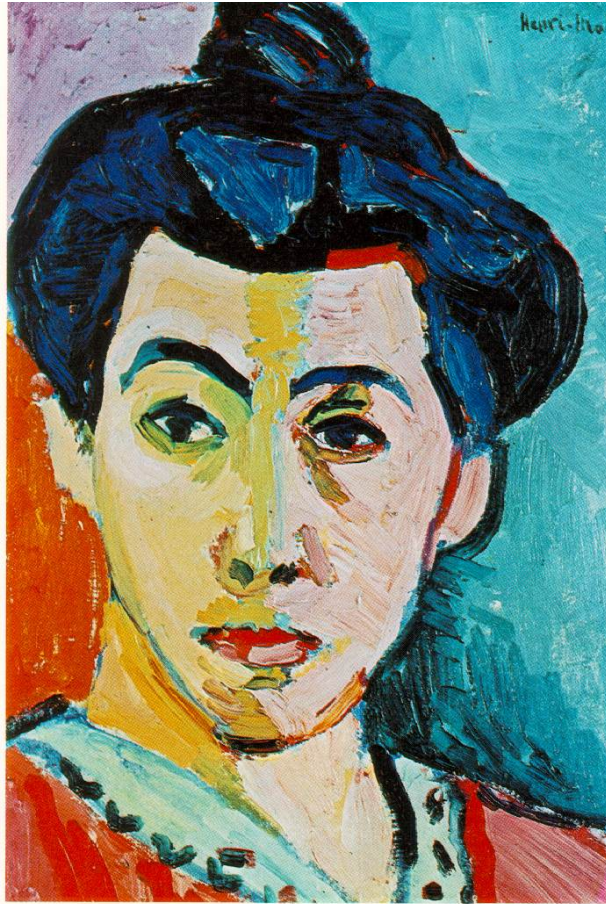
Fovizm, geleneksel resim ve heykel kuramlarını reddetti ve modern kavramlara, özellikle de makinelere ve harekete odaklandı. Cesur renk seçimleriyle sınırları zorlayan Paul Gauguin ve

Vicent Van Gogh'un son dönem empresyonist çalışmalarından etkilenen Fovistler, bu etkilenmeyi bir adım ileriye taşıyarak çalışmalarında basitleştirilmiş desenlere de yer verdiler. Fovist hareketin gelişimini post-empresyonist çalışmalarından etkilenen Fovistler, bu etkilenmeyi bir adım ileriye taşıyarak çalışmalarında basitleştirilmiş desenlere de yer verdiler. Fovist hareketin gelişimini post-empresyonizm ve pointizm etkiledi. Fovistlerin çalışmalarının çıkış noktası primitif sanat olmasına ve kısa

sürmesine rağmen, Expresyonistlerin gelişiminde derin bir etki yarattılar. Fovist hareketin odak noktası, doğalcılıkla ilgisiz canlı renklerdir. Amaçları, renk seçimlerinin ışığında duyguların ifadesiydi.

Ressam Gustave Moreau, öğrencilerini kalıpların dışındakini düşünmeye, bu düşüncelerini takip etmeye iten ve hareketin esin kaynağı olan profesördür. Harketin liderleri arasında kabul edilen Henri Matisse ve Andre Derain, Moreau'nun önemli öğrencilerindendir. Fovist harekette zamanla daha öne çıkan Matisse, haz için sanat yaratmak istediğini ve sanatı bir dekorasyon ögesi olarak amaçladığını söylemiştir; bundan dolayı da aydınlık renkleri kullanması esasında çalışmalarındaki kompozisyonun huzurunu koruma çabası olarak anlaşılmalıdır.

Fovizm 1908 yılında fovistlerin farklı hareketlere özellikle de kübizme geçmesiyle sonlanmıştır.

Resim 8. Madam Matisse, Henry Matisse

Nabiler

Renklere dayalı resim yapma eğilimi nabiler ve fauvistleri ileriye götürmüştür. Nabiler ince renk tabakalarıyla donuk solgun renkleri tercih etmişlerdir. Tamamen renklerle yapılan biçimlendirme anlayışına sahip olan nabiler fauvistlere benzemesine rağmen fauvistlerin güçlü anlatımına temkinli yaklaşmışlardır.

Pierre Bonnard (1867-1947)

Eduard Vuillard (1868-1940)

1900'ler

Die Brücke 1905 – 1913

Die Brücke, Dresden'de 1905'te kurulan Alman dışavurumcu sanat topluluğu. Kurucu üyeleri; Fritz Bleyl, Erich Heckel, Ernst Ludwig Kirchner ve Karl Schmidt-Rottluff olan topluluğa sonradan katılanlar ise; Emil Nolde, Max Pechstein ve Otto Mueller'dir. Bu akım, sanatla yaşam arasında bir yakınlık kurmayı amaçlar. 20. yüzyılda ortaya çıkan modern sanatın gelecekteki gelişmelerine temel oluşturan bu akım, dışavurumculuk akımını yaratmıştır.

Art Nouveau 1905 – 1939

Art Nouveau zarif dekoratif süslemelerin ön plana çıktığı, kıvrımların ve bitkisel desenlerin sıklıkla kullanıldığı bir sanat akımıdır. Köklerinin Londra merkezli Arts & Crafts Hareketi'ne dek gittiği söylenebilir. Avrupa ve Amerika'yı etkilemiştir.

19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başında etkili olmuş bu akım Türkiye'de Yeni Sanat ya da 1900 Sanatı olarak adlandırıldığı gibi birçok Avrupa ülkesinde de bölgesel olarak değişik adlarla anılmış, adlara uygun olarak da uygulamaların niteliklerinde değişiklikler görülmüştür. Modern Style, Yellow Book Style, Fin de Siecle Style, Jugendstil, Secession Stil bölgesel olarak kullanılan adlara örnektir. Akımın ilk aşamalarında mimarlıktaki gelişmeler daha belirgindir. Kullanılan abartılı barok stili benzeri dekoratif bezeme ve süslemeler sebebiyle Floral Style (Doğal Stil), Style Coup De Fouet (Kamçı Vuruşu Stili) ve Style Anguille (Yılanbalığı Stili) olarak da anılmıştır.

Resim 9. Casa Batlló, Antoni Gaudí

Tarihi gelişimi

Orta Çağ'ın gotik sanatını savunan İngiliz estetikçi ve tarihçi John Ruskin'den etkilenen, Praeraphaelit grubu üyesi William Morris, mutluluğun el emeğiyle elde edilebileceği, işçi kesiminin yaşama sevincine bu tür çalışmalar ile ulaşabileceği inancındaydı. İnsan ile maddenin arasına giren makinenin, dolayısıyla endüstriyel gelişimin güzelliği yok ettiği görüşündeydi. Yalnız ve yalnız insan elinin maddeye can verebileceği, Orta Çağ sanatçılarının eserlerinin mükemmelliğinden aldıkları zevkle özgür ve mutlu olduklarını savunuyordu.

Sosyalist fikirlere sahip William Morris; sanatı el emeği niteliğiyle geniş halk topluluklarına mal etmek suretiyle demokratlaştırmak istemiş, sanat kurumları açmış ayrıca imal ve satışın bir arada gerçekleştiği günümüz meslek okulları niteliğindeki atölye-mağaza olan Morris Company'i açmıştır.

W. Morris'in bakış açısı birçok sanatçı tarafından benimsenmiş, desteklenmiş ; bu yolla el sanatlarına dayalı bir sanat akımı oluşmuştur. Endüstriyel gelişmelerle ev yapımı ürünlerin pahalı kalmasıyla fakir işçi kesim yerine zengin koleksiyonculardan rağbet görmüştür. Kısaca endüstriye yenilmiştir.

Art Nouveau ismi 1896 yılında Paris'te açılmış olan, dekoratif mobilya ve aksesuar satan bir mağazadan gelmektedir. Devlet salonuna kabul edilmeyen sanatçıların da bu tür eşyaların alım satımıyla ilgilenmeye başlamasıyla akım güçlenmiş ve anti akademik bir nitelik kazanmıştır.

Art Nouveau, zamanla klasisizmi reddetmiştir. Bu toplumsal değişimi de yansıtan bir durumdur. Darwin sonrası bir toplumda, tanrının varlığının ancak sorgulanabildiği bir zamanda, insan ruhunun karanlık yanları ortaya çıkmaya başlamıştı. Fin de siecle yani "yüzyılın sonu" sanatçıları ve yazarları sis ve loşluğu, parlak gün ışığına yeğlerler. Paris gece hayatından, dansçılar ve hayat kadınlarından ilham alan grafik çalışmalar mimaride Victor Horta'nın Loie Fuller'e tasarladığı tiyatro binası bunu kanıtlar niteliktedir.

Klasisizme sırtını dönen Art Nouveau sanatçıları ilhamı öncelikle doğada aramışlardır. Bitkisel motifler, kadın figürleri, kıvrılan bükülen çizgiler akımın etkilediği her alanda kullanıldı. Bitkileri ve hayvanları düzenli kompozisyonlarda statik bir formda kullanılarak, eskilerin aksine doğanın dinamik kuvvetleri dile getirilmeye çalışılmıştır.

Demirin yapı malzemesi olarak kullanılması mimari için önemli bir devrim hareketi olmuştur. Demir; metro girişlerinde, yapıların değişik bölümlerinde, günlük yaşam araç ve objelerinde hem fonksiyonel hem de süs olarak değerlendirilmiştir.

Demirin kullanımının yanı sıra Art Nouveau'nun karakteristiklerinden birisi de camın yoğun kullanımı, bunun bir sonucu olarak ışık ve aydınlatma çözümleridir. Aydınlatmanın önem kazanmasıyla cam pencerelerle aydınlatılan merdiven ya da hollerin merkez olarak yerleştirildiği yeni bir plan düzenine gidilmiştir.

Art Nouveau mimarlık sanatı 3 aşamada incelenebilir:

1. 1896-1900 yılları arasında, başka stillerin yansımalarının net olarak görüldüğü dönemde Neo Barok denilebilecek motifler ve bitkisel bezemeler ön plandadır. *"Gotik'i taklit ya da tekrar etmemeli sadece devam etmeliyiz"* diyen Antoni Gaudi yapıtlarında renkli yüzeyler, dalgalı formlar, bol dekorasyon ve organik motifler kullanarak bu akımın ilk örneklerini yaratmıştır. Gotik mimari ve Katalan mimarisinin bir sentezi de sayılan yapıtların her yerinde süsleme öğeleri olarak bükük, kıvrık çizgili hacimler kullanılmıştır.
2. 1905-1914 yılları arası bir geçiş aşamasıdır. Bu dönemde dekoratif süsler sadeleşmiş, çizgiler stilize edilmiş, eğri çizgiler çokgen ve küpler oluşturmaya başlamıştır.
3. 1925'te uluslararası stil uygulamaya geçmiş; eğriler, geometrik figürler, yoğun dekor, sistematik sadelik, fantezi-fonksiyon paralellikleri oluşmuştur.

Resim 10. Dans, Alphonse Mucha

Art Nouveau'nun el sanatlarını yayma ilkesi 20. yüzyılda endüstriyel tasarım ilkesini oluşturmuş, el sanatlarının fonksiyonel olması gerekliliği vurgulanmıştır. Mimarlıkta da form fonksiyonu izler. Uluslararası stil de aynı zamanda kübik hacimler oluşturur, düz yüzeyler teras nitelikli katlar ve bu formları tamamlar; yalınlaşan tasarımda yüzeyler dik açılarla birleşir. Bu mimari stilinin tanınmış temsilcileri arasında Le Corbusier, Walter Gropius, Mies van der Rohe, Alvar Aalto sayılabilir.

19. y.y. Ortalarından itibaren mimari ve süsleme sanatında önemli bir üretim alanı bulan bu akım en önemli eserlerini mimari ve iç mimari alanlarda vermesine rağmen ressamlar tarafından da uygulanmıştır. Gelişen teknolojinin dürtüsüyle ortaya çıkan modern yaşamın iç arayışlarını ve daha çok sanayinin gücü karşısında insanların içine düştüğü şaşkınlığı yansıtmaktadır. Geleneksel sanata karşı çıkan art nouveau çok yumusak kıvrak çizgilerin yoğun olduğu süslemeyi ön plana çıkararak sanayiye bağlı bir tarzı benimsemişlerdir.

Başlıca Temsilcileri

Mimari

Victor Horta
Otto Wagner
Antoni Gaudí
Hector Guimard

Resim

Beardsley
Gustav Klimt
Alphonse Mucha
Henry Van de Velde

Kübizm 1908 – 1939

Kübizm, 20. yüzyıl başındaki temsile dayalı sanat anlayışından saparak devrim yapan Fransız sanat akımıdır. Pablo Picasso ve Georges Braque, nesne yüzeylerinin ardına bakarak konuyu aynı anda değişik açılardan sunabilecek geometrik şekilleri vurgulamışlardır.

Tarihi

20. yüzyıl başlarında ortaya çıkmıştır. *Kübizm* terimi I. Dünya Savaşı'ndan önceki yıllarda Paris'te gelişen bir resim akımını belirtir. O dönemde Avrupa'da biçimlenmekte olan modern sanatın ışığın geçici etkilerini resmetmek olan izlenimcilerden hoşnut olmayan bir genç ressamlar kuşağı yetişiyordu; bunlar, Matisse'in çevresinde toplanmış olan *fovlar*ın çok renkli resim sanatından da

hoşlanmıyorlardı. Empresyonizm'e egemen olan görme duygusu yerine, Kübist' ler aklın başatlığına dayanan aklın gücünü ortaya koymak istiyorlardı. Tablolarını sağlam temellere oturtmak istiyor ve bu konuda ressam Paul Cezanne'ın izinden gidiyorlardı. Nitekim bu ressamlar, Cezanne'dan, onun son Provence manzaralarından ve natürmortlarından esinlenecekler, bundan da kübizm doğacaktı. Manifestosu yazan Apollinaire, bir taklit sanat değil tasarım sanatı olduğunu söyler.

İç İçe Geçmiş Hacimler

Kübizm adı, Georges Braque'ın bir tablosunu gören Matisse'in bu tablo için «küçük küpler» sözünü kullanmasıyla ortaya çıkmıştır. Bir yanılgı sonucu yeni resme uygulanan bu deyim, Picasso ve Georges Braque'ın o tarihlerde birbirine pek benzeyen ilk kübist eserleri konusunda bir fikir verebilir. Her ikisi de hacimlerin iç içe geçtiği portreler, manzaralar, natürmortlar çizmekteydi. Onlar iki boyutlu (en ve boy) olan tuvalin yüzüne doğada üç boyutlu (en, boy, derinlik) olan nesneleri çizebilmenin çarelerini araştırıyorlardı. Bu, yeni bir sorun değildi; bütün resim sanatının sorunuymdu; ama o zamana kadar, derinlik izlenimi perspektif aracılığıyla verilebiliyordu.

Picasso ile Braque, her şeyden önce bir tablonun ne olduğunu unutturan bu çözüm yolunu bir yana bıraktılar: Tablo, aslında dümdüz bir yüzeydir. Braque ile Picasso, biçimleri tuvalin üzerine kademeli sıralayarak üst üste yerleştirdiler. Zaten onların niyeti, gerçeği gördüğümüz gibi değil, olduğu gibi göstermektir. Yerimizi değiştirmeden bir nesneye baktığımız zaman onun sadece bir kısmını, bir köşesini veya bir yüzünü görürüz.

Kübistler ise nesneleri, sanki çevresinde dolaşıyorlarmış gibi, birkaç bakış açısından, cepheden, yandan, üstten, alttan bakarak aynı imge üzerinde göstereceklerdir. Aynı şekilde, bir yüzü hem yandan, hem de iki gözü görülecek biçimde (karmaşık görüntü) vereceklerdir.

1911'e doğru Braque ve Picasso için, nesneleri kat kat açıp saydam küçük yüzeylere bölmek, kenar çizgilerini kırmak, gerçek bir oyun haline geldi; o kadar ki, neyin

resmini yaptıklarını anlamak giderek zorlaştı. İki ressam o sıralarda Avrupa'nın başka merkezlerinde doğmakta olan soyut sanata çok yaklaşmış.

Resme Gerçeği Sokmak

Kübistler, sanatlarını geliştirirken gerçeği tamamen özgün bir biçimde resim sanatına sokmak amacını güttüler: resme tamamen yabancı öğeleri (kâğıt, gazete parçaları, kibrit çöpleri) tablolarına yapıştırdılar. Üstelik boyalarına kum karıştırdıkları da oluyordu. Bütün bunlar günümüz resim sanatında sık sık rastlanan şeylerdir, ama o dönemde hiç görülmemişti. Kübistler bunu hem gerçek ile ilişkilerini yitirmediklerini göstermek, hem de resimde imtiyazlı madde diye bir şey olmadığını, bir tablonun herhangi bir şeyle yapılabileceğini göstermek için yaptılar. Yeter ki, tablo, biçimlerin tutarlı bir kompozisyonunu oluştursun.

Açıklık kaygısıyla, yapısal çizgileri iyice azalttılar ve kompozisyonlarına, hemen belirli bir nesneyi akla getiren resmedilmiş biçimleri eklediler: sözgelimi, bir gitarı belirtmek için teller ve bir eğri, keman için üzerindeki delikleri, şişe için ise şişenin boynunu çizmekle yetindiler.

Sanat felsefesi olarak, ayrı ayrı yerlerde geçen şeylerin birlikte ve aynı zamanda cereyan ettiğini tasavvur ve tasvir etmek düşüncesi ile, karışıklıktan hoşlanma zevkinin birleştirilerek ifade edilmesi esasına dayanır. Nitekim kübistlerin eserlerinde karmakarışık imajlara ve dağınık kelimelere rastlanır.

Kübistler, herhangi bir şeyde gözün türlü yönlerden görebildiği özellikleri, bir arada geometrik şekillerle göstermeye çalışır. Bu tarz resimlere kübik resim adı verilir. Kübizm, eşyanın uzaklık ve yer içinde kapladığı hacim kanununu temel hareket noktası olarak alır. Bu akıma mensup sanatçılar, resimde özün, değişmeyen peşinde koştuklarını savunurlar. Onlara göre, konunun sadece görünen yönünü değil, görünmeyen tarafını da göstermek gerekir.

Bu akıma mensup olan edebiyatçıların gayesi ise, duygularla olayları birbirine karıştırmak, ayrı ayrı yerlerde geçen olayların birlikte, aynı anda olduğunu kabul etmek ve bu anlayışta eser vermektir. Bu yüzden kübistlerin eserleri oldukça karmaşıktır.

Kübistler, resimde renk oyunlarının yankılarını, güneş ışınlarının tabiat içinde uyandırdığı parıltıları bir yana bırakarak, eşyanın geometrik yapısına önem vermişlerdir. Bu bakımdan Kübizm, tabiatın yepyeni bir anlayışla değerlendirilmesidir denilebilir. Onlar sanatlarının kaynağını duygudan çok, düşüncede aramışlar, esere düşünceyi katarak empresyonistlerin aksine, ilim yoluyla değil sanat yoluyla sanata varmak prensibini seçmişlerdir.

Kübizmde nesneler parçalanıp, ayrıştırılır ve tekrar düzenlenir. Sanatçıyı öbjeyi tek noktadan bakarak resmetmek yerine, pek çok noktadan bakarak objeyi daha geniş bir bağlamda gözler önüne serer. Genelde yüzeyler, hiçbir tutarlı derinlik duygusu gözetmeden, görünüşte rastgele köşelerde kesişir. Arka fon ve figür, kübizmin karakteristik özelliklerinden olan belirsiz, sığ alanı yaratabilmek için birbirinin içine işlemiş olarak yer alır. Kübizm, Pablo Picasso ve Georges Braque tarafından 1907 yılında başlatılmıştır. Picasso ve Braque, fovistlerden, Afrika heykelinden, ressam Paul Cezanne ve Georges Seurat'tan etkilenmiştir. Kübizm, 1910 yıllarında iyice yaygınlaşmıştır.

Resim 11. Genç Kız ve Sandalye, Pablo Picasso

20. yy. içinde doğan ve önemli bir etkinlik kazanan bu akım Cezanne'nin doğadaki herşeyin geometrik bir biçimle ifade edilebileceği fikrinden kaynaklanmaktadır. Klasik form anlayışına tamamen arkalarını dönen kübistler; görünen nesnelerin direkt bir tasvirini değil onların değişik görünüm ve görüntülerinin bir araya getirilip oluşturulmuş bütünü eserlerine aktarmışlardır. Çeşitli görüntüleri biraraya getirerek cisime geçerli yeni köşeler yüzey ve geometrik formlar eklenerek yeni bir görünüm oluşturmuşlardır.

Pablo Picasso

Pablo Picasso, tam adı ile Pablo Jose Francisco de Paula Juan Nepomuceno Maria de los Remedios Cipriano de la Santisima Trinidad Clito Ruiz Picasso (25 Ekim 1881 – 8 Nisan 1973), İspanyol ressam ve heykeltıraş. 20. yüzyıl sanatının en iyi bilinen isimlerindendir. Georges Braque ile birlikte kübizm akımının temelini atmıştır.

Kübizm, figür, nesne ve doğal görünümünün anlatımında geometrik çözümleme ile yapısal senteze önem verir.

1910- 1912, Çözümsel (Analitik) Kübizm olarak tanımlandı. Biçimlerin parçalara ayrılması ve bu parçaların çözümlenmesi. Dik açılar ve düz çizgiler, biçim önceliği ve basitleştirilmiş renk kullanımı önem kazandı.

1912'den sonraki dönem, Bireşimsel (Sentetik) Kübizm diye adlandırıldı. Parçalar bir araya getirilerek birleştirildi. Renge verilen önem arttı, süslemecilik, kolaj yöntemi, düzgün ve kaba yüzeylerin zıtlığı yapıtlara yansdı.

- Temel Özellikleri:
- Konularda mantıklı bir düzen vardı.
- Resim iki boyutlu imgelerle yansıtılmaya başlandı.
- Doğa temel alınsa bile taklit edilmedi.
- Nesneler, farklı yönlerden görünüşleriyle, parçalara ayrılmış olarak aynı anda algılanabilecek biçimde bir araya getirildi.
- Bardaklar, vazolar, kutular, tabaklar (nesneler) yanında portreler ve insan figürleri resmedildi.
- Karşıtlığı vurgulayacak kolajlar yapıldı.

Başlıca Temsilcileri

Pablo Picasso

Paul Cezanne

Georges Braque

Amedeo Modigliani

Purizm

1920' lerde Kubizm sonrasında ona tepki olarak doğmuş bir sanat anlayışıdır. Hareket içinde durgun bir yalınlıkla ele alınan görüntülerin açıklık ve nesnellikle ifadesi temellerini oluşturur. İçgüdüsel bir reddetmeyle şekillenen tutkular ana belirleyici olarak ele alınmış olup sevinç ve haz duyumları arasında kesin bir ayrım ortaya koyarak değişmez şeyleri ifadeye yönelmiştir. Ölçüler ve sayısal uyuma

büyük önem veren bu sanatçılar mühendislikten yoğun etkiler almış olup tamamen fonksiyonel bir tarz üretme hedefindedirler. Mutlak uyumun görsel sanatın temeli olduğunu savunmuşlardır.

Önemli Temsilcileri

Le Carbusier (1887-1965)

Amedee Ozenfant (1886-1966)

Giorgio Morandi (1890-1964)

Le Corbuser "Öludoğa"

Amedee Ozenfant

Ressam Amedee Ozenfant ile mimar ve ressam olan Le Corbusier'in 20. yy'ın ilk ortalarında (1918) geliştirdiği kübizm çıkışlı sanat akımı. Kübizm'in özünden uzaklaştığını öne süren Püristler, nesneleri çizgisel ve yapısal özellikleriyle yansıtmayı amaçlıyordu. Böylelikle nesneler ışık ve gölgenin aldatıcı etkilerinden kurtulacaktı. Püristler yarattıkları açık, kesin, temiz, saf ve düzenli biçimlerle makine çağını yansıtmak istiyorlardı.

Temel Özellikleri:

- Şişe ağızları, boru uçları ve daire en çok kullandıkları figürlerdir.
- Siyah, beyaz, gri ve yeşilin tonlarını kullandılar.
- Boyayı tuvale pürüzsüz olarak sürdüler. Böylelikle uyum ve düzgünlük duygusu güçlendiriyordu.

Ofrizim

1911-1914 yıllarında yoğun faaliyet göstermiştir. Renk ögesi herşeye hakimdir. Tanınabilir ve kanıtlanabilir gerçek temalardan kaçışın ana eğilimi belirttiği bu akımda yapılan eserlerde yapıt doğal yapıtsal aygıtlardan bağımsız olup kendi esas iç yapısına ait netlik kazanmıştır. Dengeli ve statik bir şekillenmeden çok çağın iç dinanizmine uyan çok hareketli bir dinanizme sahip bu eserler dış dünyadan çok kendi iç dünyalarının dinanizmini yansıtmaktadır. Senkronizmde bu akımdan türemiştir.

Önemli Temsilcileri

Frank Kupka (1871-1957)

Robert Delaunay (1885-1941)

Francis Picabia (1879-1953)

Fütürizm (Gelecekçilik) 1909 – 1939

1909' da oluşan bu akım çağdaş yaşamın hareketliliği ve sanayi toplumunun gücüne tutkun olan fütüristler geleceğe geçişte mekanik yaşam ve teknolojinin yücelmesi için çaba sarfetmekteydiler bu amaçla kübizmden etkiler alan bir tarzda yeni bir bölünmüş görsel olgular bütünü oluşturmuşlardır. Anlatılan hareketin eş zamanlı değişik görüntülerini bir araya getirmeyi amaçlamışlardır.

Önemli Temsilcileri

Giacomo Balla (1871-1958)

Umberto Boccioni (1882-1916)

Carlo Carra (1881-1966)

Luigi Russolo (1885-1947)

Gino Severini (1883-1965)

1910 yılının itibaren İtalyan ressamaları, Carlo Carra, Boccioni, Luigi Russolo ve sonra da Giacomo Balla, Gino Severini, Milano'da Marinetti ile buluşarak, 18. Yy.'dan o güne kadar durgunluk içinde bulunan İtalyan sanatının durumunu inceledikten sonra onu daha dinamik bir akım yoluyla canlandırmak ve bu surette batı dünyası içinde kaybetmiş olduğu sanat ve fikir itibarını çağdaş espriye ulaştırmak suretiyle yeniden kazandırmak yolundaki düşüncelerini "Fütürist ressamlar" bildirisiyle genç sanatçılara duyurmayı kararlaştırmışlardır (1910).

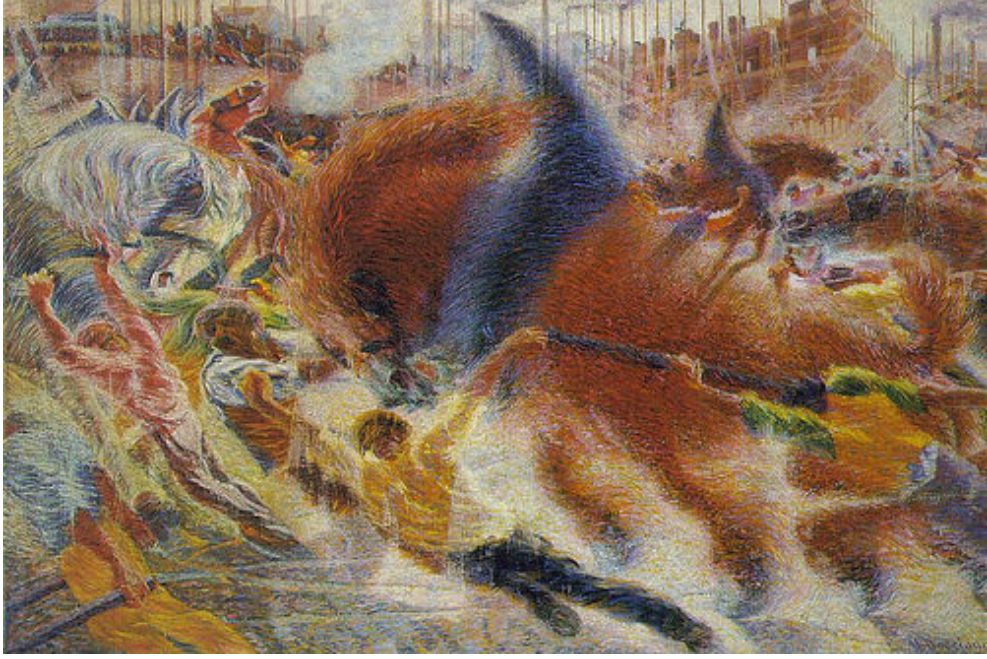
Fütürizmin doğuşu, kübizmin yayılmaya başladığı yıllara rastlar. Fütüristler, kübistlerin araştırmalarından faydalanmakla birlikte, resim alanında yeni buluşlara gitmişler ve dikkate değer eserler arasında o zaman başlıca fütürist ressamlar tarafından yapılmış eş zamanlılık anlayışı içinde kübist tarza giden kompozisyonlar yer almıştır. Boccioni'nin "Elastiklik", Severini'nin "Uzayda Küre Şeklinde

Genişleme" tabloları bunlar arasındadır. Dünden esaslı suretle ayrılmış, bugünü geçerek geleceği, onun dinamik varlığına ulaşmayı amaç edinmiş olan Fütürizm, plastik durgunluktan (statik teknik) bir başka duruma (dinamik teknik) geçişi sembolleştirmiştir. Çoğunlukla hareketli konular seçilmiş, dansözler, karnaval sahneleri, fabrika, motor, söz hızla giden otomobil, uçak, mekanik araçlar gibi boşluk içinde yer değiştiren, değişen temalar üstün tutulmuştur. 1914-1918 Dünya Harbi ile Fütürizm hızını kaybetmiş, fakat Marinetti prensiplerinden geri dönmemiştir.

Empresyonizm, fovizm, kübizm bazı sanat eleştirmenlerince bu sanat hareketine alaycı anlamda ve benzetmelerle verilen adlardı, oysa fütürizm bir grup İtalyan sanatçısının filozofik, politik ve artistik ilkelere ve kavramalara göre oluşturdukları, niteliği ve amacı belli bir sanat hareketidir. Marinetti'nin manifestosundan bir yıl sonra, 1910 yılında resim sanatçıları Umberto Boccioni, Carlo Carra, Luigi Russolo, Gino Severini, Giacomo Balla Milano'da resim sanatı ile ilgili manifestolarını; Boccioni 1912'de fütürist heykeltıraşlık, Marinetti ve mimar Sant'Elia ile ortaklaşa, fütürist mimarlık manifestosunu yayınlamışlardır.

Resim sanatçılarının manifestosunda, özetle, şu ilkelere yer verilmiştir:

- Her türlü taklit formları hor görülmeli, özgün formlar yansıtılmalıdır.
- Ahenk ve güzel duygular hegemonyasına son verilmelidir. Rembrand'ın, Goya ve Rodin'in eserleri kolaylıkla yıkılabilir.
- Sanat eleştirisi yararsız ve zararlıdır.
- Bütün eski sanat konuları terk edilmeli, onların yerine gurur ve hızla dolu yaşam ifade olunmalıdır.
- Yenilikçileri sindirmek için kullanılan deli sıfatı bir şeref unvanı sayılmalıdır.
- Herket ve ışık maddeyi eritmelidir.
- Hareket kavramıyla ilgilendiler.
- Kuralları yıkmak ve yeni bir anlatım biçimi bulmak istiyorlardı.
- Her şeyin halindeki nesneleri, makineleri ve canlıları resmettiler.

Resim 12. Bir Bisikletçinin Dinamizmi, Umberto Boccioni

Yapıtlarında, hızlı arabaları, motosikletleri, trenleri, hareket eden dansçılar ve hayvanları konu olarak seçtiler. Hareketi yansıtmak için, nesnenin dış çizgilerini ritmik şekilde yinelediler.

"Sokağın Gürültüsü Evi Etkiliyor" isimli tablosuyla bu dönemi temsil eden Boccioni'nin ölümüyle grubun dağılma süreci de başladı. Gelecekçilik daha sonraki sanatçıları da etkiledi. Nihilist yaklaşımları Dadacılığın gelişmesine rol oynadı.

1910'lar

Süprematizm - 1915 - 1920'ler

Süprematizm

Süprematizm, soyut geometriciliği benimseyen bir resim anlayışıdır. Bu terimi Kazimir Maleviç kendi geometrik soyutlaması için kullanmıştır.

Maleviç 1913'te sanatı objeye bağlı görüşten kurtarmaya çalışmıştır, bunu da kübizmin ışığında yapmıştır. Maleviç, soyut resimde bulunan bütün ekspresyonist ve hikâyeci öğelerin ortadan kaldırılmasını ve mutlak saf biçimlerin, basit uyumların kurulmasını kullanılması önermektedir.

Konstrüktivistler gibi sanatın faydacılığını savunmalarına rağmen onlardan ayrılan ferdiyetçi bir tavır benimsemişlerdi. Sanatçının bir mühendis ve bilim adamı olması fikrine karşı çıkarak hür bir sanatçı tipi oluşturmayı hedeflediler. Süprematistler aç, çember, dikdörtgen ve haç biçimlerini kullanmışlardır.

1913'de bir tavır olarak Rusya'da doğan akım; çağın mekanik doğasına uygun bir karaktere sahiptir. Doğa görüntülerinin taklidini reddederek, geometrik formların temelini teşkil ettiği bir ifadeselliği yeğlemekteydi. Gelenekselleşmiş anlatım biçimlerini reddederek, yeni gerçekleri yakalamaya çalışıyordu. Bu geometrize gerçekler doğanın kaosu içerisinde insanın yücelişini sembolize eden temel elemanlar olarak doğal olgular içinde bulunmayan görüntülerle uygulandı. Temel geometrik eleman kareydi. Konstrüktivistler gibi sanatın faydacılığı savunmalarına rağmen onlardan ayrılan ferdiyetçi bir tavır benimsemişlerdi. Sanatçının mühendis ve bilim adamı olması fikrine karşı çıkarak, hür bir sanatçı tipi oluşturmayı hedeflediler. Sanat eserinin bilinç altı zihnin tezahuru olduğunu savunarak, insan yapısı materyal özünü değil, ama evrenin açıklanamaz bilinmezliğini ifade için bir arzu olduğunu ilke edinmişlerdi.

Başlıca Temsilcileri

Kasimir Malevich (1878-1935)

Philip Guston (1913-1980)

Metafizik Resim

1910 yılında faaliyet gösteren bu anlayış insanın içinde yer almadığı yaşananın ötesinde mevcut hissini veren bir alemin yaşamını konu alan eserler üretilmiştir. Mankenler, binalar, korkuluklar ve bütün cansız nesnelerin doğurduğu sahneler içinde geçen zaman ve insanın ötesinde bir alemin varlığı ve özellikle keskin bir yalnızlık duygusu hakimdir.

Giorgio De Chirico (1888-1978)

Dadaizm 1916 - 1923

Dada, Dadaizm veya Dadacılık I. Dünya Savaşı yıllarında başlamış kültürel ve sanatsal bir akımdır. Dada Dünya Savaşının barbarlığına, sanat alanındaki ve gündelik hayattaki entelektüel katılığa ve erotizme bir protesto olmuştur. Mantıksızlık ve varolan sanatsal düzenlerin reddedilmesi Dada'nın ana karakteridir.

Jean Arp, Richard Hülsenbeck, Tristan Tzara, Jacques Magnifico, Marcel Janco ve Emmy Hennings'in aralarında bulunduğu bir grup genç sanatçı ve savaş karşıtı 1916 yılında Zürih'te Hugo Ball'in açtığı kafede toplandı. Dada bildirisi de burada açıklandı.

Dada isminin nereden geldiği konusunda kesin bilgi olmamakla beraber Fransızca 'da oyuncak tahta at anlamına gelen "Dada" bu kişilerin yarattığı edebi akımın ismi olarak seçildiği yönünde bir görüş vardır.

Bu akım, dünyanın, insanların yıkılışından umutsuzluğa düşmüş, hiçbir şeyin sağlam ve sürekli olduğuna inanmayan bir felsefi yapıdan etkilenir. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından gelen boğuntu ve dengesizliğin akımıdır. Dada'cı yazarlar, kamuoyunu şaşkınlığa düşürmek ve sarsmak istiyorlardı. Yapıtlarında alışılmış estetikçiliğe Karşı çıkıyor, burjuva değerlerinin tiksiniçliğini, pisliğini, iğrençliğini, berbatlığını, rezaletliğini vurguluyorlardı.

Toplumda yerleşmiş anlam ve düzen kavramlarına karşı çakararak din ve biçimde yeni deneylere giriştiler. Çıkardıkları çok sayıda derginin içinde en önemlisi 1919-1924 arasında yayınlanan ve Andre Breton, Louis Aragon, Philippe Soupault, Paul Eluard ile Georges Ribemont-Dessaignes'in yazılarının yer aldığı dö Litterature'dü. Dadacılık 1922 sonrasında etkinliğini yitirmeye başladı. Dadacılar gerçeküstücülüğe (sürrealizm) yöneldi.

1916'da kurulan bu akıma şair Tzara tarafından alayci bir ifade kullanılarak "dada" ismi verilmiştir. Gerçeği bulmak için her şeyi reddeden bu akım taraftarları geleneksel anlayışları ve eski sanatı tamamen reddetmekteydiler. Bu red eylemiyle yeni bir sanat düşün ve kültür ortamı yaratmayı hedeflediler. 2. dünya savaşı

sırasında toplumsal belirsizlik içinde kök salan bu akım en sonunda sanatı da reddederek yok olmuştur.

20. yy başlarında Avrupa ve Amerika'da etkili olan, nihilist bir sanat ve edebiyat akımı. Zürich, New York, Berlin, Köln, Paris, Hannover'a (1916 - 1920) sanatseverler tarafından hızla taşındı. Andre Breton ve Tristan Tzara'nın öncülüğünde gelişen Dadaizm, geleneksel değerlere ve savaşa karşı bir başkaldırıydı.

"Dada" sözcüğü Fransızca'da "oyuncak tahta at" anlamına geliyordu. Dadacılar, savaşın yarattığı umutsuzluğu, burjuva değerlerine duydukları tepkiyi yansıtıyorlardı. Dönemin estetik değerlerine de inanmıyorlardı. Bu değerlere karşı açtıkları savaşta en önemli silahları aykırı yapıtları ve çıkardıkları yayınlardı. Dadaizm zamanla siyasi bir nitelik kazandı.

Özellikleri:

- Akla ve alışılmışı karşı bir ayaklanmaydı.
- Kaza ve rastlantıya dayalı teknikler Gerçeküstücüler ve Soyut Dışavurumcular tarafından kullanıldı.
- Sanatçının zihinsel etkinliği yaratılan nesneden önemliydi.
- Dönemin geçerli estetik değerlerini yıkmaya giriştiler.
- Berlin'de siyasal bir nitelik kazandı.

Resim 13. Pisuar, Marcel Duchamp

Temsilcileri:

Marcel Duchamp

Jean Arp

John Heartfield

Raoul Housmann

Bauhaus 1919 - 1933

Bauhaus; 20. yüzyılda mimari, tasarım, sanat alanlarında yeni akımlar yaratmış bir okuldur. Kurulduğu zaman dünyanın en seçkin ve çağdaş mimarlarını, sanatçılarını, biraraya getirerek, yalnızca bir eğitim kurumu yaratmamış, aynı zamanda bir üretim merkezi ve tüm bunların konuşulup tartışıldığı bir yer haline gelmiştir. 2 Şehirde eğitime devam edilir. Berlin ve Münih

Bauhaus nedir?

Bauhaus mimaride olduğu kadar endüstriyel tasarım ve şehir planlama gibi konularda yenilikler getirmiş, yeni bir mimari akım yaratarak, sanatın tüm dallarını etkilemiştir.

Bauhaus'un kuruluşundaki ilk hedef kombine bir mimarlık okulu, zanaat okulu ve güzel sanatlar akademisi yaratmaktı. Savaş sonrası Gropius'a göre yeni bir mimari stil başlamalıydı. Daha fonksiyonel, ucuz ve kalıcı ürünlerin üretildiği bir stil. Böylece Gropius sanat ve zanaatı birleştirerek, fonksiyonel ve sanatsal ürünler yaratmak istiyordu.

Bauhaus'a göre mimarlık, ressamlık, heykeltıraşlık ve zanaatkarlık içiçe olmalıydı. Walter Gropius; sanatçıyı, zanaatkarın yücesi olarak görürdü.

Bauhaus'un en temelinde sanatsal ve uygulamalı öğretim yatıyordu. Her öğrenci kendi seçtiği çalışma atölyesine katılıp bitirdikten sonra, mecburi hazırlık kursunu tamamlamak zorundaydı. Böylelikle temel zanaat bilgisi, tasarım parametreleri ve uygulama bir araya getirilmişti.

Makina Bauhausçular tarafından pozitif bir eleman olarak değerlendiriliyordu. Bu sebeple endüstri ürünleri tasarımında önem veriyorlardı.

Temel tasarım dersi fikri ilk burada oluşmuş ve günümüzde dünyadaki çoğu mimarlık okullarınca benimsenmiştir.

Bauhausta nesnel yaklaşım benimsenmişti. Okula gelen öğrencilerin öğretmenlerini, birini ya da bir stili taklit etmeleri yerine kendi yollarını bulmaya teşvik ediyorlardı.

Bauhausta Mimarlık

Bauhaus Weimar

Bauhaus bildirisine göre tüm sanatların birleştiği en yüksek nokta binalardı. Bauhausun Weimar'daki ilk yıllarında dersler Walter Gropius'un ortağı Adolf Meyer tarafından kısa dersler olarak veriliyordu. Bauhaus'un çalışma atölyeleri ise Gropius'un kendi mimarlık ofisinde gerçekleşmekteydi. Burada yeni bir mimarlık stili yaratılmakla kalmamış yeni yaşama biçimlerinde geliştirilmişti. 1927'de Walter Gropius, Hannes Meyer'a mimarlık bölümünün başına geçmesini teklif etti. Hennes Meyer içinde tasarım, yapı, planlama, şehir tasarımı ve teknik ressamlığın bulunduğu bir eğitim sistemi oluşturdu.

1930'dan 1933'e kadar Ludwig Mies Van der Rohe başkanlığa geldi. Mies Van der Rohe'ye göre bir öğrencinin Bauhaus'a girebilmesi için bir takım dersleri almış ve belirli bir yetkinliğe ulaşmış olması gerekiyordu. Böylelikle Bauhaus'u doktora eğitimi veren bir okul haline getirdi.

Bauhaus'ta Sanat

Bauhaus'taki ilk öğretmenler sanatçılardı. Modern resimle ilgili sonsuz sayıda fikir üretildi. Wassily Kandinsky, Paul Klee ve diğer Bauhaus sanatçıları resimlerin geleneksel kavramlarından uzaklaşarak, soyutlamaya ve sanatsal tasarımın teorilerini ve yasalarını analiz etmeye yöneldiler.

Bauhaus'taki Atölyeler

Ugulamalı çalışmalar Bauhaus'ta çok önemliydi. Atölyelerden bazıları; baskı, seramik, tekstil, ahşap, metal, duvar, boyama, mobilya...

Yeni Nesnellik 1920'ler - 1940'ler

Yeni Nesnellik

Yeni Nesnellik (Almanca:Die Neue Sachlichkeit), Birinci Dünya Savaşı sonrası Almanya'da George Grosz ve Otto Dix tarafından başlatılan ve 1930-40'lara kadar devam eden bir dışavurumcu akımdır. Gerçekçi bir tarz ile iğneliyici ve sosyal eleştiri niteliği taşıyan bir akım olarak karakterize edilir.

Resim 14. Savaşta Sakatlanmış Gaziler, Otto Dix

Konstrüktivizm (Yapılandırmacılık) 1920'ler ve Sonrası

Yapılandırmacılık'ın (Konstrüktivizm'in) farklı kullanımları mevcuttur: Sanat, matematik, mimarlık, öğrenme teorisi, epistemoloji gibi...

20. yy. ikinci on yıllık süresi içinde aktif olan önemli bir sanat hareketidir. Hareket Rusya'da doğmuş ve 1917 devrimini mutakiben etkinlik göstermiştir. Yeni doğan bu

dünya düzeni içerisinde sanatçının bir mühendis ve bir bilim adamı olduğunu kabul eden bu harekete bağlı sanatçılar yeni kurulmakta olan bir düzenin yeni kurallara ihtiyaç duyduğuna inanmaktadır. Burjuva ön yargılarına şiddetle karşı çıkan konstrüktivistler sanat için sanat fikri ve gerçeğin yorumu ve tasviri anlayışında tepki göstermektedirler. Materyalist tavrı yeni bilimsel ve materyal biçimlerde belirlemeye çalışarak toplumsal olarak faydalı ve kullanılabilir şeylerin yeni biçimlerin kaynağı olduğunu kabul ederlerdi. Toplumu ve sanatı bütünleştirme çabasında makine ve insan bilinci zamanlarını yansıtacak güçte olup 20. yy.' in değişen şartlarına uygun bir estetik yaratmak istiyorlardı. En önemli sanatçıları endüstriyel desen, ahsap, metal ve seramikte birlikte film ve tiyatro ile uğraşan Vladimir Tatlin, tipografi, poster, fotoğraf ve film ile uğraşan Alexander Rodchenko mimari ve iç dekorasyonla uğraşan El Lissitzky ve insan duygularını şekillendiren psikolojik fenomen ve iç fenomenlere eğilen Naum Gabo olmuştur. Sanat tarihi içerisinde bu akıma bağlı olarak şekillenen en ilginç eser bir proje olarak kalan 3.Enternasyonale anıtıdır. Geleceğe dönük eser olarak da ünlenen bu eser uzay çağı dinamizmine uygun bir düşüncenin ürünü olup masif bir spiral olarak teşkilatlandırılmıştı. İçinde bir silindir, bir kup, bir küre asılı olup, çeşitli mimari mahalleri ihtiva edecekti. Bugün ayakta kalan en önemli konstrüktivist eser ise Moskova'daki Lenin'in mozolesidir.

Başlıca Temsilcileri

Vladimir Tatlin (1885-1953)

Alexander Rodchenko (1891-1977)

El Lissitzky (1890-1941)

Art deco 1920'ler - 1930'ler

Art deco Fransa menşeli sanat akımı. 1920'lerden sonra özellikle mimaride görülmüştür. Adını 1925 senesinde yapılan Exposition Internationale des Arts Decoratifs et Industriels Modernes (Uluslararası Modern Dekoratif ve Sınai Sanatlar) sergisinden almıştır. Art nouveau'nun hemen ardından gelen bu akım, ondan farklı olarak el emeğine değil, sanayiye dayalıdır. Desenleri geometriktir. Art nouveau'da olduğu gibi gotik süsleme öğelerinden yararlanır. 1930'lardan sonra mimarların

mimariyi süsten ayırmak istemeleri ve süslemeyi değil işlevselliği savunmalarıyla son bulmuş; fakat 1960'lı yıllarda yeniden itibar görmeye başlamıştır.

Art deco'nun ilk büyük örneğinin Eliel Saarinen'in Helsinki Garı olduğu öne sürülür. Ankara Tren Garı, Chrysler Binası, Rockefeller Center, Empire State Binası ve Streamline, art deco'nun mimarideki en bilinen ve en görkemli eserleridir.

De Stijl 1920'ler – 1932

Resim 15. Kırmızı Sandalye, Gerrit Rietveld

De Stijl, 1917, Hollanda doğumlu sanat akımı. Aslında De Stijl terimi 1917 ve 1931 arası etkisini göstermiş bir grup Hollandalı sanatçının çalışmalarını belirtmek için kullanılır. De Stijl aynı zamanda ressam ve eleştirmen Theo van Doesburg'un yayımladığı grubun teorilerini destekleyen bir derginin de adıdır. Van Doesburg ile birlikte grubun önemli üyeleri arasında ressam Piet Mondrian ve Bart van der Leek, mimar Gerrit Rietveld ve Jacobus Oud sayılır. Grubun çalışmalarının temelini oluşturan sanatsal felsefe neoplastisizme dayanır.

De Stijl taraftarları tinsel harmoninin ve düzenin yeni bir ütöpik idealinin uğraşındadırlar. Saf bir çalışma ve evrenselliğin savunucuları olarak form ve renkleri basite indirgemişlerdir, eserleri sadece yatay ve dikey çizgiler, siyah ve beyazla birlikte ana renklerden oluşmaktadır.

1917-1931 yılları arasında etkinlik gösteren bu hareket matematiksel bir çıkışla sanata yeni bir yön vermeyi hedeflemişti. Son derece yalın bir biçim alan sanat yapıtı sadece dikey veya yatay çizgilerden ibaret bir görünüm içindeyken renk dizgeside üç ana renge yani sarı, kırmızı ve maviye bağlı kalınmıştır. Bu harekete bağlı sanatçılar için evrenin temeli tamamen yatay ve dikey çizgilere dayanmaktadır.

De Stijl hareketi üç safhalı bir gelişim göstermiş olup 1916-1921 arasındaki "formalist safha" Hollanda'da 1921-1925 arasındaki "olgun safha" Uluslararası bir boyutta görünürken 1935-1931 arası "dönüşüm safhası" dağılım aşaması olarak geniş bir alanda kendini göstermiştir.

Başlıca Temsilcisi

Piet Mondrian (1872-1944)

Sürrealizm (Gerçeküstücülük)1922 – 1939

Gerçeküstücülük ya da sürrealizm Avrupa'da birinci ve ikinci dünya savaşları arasında gelişmiştir. Temelini, akılcılığı yadsıyan ve karşı-sanat için çalışan ilk dadaistlerin eserlerinden alır. 1924'te "Manifeste du Surrealisme"i (Sürrealizm Manifestosu) hazırlayan şair Andre Breton'a göre gerçeküstücülük, bilinç ile bilinç dışını birleştiren bir yoldur. Gerçeküstücülük akımı, gerçek dışı anlamında değil aksine gerçeğin insandaki iz düşümü şeklinde bir yaklaşımdır.

Sigmund Freud'un teorilerinden etkilenen Andre Breton için, bilinçdışılık düş gücünün temel kaynağı, deha ise bu bilinçdışı dünyasına girebilme yeteneğiydi.

Breton'un yanı sıra Louis Aragon, Benjamin Peret, otomatik yazı yöntemleri üzerinde deneyler yaptılar. Kendi söylemleriyle, "gerçeküstü dünyanın düşsel,cinsel,sapkın imgelerini geliştirmeye" başladılar. Bu şairlerin dizelerindeki

sözcükler, mantıksal bir sıra izlemek yerine bilinçdışı psikolojik süreçlerle bir araya geldiği için insanı irkiltiyordu.

Gerçeküstücülük, yöntemli bir araştırma ile deneyi ön planda tutuyor, insanın kendi kendisini irdeleyip çözümlemesinde sanatın yol gösterici bir araç olduğunu vurguluyordu.

1925'ten sonra gerçeküstücüler dağılmaya, başka akımlara yönelmeye başladı. Ancak bu akım, resimden, sinemaya, tiyatroya kadar bir çok sanat dalını derinden etkiledi. Andre Breton'un yanı sıra P. J. Jouve, Pierre Reverdy, Robert Desnos, Louis Aragon, Paul Eluard, Antonin Arnaud, Raymond Queneau, Philippe Soupault, Arthur Cravan, Rene Char, Federico Garcia Lorca, Salvador Dali gerçeküstücülük akımının önemli isimleridir.

Dadaizm içinden sürrealizm doğmuştur. Sanatsal yaraticiliğin bilinç altı süreçlerden kaynaklandığını savunan sürrealistler kendiliğinden yaratma eylemi biçiminde bilinç altının dışı aktarım aracı olarak ortaya koyduğu otomatik yaratım eylemiyle birleştirerek sürrealizmin temelini atmıştır. Freud tarafından geliştirilen psikanaliz yönteminin etkisinde kalmışlardır.

Sürrealizm 20. yy.'ın başlarında Avrupa'da ortaya çıkan bir sanat akımıdır. Şair ve ressamlar I. Dünya Savaşı'nın yol açtığı yıkım karşısında, dehşete kapılmış, akılcı tutuma karşı tavır alarak, bilinç dışının düşsel dünyasına yönelmeye başlamışlardı. 1924'te yayımladıkları Gerçeküstücülük Bildirgesi'nde düşüncenin aklın denetimi olmadan ve ahlâk gibi engelleri hiçe sayarak, ortaya konmasını savundular. Yapıtlarında nesneleri alışılmamış biçimlerde betimleyen Gerçeküstücü sanatçılar, çoğunlukla düşlerin gizli dünyasını dile getirmeye çalıştılar. Bazen de nesneleri kendi doğal ortamlarından çıkartarak şaşırtıcı, düşsel bir ortama taşıdılar.

Gerçeküstücülük Akımı'nın Belçika'daki en önemli temsilcisi olan René Magritte (1898-1967) akıl ile akıl dışı arasındaki çizgiyi yok eden resimler yaptı. Bacakları kadın, üstü balık bir denizkızı; kartal tepeli bir buzul, eğik Pizza Kulesi'ni destekleyen bir kuş tüyü çarpıcı tablolarında yer alan ilgi çekici görüntülerdendir. 1920'den başlayarak, Gerçeküstücülerle ilişki kuran İspanyol ressamı Ruan Miro

(1893-1983) beklenmedik biçimler ve renkler kullandı. Resimlerinde yer alan kadın, kuş, yıldız gibi kendine özgü biçimlerdeki motiflerle düşsel görüntüler yarattı. Bu büyülü motiflerle çocuksu bir dünya kurdu. Gerçeküstücülük Akımı'yla neredeyse özdeşleşen, Salvador Dali'nin (1904-1989) anılarından ve düşlerinden esinlenerek yaptığı resimlerinde eriyip akan saatler, gövdesinde çekmeceler taşıyan insanlar, boşlukta uçan eşyalar yer alır.

Resim 16. Rüya, Salvador Dali

Dünya Savaşı'ndan sonra Fransa'da ortaya çıktı. Kurucusu, şair ve eleştirmen Andre Breton (1896 - 1966). Bilinç dışının karmaşık dünyasını sanata aktarmayı amaçlıyordu. Gerçeküstücülük, Breton'a göre, bilinçle bilinçdışını bütünleştiriyordu. Böylece düşsel dünyayla gerçek yaşam iç içe geçiyordu.

Sanatçılar, aklın denetimindeki bilinçdışını arındırmayı ve açığa çıkarmayı amaçlıyordu. Bazı sanatçılar da kişisel fantezileri bu amaçla, araştırmalarında kullanıyordu.

Ernst, Masson, Miro gibi sanatçıların eserlerinde sezilebilen ancak tam anlaşılamayan imgeler vardı. Magritte, Dali, Tanguy, Roy, Delvaux'ın resimlerinde ise ayrıntılar tanımlansa bile akla ters düşen, şaşırtıcı, düşsel bir anlatım oluyordu.

Özellikleri:

- Aklın denetiminden kurtulmak, bilinç altını yansıtmak önem kazandı.
- Alışılmışı karşı ayaklanma anlayışının devamı niteliğindedir.

Başlıca Temsilcileri

Jean Arp Rene Magritte

Max Ernst	Yves Tanguy
Anrde Masson	Salvador Dali
Pierre Roy	Jean Miro

1930'lar II.Dünya Savaşı

Sosyalist realizm (Sosyalist gerçekçilik) 1930 - 1950

Sosyalist gerçekçilik sosyalizm ideolojisinin sanat ve edebiyata yansıması olarak 1930'lu yıllarda ortaya çıktı. Özellikle SSCB'de ve Çin'de ön plana çıktı ve komünistlerden de destek gördü. Sosyalist ideolojinin idealizmini ortaya çıkarmayı hedefleyen bu akımın etkisinde edebiyat eserlerinde devrimci kahramanlarla, halka örnek olacak kişiler yaratılması hedeflendi. Maksim Gorki'nin Ana romanı bu akımın ilk örneklerinden sayılır. Resim sanatında ise devrimci ruhun ön plana kuvvetli bir imajla çıktığı eserler desteklendi. Sosyalist Gerçekçi akımın ana konuları arasında devrim, işçi sınıfı ve sanayi bulunmaktadır.

Önemli Temsilcileri

Louis Aragon

Nazım Hikmet Ran

1940'lar

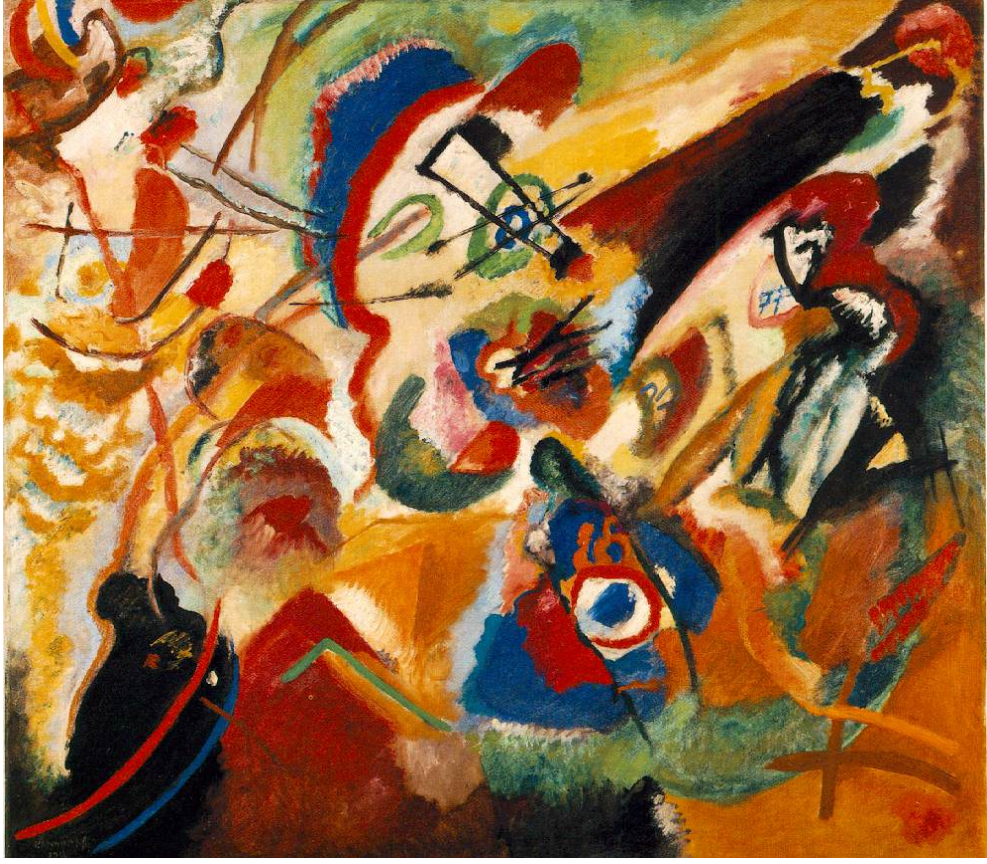
1945 ve sonrası

Soyut Sanat/Abstre Sanat

20. yy'da resim, heykel ve grafik sanat anlayışında ortaya çıktı. Çevredeki somut eşya ve canlıların görünüşlerinden yararlanmak yerine renk, çizgi gibi öğelerle kompozisyon yaratılmaya çalışıldı. Soyut resim, yüzyıllarca değişmeyen "betimleme" anlayışından vazgeçmek demektir. Dönemin en çağdaş sanatçıları bile soyut resme karşı memnuniyetsizlik duyuyordu.

Sanat tarihçileri, soyut resmin Rusya'da doğduğu ve yaratıcısının Kandinsky olduğu konusunda birleşiyor. Kısa zamanda dünyanın çeşitli yerlerinde uygulanmaya başlandı. Ekim devriminden sonra, daha anlatımlı bir sanat anlayışının benimsenmesi nedeniyle soyut resim ressamı bir süre sessiz kaldılar. Kandinsky Almanya'ya göç etmek zorunda kaldı. Hitler'in iktidara gelmesinden sonra soyut resimde estetiği yakalayan ressamlar dünyanın çeşitli yerlerine dağıldılar.

II. Dünya savaşının başlamasıyla her alanda olduğu gibi resim alanında da suskun bir dönem yaşandı. Savaş sonrasında soyut resim Paris'te yeni bir patlama yaşadı. Amerika'da Soyut Dışavurumculuk akımı ortaya çıktı. Bu akım dünya çapında etkili oldu ve New York'u dünyanın en önemli sanat merkezlerinden biri konumuna getirdi.

Resim 17. Parça 2, Wassily Kandinsky

Başlıca Temsilcileri

Robert Delaunay
Wassily Kandinsky
Kazimir Maleviç
Vladimir Tatlin

Soyut Dışavurumculuk

Soyut dışavurumculuk (soyut ekspresyonizm), veya eleştirmen Clement Greenberg'in tabiriyle resimsel soyutlama, 1940'ların ortalarında New York'ta ortaya çıkan, ressamların gerçek nesnelerin temsiline yer vermeden kendilerini sadece renk ve şekillerle ifade ettikleri bir tür soyut sanattır. İlk Amerikan sanat akımı olarak kabul edilip, sanat dünyasının merkezinin Paris'ten New York'a kaymasında etkili olmuştur.

Soyut dışavurumculuk iki grup olarak incelenir:

- Jackson Pollock, Willem de Kooning, Franz Kline gibi sanatçıların dahil edilebileceği, fiziksel hareketin vurguladığı aksiyon resmi
- 1960'larda Mark Rothko, Kenneth Noland, Ellsworth Kelly, Frank Stella ve Morris Louis gibi ressamların temsil ettiği renk alanı resmi, veya Greenberg'ün ifadesiyle geç resimsel soyutlama

Ekspresyonizmin uzantısı olarak 1940 yılların sonunda doğan bu akım 1950 yılları içinde gelişmiş olup, 1960 ve 1970 yıllarında etkisini yoğun bir biçimde göstermiştir. Dogmatik olmaktan çok araştırmacı bir tutum sergileyen bu hareketin metafizik sanatçılara duyduğu alaka belirgindir. Bilinç ve bilinçsizlik arasındaki karşıtlığa önem vererek derin seviyelere inmeyi hedeflemişlerdir. Zıtlıkların bütünlüğü içinde otomatik yaratıma önem vermesi sürrealist akımlardan aldığı etkilerle bağlantılıdır. Bu akım içindeki sanatçıların ilgi odağı junf felsefesidir. Arketipler ve bunların üretilmesi önem taşır. Soyut bir üretimin egemen olduğu bu akımda doğaçlamaya önem veren sanatçılar iç birikimin tümüyle dışa vurumuna ağırlık vermişlerdir. Derinliği olmayan yeni mekanlarda kurulan sanat eserleri seyirci için ima edilen bir özümseme ortamı yaratmayı hedefleyerek boşluk içinde şartlanmışlıktan onu kurtarmayı hedeflemektedirler.

1940'larda ABD'de ortaya çıktı ve 1950'lerin sonuna kadar etkisini sürdürdü. Soyut Dışavurumcular, duygularını özgürce ve anlık olarak yansıtıyorlardı. Birçok akım ve tarz bu sanatın içinde yer alır.

Resim 18. Numara 8, Jackson Pollock,

Şiddet, şiirsellik, gizem gibi duyguları anlatabilmek için çok çeşitli teknikler kullanıyor, boyaların özellikleri, resmin anlatımını güçlendirmek amacıyla kullanılıyordu. Boyayı içlerinden geldiği gibi kullanmanın, bilinçaltını resme dökülebilmek anlamına geldiğini düşünüyorlardı.

Başlıca Temsilcileri

Jackson Pollock

Jean Dubuffet (1901-1985)

Francis Bacon (1909-1992)

Arshile Gorky (1905-1948)

Willem De Kooning (1904-)

Franz Kline (1910-1962)

Aksiyon resmi

Aksiyon resmi (Jestle soyutlama) resim yüzeyine anında ve dikkatsizce dökülen, damlatılan veya sürülen boya yoluyla fiziksel hareketi vurgulayan bir resim

üslubudur. 1940'lar ile 1960'lar arasında yaygınlaşmıştır. Soyut dışavurumculuk ile yakından ilgili olup zaman zaman aynı anlamda da kullanılır. Bir Fransız akımı olan Tachisme ile de yakından ilgilidir.

Harold Rosenberg'in bu terimi 1952'de kullanmaya başlamasıyla soyut dışavurumculuk ile atılan adım ileri götürülerek resim objesi arka plana itilmiş, hareket öne çıkmıştır. Gerçek eserin süreç olduğunun vurgulanması daha sonraları happening'ler, Fluxus, kavramsal sanat ve arazi sanatına temel oluşturmuştur.

Renk alanı resmi (Color Field Painting)

Kinetic Art (Devinmsel Sanat)

Kinetik sanat, hareketin tasviri anlayışından yola çıkarak ortaya çıkan bu harekete konstruktivizmin etkisi büyük olmuştur. Eserleri hareketin kendisiyle değil hareket etkisi yapmasıyla ilgilidir. Kinetik sanat için özgün etki eserin karşısında hareket eden seyirciden kaynaklanmaktadır. Seyirciler eseri elleyebileceği gibi onu harekette ettirebilir. Geleceğe yönelik tavrı ile fütürizmden de etkilenen bu akım farklı olan hareketi biçimsel bir şekilde değil de bizar hareketli bir nesne biçiminde ifade etmesidir.

1950 yıllarında gelişim gösteren bu sanat akımı dört tip olarak ele alınır

1. Gerçekten hareketli
2. İzleyicinin hareketiyle hareketlenen
3. Işık yansıması yapanlar
4. İzleyenin katılımını gerektirenler.

Başlıca Temsilcileri

Naum Gabo (1890-1977)

Alexander Calder (1898-1976)

Josef Albers (1888-1976)

Art Brut

Fransızca bir terim olan 'art brut'nun tam karşılığı, 'ham sanat'tır. 'Art brut'da profesyonel olmayan, kendiliğinden bir sanat söz konusudur.

1948 yılında Dubuffet, Breton ve Tapie, 'art brut'yu kurdular. Bu sanatçıların amacı; kendi kendini yetiştirenlerin, meşhur olmayanların, mahpusların ve ruh hastalarının ürünlerini ortaya çıkarmaktı. Jean Dubuffet'nin topladığı çalışmalardan bir 'art brut' koleksiyonu oluşturuldu.

Dubuffet, kazanılmış kültürün ürünleri olan sanatları reddetti ve 'art brut'nun ateşli bir savunucusu oldu. Kendi resimlerinde de bu yaklaşımı açıkça görülmektedir.

Geç 1940'lar - 1950'ler

Neo-Dada

Neo-dada, genellikle 1950'lerin New York'unda Robert Rauschenberg ve Jasper Johns'ın çalışmış oldukları tarzı anlatmak için kullanılır. Bunun nedeni, bu sanatçıların, Dada akımına benzer olarak buluntu nesnelerden oluşturdukları kolaj ve asamblajlarla anti-estetik tarzı eserler oluşturmalarıydı. Fransız Dada sanatçısı Marcel Duchamp'ın da bu dönemde New York'ta oluşu bu isimlendirmede etken olmuştur. Bu dönemde ve sonrasında Dada etkisi happening'lerde de görülmüştür.

Pop art - 1950'lerin ortası ve sonrası

Pop Sanat

Pop art, 1950'lerde, özellikle ABD ve İngiltere'de soyut dışavurumculuğa tepki gösteren genç sanatçıların 1960'larda bir akım haline getirdikleri sanat türüdür. İngiltere ve ABD'de değişik koşullarda ve birbirinden bağımsız olarak ortaya çıkmıştır. Marcel Duchamp'ın 20. yüzyıl başında hazırladığı nesneleri bağlamları nedeniyle sanat eseri olarak sunmuş olması, pop sanatçılarının popüler kültür imgelerini benzer bir motivasyonla sunmalarında etkili olmuştur. Andy Warhol'un "Marilyn'ler" adlı eseri adeta bir pop ikonu olmuştur.

Resim 19. Marilyn'ler, Andy Warhol

Sonrasında önemli sanatçılar arasında Andy Warhol, Roy Lichtenstein, Claes Oldenburg vardır. Popüler kültür imgeleri kişisellikten arındırılmış bir şekilde sunulur; örnek alınan modellerin anonim kimliklerinden çok uzaklaşmaz.

İlk defa 1954 te kullanılan pop-art terimi popüler bir sanatı hedef alan bir akıma işaretler. 1962 de alanı genişleyerek farklı bir boyut kazanmışlardır. Tamamen konu stil ve terimleri bir tarafa koyarak günümüz dünyası içinde yaşayan sıradan insanın ruhunu yansıtmayı hedeflemişlerdir. Popüler ve elit sanat ayrımına karşı çıkan entellektüellikten çok fiziki bir etkilenmeyi amaçlayan bu akım daha çok dekoratif anlayışa yönelmiştir. Kent kültürünün odağını teşkil ettiğı ana anlatım terimleri fotoğraflar, çizimler ve reklamlardan alınma ve sıradan insanın belleğine yer etmiş imgelem biçimlerini kullanır.

Richard Hamilton (1922-)

Eduardo Paolozzi (1924-)

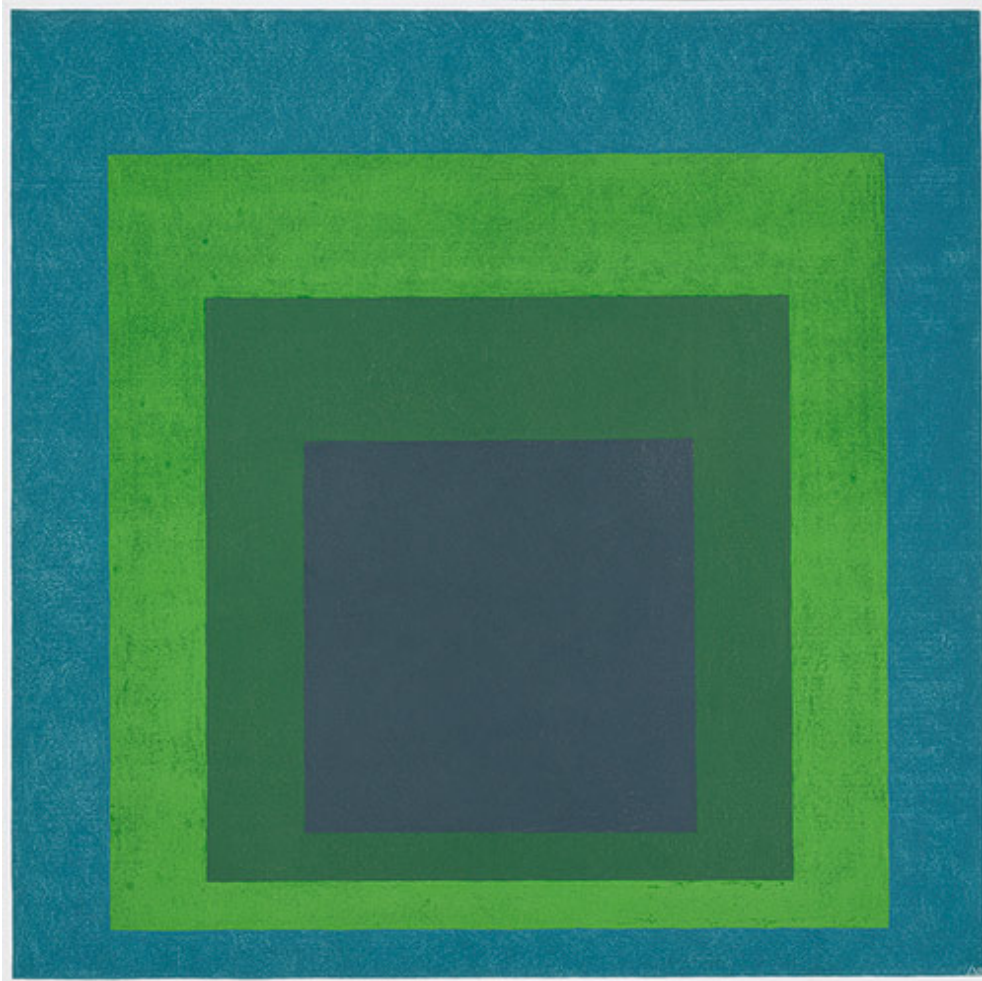
David Hockney (1937-)

Durumculuk (Sitüasyonizm) - 1957 - 1970'lerin başı

1960'lar

Op Art - 1964 ve sonrası

Op Sanatı

Resim 21. Kareye Övgü, Josef Albers

Op art, optik resim olarak da bilinen 1960'ların bir resim akımıdır. Renk, çizgi gibi öğeler göz yanılsamaları yaratmak için kullanılır. Eserler genelde soyut olup, pek çok durumda siyah-beyazdır.

Lekecilik ve hareket resmine karşı gelişen Op-art, sanat yapıtını kurallarla bilimsel olarak düzenlemeye önem vermiştir. Rastlantıya dayanan içgüdüsel otomatik yazı resmi (içgüdüsel-nonfigüratif), bu anlayışın tam karşıtı olmaktadır. Op-art resimde

üçüncü boyut etkisini verme eğiliminin soyut sanatta ortaya çıkan şeklidir. Bunun için geometrik biçimler ritmik biçimde düzenlenmiş ve bu biçimler üzerinde renkle modle yapılmıştır. Op-art, yeni konstrüktivist, geometrik biçimleme yöntemleriyle akrabadır ve onların olanaklarından geniş olarak yararlanmıştır. Josef Albers ile Vasarely'nin temsil ettiği Op-art, optik aldatmalara dayanan çalışmalara sahiptir. Resim sanatına, aldatıcı bilimsel perspektif resmine itibar etmeyen yeni bir konstrüktivizm ve doğal olmayan yeni bir optik görüntü getirmiştir.

1962' den sonra kinetic sanattan etkilenecek ortaya çıkmıştır. Gözün yanılabilirliği üstüne araştırmalardan yola çıkarak 2. ve 3. boyutu incelemeye yönelmiştir. Konstrüktivist anlayıştan yola çıkarak uyumlu göz olgusunu irdelemişlerdir. Bunun içinde beyin veya gözde fiziki etkilenmeye neden olan ve izleyiciyi hayret ve aldanmaya yöneltecek imajlar yaratmayı hedeflemişlerdir. Psişik etki ve fiziki gerçekler arasındaki zıtlığı vurgulayarak çok boyutlu bir görüntü üzerine yerleşen sanatsal biçimi oluşturmak ister.

Josef Albers (1888-1976)

Victor Vaserley (190

Yaacov Agam (192

Op Sanatçıları

Jesús-Rafael Soto

Carlos Cruz Diez

Youri Messen-Jaschin

Julio Le Parc

M.C. Escher

Julian Stanczak

Richard Anuszkiewicz

Geç-resimsel soyutlama - 1964 ve sonrası

Renk Alanı Resmi

Renk alanı resmi ('Color field painting', Clement Greenberg'ün sonradan kullandığı bir terim olarak Geç-resimsel soyutlama, 'Post-painterly abstraction'), 1950'lerde Mark Rothko, Barnett Newman ve Clyfford Still gibi soyut dışavurumcu ressamaları tanımlamak için kullanılmıştır. Genelde kompozisyon, büyük alanların tek ve düz bir renkle kapatılmasıyla oluşturulur. Amaç, resmi duygu, mitoloji ve inançlardan arındırmaktır. 1960'larda Helen Frankenthaler, Morris Louis, Kenneth Noland bu isimlere katılmışlardır. 1964'te Clement Greenberg'ün *Geç-resimsel soyutlama* isimli bir sergi hazırlaması nedeniyle 1960 nesilindeki ressamların tarzı için geç-resimsel soyutlama terimi de kullanılmıştır.

Renk Alanı Resmi Sanatçıları

Edward Avedisian

Walter Darby Bannard

Jack Bush

Dan Christensen

Gene Davis

Sert Kenar Resmi

Sert kenar resmi, (hard-edge painting), 1960'larda yaygınlaşan, geç resimsel soyutlamanın bir koludur. Hepsini kapsayan genel terim renk alanı resmidir. Boyanın niteliklerini ve hareketini duyguların ifadesinde kullanan soyut dışavurumculara tepki olarak, onların kullandıkları formları kişisellikten arındırarak kendi tekniklerine adapte etmişlerdir. Renkler arası sert ve belirgin geçişler kullanılır.

Fluxus

Fluxus, ilk olarak 1960 yılında Litvanyalı-Amerikalı sanatçı George Maciunas tarafından John Cage'in 1957-1959 Back Mountain College'daki "deneysel kompozisyon" derslerine katılan sanatçılar ile tanışması sonrasında oluşturulmaya başlanmış uluslararası bir avant-garde gruba verilen addır. Fluxus'ın avant-garde bir

grup olarak değerlendirilmesi konusu tartışmalıdır. Avangardizmin 1960'larda neo-avangardizm ya da transnasyonel bir estetik yaklaşımla yok olduğu ileri sürülebilir.

Fluxus, ilk olarak George Maciunas, Almus Salcius, vd. New York'ta ikamet eden Litvanyalıların, bir dergi çıkarmak amacı ile Litvanyalılar Kültür Derneği'ne teklif etmelerinde buldukları isimdir. (Bu dergi hiç çıkmamıştır). Maciunas'a göre Fluxus'un amacı "sanatta devrimsel bir gelgitin oluşmasını sağlamak, yaşayan sanatı ve karşı sanatı (*anti-art*) yaymak" idi. Bu açıdan Fluxus, Dada ile yakından ilişkilendirilebilir. Zamanın çoğu avant-garde sanatçısı Fluxus içinde yer almıştır. Bunlar arasında Joseph Beuys, Yoko Ono, Nam June Paik sayılabilir. Tabii bu isimler Joseph Beuys'un zaten kendisinin Fluxus dışında da oldukça tanınmış olması; Yoko Ono'nun birazda John Lennon ismi ile anılması ve Nam June Paik'in de (Fluxus öncesinde de oldukça tanınan) video sanatının kurucusu olması bakımından ön planda yer alan isimlerdir. Bunların dışında Dick Higgins, Alison Knowles, Robert Filliou, Henry Flynt, George Brecht, Robert (Bob) Watts, Mieko (Chieko) Shiomi, Takako Saito, Ay-O gibi daha bir çok ismi saymak mümkündür. Nicelik açısından Fluxus'a bakıldığında toplamda 40 ya da 80 kadar merkezi sanatçı figürünü görmek mümkündür. Nihai olarak ise sanatçılar, küratörler, akademisyenler, galeri sahipleri, koleksiyonerler vs.den oluşan yaklaşık 360 isimden bahsetmek olasıdır. 1960'ların çoğulculuğuna yol açması açısından önemli olup etkisi günümüzde de sürmektedir.

Minimalizm, modern sanat ve müzikte, kökeni 1960'lara giden, sadelik ve nesnelliği ön plana çıkaran bir akımdır. ABC sanatı, minimal sanat gibi tabirlerle de anılır.

Görsel Sanatlarda Minimalizm

Resim 22. Berlin Eğrileri, Richard Serra

Soyut dışavurumculuğun biçime ve duyguya verdiği aşırı öneme karşı bir tepki olarak, nesnenin nesne olma özelliğine dikkat çekmek ve ifade, tarihsel, sembolik anlamlarını minimuma indirmek amacıyla hareket etmiştir. Minimalist sanatçılar, nesnelere ve nesnelliğe olan bu ilgi nedeniyle genellikle heykel üzerinde yoğunlaşmışlardır. Bu alandaki önemli isimler arasında Carl Andre, Sol LeWitt, Robert Morris, Richard Serra, Donald Judd, Dan Flavin sayılabilir. Süreç sanatı, arazi sanatı, performans sanatı ve enstalasyon sanatı minimalizmden etkilenerek ortaya çıkmıştır.

1960' lı yılların başında ortaya çıkan bu harekette gerçek mekan ve gerçek materyal anlayışı çıkış noktasını temsil ediyordu. Sembollere önem vermeyen ve sanatsızlığa doğru yönelen bu hareket nötr bir zevki geliştirmeye yönelmiştir. Geometrik formların önemine paralel olarak olağan biçimi basite indirgemedi madde ve renk olgusuna önem vermektedir.

Renk ve biçim kullanmada saflaşmayı hedefleyen sanatçılar basit hacimler ve geometrik biçimlerle endüstriyel materyaller kullanmaya ağırlık vermişlerdir. Galvenize ve haddelenmiş çelik, floresans tüpleri, ateş tuğlası sunni köpük bakır levhalar basit geometrik biçimde ele alınmıştır.

Başlıca Temsilcileri

Josef Albers (1888-1976)

Barnert Newman (1905-1970)

Don Judd (192

Kavramsal Sanat

Kavramsal sanat terimi, 1960'larda artık kendilerini alışlageldik [sanat] eseri biçiminde göstermeyen sanat eserleri için kullanılmaya başlanmıştır. Fikir *sanatı* olarak da geçer. Kavramsal sanatçılar, bir resim veya heykel yapmak üzere yola koyulup bu amaca yönelik fikirler üretmek yerine geleneksel gereçlerin ve biçimlerin ötesinde düşünüp fikirlerini uygun malzemeler ile ifade etme amacı güderler. Klasik anlamda resim veya heykel tarzı nesneler, ticari mal olmaya elverişli olduklarından sanatsal yaratı ve beğenin dısında tutulur.

İlk olarak 1960'ların başında Henry Flynt tarafından bir Fluxus yayınında *kavram sanatı* olarak anılmıştır. Kavram sanatı, Joseph Kosuth ve Art&Language grubu tarafından daha sonra farklı anlamlarda kullanılmış, 1970'lerden itibaren ise 'kavramsal' kullanımı yaygınlaşmıştır.

Resim 23. Bir ve Üç Sandalye, Joseph Kosuth

Kavramsal sanatta öncelik kavramda olduğundan ve metin (anlatı) ile de yakından bağlantılı olduğundan, bu sanat üretim şekli kendini her biçim ve malzemede gösterebilir. 1960'lardan itibaren özellikle performans sanatı, arazi sanatı, Arte Povera eğilimleri yaygınlaşmıştır. Bazı kavramsal sanat eserleri atık, buluntu nesneler, karalamalar, yazılı ifadeler veya kılavuzlardan oluştuğu gibi fotoğraf, film ve video da kullanılan gereçler arasındadır. Temel olarak 1960 ve 1970'lere ait bir akım olmasına rağmen hala etkisi büyüktür.

"Kavramsal sanatta fikir veya kavram, sanat eserinin en önemli kısmıdır . . . tüm planlamalar ve karar almalar önceden yapılır ve fikrin uygulamaya geçirilmesi ikinci planda kalır. Fikir, sanat yapan bir makina haline gelir."

Sol LeWitt (Amerikalı kavramsal sanatçı, 1928-), "Paragraphs on Conceptual Art" ; Artforum, yaz sayısı, 1967.

Ek olarak aynı makale de Sol LeWitt "Kavramsal bir sanat eseri ancak fikir iyiye iyidir", "işini görsel olarak çekici kılıp kılmamak tamamen sanatçıya kalmıştır", "başarılı düşünceler genellikle görüntü düzleminde basit görünürler çünkü onlar kaçınılmazdır", konuyu anlamak açısından önemli olarak " Kavramsal sanat

izleyicinin gözüne hitab etmekten çok beynine hitab eder' der. Joseph Kosuth 'Art After Philosophy' adlı kitabında şöyle demektedir. "Duchamp'tan sonra doğası gereği yapılan her türlü sanat kavramsal sanattır. Çünkü sanat sadece kavramsal olarak varolur."

1960 lı yılların ortalarında gelişen bu akım düşünceyi maddesel olgulardan üstün tutan tavrıyla belirlenmektedir. Herseyden bağımsız olarak kavramsal fikirlere ağırlık veren bir bilgisel sanat hareketidir. Sanatın kesin bir tanımının yapılması ve sanatın diğer düşün alanları içindeki yerinin tanımlanması esastır. Fikirler üzerinde yeni bir vurgulama yapılarak fikirlerin tek bir nesne içinde değilde uygun biçimlerde yazılı önemli önermeler, afişler filmler ve videolar aracılığı ile yansıtılması iletişimsel bir nitelik kazanmasına önem verilmiştir.

Başlıca Temsilcileri

Joseph Kosuth (1945-)

Edward Kienholz (1927-)

Performans Sanatı

Resim 24. 1978 yılındaki performansı, Joseph Beuys

Performans sanatı, 1960'lı yıllarda ortaya çıkan, izleyicinin önünde canlı olarak icra edilen bir sanat biçimidir. Performans sanatı etkinlikleri bazen happening olarak da adlandırılır. Bunun yanı sıra Fluxus, beden sanatı, süreç sanatı ile yakından ilgilidir. Sahne ve gösteri sanatları ile ortak yönler taşısa da, dans, müzik, tiyatro, sirk, jimnastik gibi etkinliklerden farklı olarak görsel sanatların içinden çıkmış öncü bir akım olarak kabul edilir; tiyatro performanslarından farklı olarak olayların ilüzyonu değil olduğu şekliyle olayın kendisi sergilenir. Kökleri 20.yy başındaki Dada akımının anarşist performanslarına, 1920 ve 30'lu yılların sürrealist ve fütürist performanslarına ve hatta Jackson Pollock'un aksiyon resmine kadar gider. Bildiğimiz anlamıyla performans sanatı 1960'larda doğduktan sonra yaygınlaşıp 70'lerde fikirleri ön plana çıkaran kavramsal sanatla bağlantılı olarak devam etmiştir.

Fotorealizm

Fotorealizm (fotogerçekçilik, süperrealizm, hiperrealizm, hipergerçekçilik), 1960'larda özellikle Amerika Birleşik Devletlerinde ortaya çıkmış olan "fotogerçekçi" resim akımının ürünlerinde bu eğilim açıkça gözlemlenebilir. Dönemin resimleri incelendiğinde üretilen görüntülerin konunun kendisinden çok, olası bir fotoğrafına benziyor olması özellikle dikkat çekicidir. Yaratıcılığın ve özgünlüğün tartışıldığı ve modern sanatın temellerinin atıldığı 1960'lı yıllarda, bir kısım sanatçı, özgün olarak nitelendirilen eserlerin aslında birbirlerine benzediği ve hatta sanatçının çoğu zaman kendi kendini tekrar ettiği düşüncesiyle, sanatı kendi özgün duygu ve düşüncelerinden arınmış olarak üretmeyi seçmişlerdir. Fotogerçekçi akımın önde gelen isimleri John Baeder,, John Kacere, Jack Mendenhall, David Parish, Davis Cone ve Franz Gertsch olarak Richard Estessıralanabilir. Bu akımın ressamlarının yapmaya çalıştıkları, aslında, prensip olarak klasik realizm ressamlarının amaçladıklarına çok benzemektedir. Ancak bu kez üretilecek olan temsiller fotoğrafla tanışık sanatçı ve izleyicilerle buluşacağından hedeflenen benzerlik düzeyi oldukça yükselmiştir.

Resim 25. Çiçekli Sofa, Jack Mendenhall

Teknikler

Fotogerçekçi yağlı boya ve akrilik tabloların üretim sürecinde çoğunlukla fotoğraf kullanılmıştır. Sanatçılar, bir fotoğrafı projeksiyon makinesiyle tuval üzerine yansıtarak üzerinden boyama tekniğini, tuvali gridlere ayırarak çalışmaya tercih etmişlerdir. Klasik gerçekçi ressamların yaptığı gibi tuvallerini konunun önüne taşımak yerine, konuyu fotoğraflayarak çalışma mekanlarına taşımışlardır. Hedeflediklerinin gerçekliği değil fotografik gerçekliği resmetmek olduğu yalnızca çalışma biçimleriyle değil, kullandıkları teknik her ne olursa olsun, resimlerin taşıdığı bazı ipuçlarıyla da ortaya koyulabilir.

Konular

Fotogerçekçi ressamların seçtikleri konularda bir benzerlik gözlemlenmektedir. Pop art akımının bir uzantısı olarak değerlendirilebilecek fotogerçekçilik akımının ürünleri, genellikle, dönemin popüler kültürünün içinden seçilmiş nesne ve mekanları konu almaktadır. Amerikan yaşam tarzının izlerini taşıyan fotogerçekçi resimlerde, dönemin popüler kültürünün ikonaları sayılabilecek Amerikan yol üstü restoranları, otomobiller, motosikletler, renkli şekerlemeler, neon ışıklı tabelalar, gece kulüplerinin girişleri ve o dönemin insanları işlenmiştir. Sanat çevreleri tarafından

hafif olarak nitelendirilen bu nesne ve mekanların seçiminden çok onların bulundukları yerdeymiş gibi resmedilmeleri ilginçtir. Fotogerçekçi ressamların kullandıkları dev tuvaler, fotoğraf makinesi ne kadar taşınabilirse o kadar taşınabilir izlenimi vermektedir. Seçilen konu olabildiğince gündeliktir ve bir fotoğrafçının gündelik yaşamı içerisinde karşılaşp fotoğraflayacağı haliyle resmedilmiştir. Fotoğrafın kolay üretilir ve kolay tüketilir olmasından dolayı alışlagelen önemsiz/değersiz fotoğraf karelerinin benzerleri, çok fazla uğraş gerektiren fotogerçekçi resimlerde karşımıza çıkmaktadır.

Netlik

İnsan gözü farklı uzaklıktaki nesnelere çok hızlı odaklanabilen ve netlik sağlayabilen yapıdadır. Bu nedenle, insan, gündelik yaşamında görüş alanında bulunan fakat net olmayan alanların varlığını çok fazla algılayamamaktadır. Alan derinliği fotoğrafın ortaya çıkmasıyla görülebilir olmuştur; fiziksel göz kusurları dışında net olmayan bir görüntü o haliyle ancak bir fotoğrafta uzun süre izlenebilir. Fotogerçekçi resimlerde, konu klasik gerçekçi resimlerdeki benze bir portre bile olsa, çoğunlukla alan derinliği kavramının tuvale aynen yansıtıldığı görülmektedir. Klasik fotogerçekçi ressamlar resimlerinde yer alan her detayı en net haliyle resmetmişlerdir, çünkü o anda üzerinde çalıştıkları alanı tuvale aktarırken gözlerini o alana odaklamak durumunda kalmışlardır. Fotogerçekçi ressamlar ise çoğunlukla doğrudan bir fotoğrafın üzerinden çalıştıklarından, netliği gerçekte olduğu biçimiyle değil fotoğrafta yakalandığı biçimiyle aktarmışlardır.

Süreç Sanatı

Süreç sanatı (process art), yaratım sürecinin saklı olmadığı, tam aksine eserin temel niteliklerinden birisi olduğu; hatta kimi zaman eserin tüm konusunu kapsadığı sanat türüne denir. Özellikle 1960'ların sonunda ve 70'lerde yaygınlaşmış olup kökleri soyut dışavurumcu ressam Jackson Pollock'a kadar gider. Pollock sonrası; resimlerinde boyayı dökme sürecinin açıkça görüldüğü Morris Louis, çalıştığı odanın köşelerine eritilmiş kurşun fırlatan Richard Serra, uzun keçe parçaları üzerinde kesikler açarak duvara çivileyen veya yerde bırakan ve keçenin kendi özellikleri, dış

etkenler ve sanatçının hareketleri arasındaki etkileşimi baskın kılan Robert Morris örnekleri sayılabilir.

Arazi Sanatı

Land art, 1960'ların sonunda ABD'de ortaya çıkmış, 1970'lerde tüm batı ülkelerini etkilemiş avant-garde sanat türüdür. Çağdaş sanatın non-art veya anti-form hareketleri içinde yer alan Land art akımı hiçbir sanatsal -izm ile açıklanamaz. Bu akım, doğanın geniş alanlarına insan müdahalesi olarak düşünülebilir. Taş, toprak ve birçok doğal malzemenin kullanılmasıyla gerçekleştirilen bu sanatta, çok çeşitli uygulama biçimleri vardır, örneğin doğada hendekler açma, toprağa gömme, galeri mekanı içinde toprak, gübre, taş ya da insan ürünü çevresel nesneler...

II. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan yenilikçi sanat tavrı resim, heykel ve benzeri disiplinler arasındaki sınırları kaldırırken sınırsız malzemeyi barındıran çevreye yönelim başlamıştır.

Doğa sanatı niteliği altında toparlanmış sanatsal çalışmalar iki düşünce altında irdelenebilir. Birincisi, sanatsal malzeme ile doğaya uyumlu çalışma ve ikincisi doğadan sanata aktarma. Doğaya uyumlu çalışmada 'sanat doğa içindir' düşüncesi ile birlikte sanatsal biçimlendirme yolu seçilmiştir. Yani zaman aynı anda bir sanatsal etken de olmaktadır. Sanat yapıtları zaman içinde yok olurlar. Land-art aynı zamanda galericilik düzenine karşı oluşmuş bir akımdır. Land-art akımı içerisinde yer alan sanat eserleri zaman zaman galerilerde sergilenmiştir, ancak bu işlerin asla satışı yapılamamıştır. Çünkü Richard Long'un Wyoming Çemberi isimli eserinde olduğu gibi oluşturulan düzenleme, aynı şekilde bir kez daha asla oluşturulamaz ya da Andy Goldsworthy'nin 'Çamur Kaplı Taş'larında ve kardan, buzdan yaptığı heykellerinde olduğu gibi zamana karşı koyamayarak yok olur.

Resim 26. Spiral Jetty, Robert Smithson

Robert Smithson, New Jersey, Rutherford'da doğan ve çok iyi eğitim alan sanatçı jeoloji, kristalografi, endüstriyel artıklar ve bilim kurgu gibi alanlarda çalıştı. İlk olarak 1960'larda modüler birimleri ile çoğunlukla kristal yüzeyleri anımsatan minimalist çelik heykelleri ile dikkat çekmiştir. Daha sonraki işlerinde heykelle alakalı olan oluşmaya karşı özellikle yere atma ve dökme gibi işlemlerin farkında olduğunu ortaya çıkarıyor. 'Yavaş akış' kavramını sürdürerek yerçekimi kuvvetine karşılık verir.

1970 Nisan'ında Smithson, en ünlü yeryüzü eseri haline gelecek olan Spiral Jetty'i (Spiral Mendirek) Utah'taki büyük Tuz Gölü'nün kuzeydoğusundaki dondurucu kıyılarına inşa etti.

Spiral Jetty dağınık konmuş kayalık bir alandır, kendi etrafında sarmalanmış ve bir çıkmazla sonlanmış. Spiral Jetty sezon ve iklimsel değişimlere şaşırtıcı derecede duyarlı olmuştur. Su yosunlarının miktarlarına ve değişen tuz tabakalarına maruz kalan kayalara bağlı olarak su renk değiştirir.

Smithson, Spiral Jetty'i yaptığı gibi kazıklarla eseri oluşturmak için gölün içine tıkaçlar yaptı. 20 Haziran 1973'te Smithson ve bir profesyonel fotoğrafçı, alanın keşif ve dokümanlarını oluşturmak için küçük bir uçakla havalandılar ve uçak bir süre sonra düştü, içindeki üç kişi de öldü.

Otuzbeş yaşında hayatını kaybeden sanatçının yarım kalan işi Amarillo Ramp'i eşi Nancy Holt tamamladı.

Michael Heizer temiz kesim geometrik soyutlamalar yapmak peşindeydi. 1972'de Heizer 1800 dönümlük Nevada'da, Los Angeles'in yaklaşık yüz seksen mil kuzeyinde Garden Valley'i satın aldı. Burada, masif toprak ve beton formlardan oluşan bir çeşit yeryüzü işleri şehri inşa etmeye başladı. İlk eleman 'Complex One' 1974'te tamamlandı ve bir mastabayı anlatıyordu.

1980'e kadar Heizer Complex Two, Complex Three ve Complex Four üzerinde çalışmıştır. 'Complex Two' çeyrek milden daha uzundur ve yarısı yeryüzüne, yarısı da yeraltına yerleştirilmiştir. Heizer'in Double Negative'i ve Smithson'un Spiral Jetty'si hiç şüphesiz, çağdaş sanatın daimi klasikleri haline gelerek, en etkileyici ve üzerinde en çok konuşulmuş erken dönem yeryüzü eserlerindendir. Ama Landart'ta minik patlamaya katkısı olan pek çok eser vardır.'

Postminimalizm

Postminimalizm, minimalizmden etkilenmiş veya minimalizmden yola çıkmış çeşitli sanat alanları için kullanılan bir terimdir. Bu ifade genelde görsel sanatlar ve müzikte kullanılsa da minimalizmi kritik bir referans noktası olarak alan her alan için kullanılabilir.

Görsel Sanatlar

Görsel sanatlarda postminimalizm, minimalizmi estetik veya kavramsal bir çıkış noktası olarak referans alan sanatçıların tarzı için kullanılır. Bu terim belirli bir akımı değil, sanatsal bir eğilimi tanımlar.

Postminimalist sanat eserleri birçok zaman kavramsal sanat ile ilişkilendirilebilir veya karıştırılabilir. Minimalist eserlerin aksine, postminimalist eserler aynı zamanda kavramsal olarak da tanımlanabilirler. Postminimalist sanatçıların birçoğu gündelik nesnelerin veya işlevlerin yaptıkları göndermeleri, kendilerinden önce gelen minimalistlerinkine benzer ciddi bir biçimcilikle değiştirirler. Ancak çok çeşitli sanatçı bu tanımlamaya girdiği için hepsi arasında bağlantı kurmak olası değildir.

BÖLÜM III YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan uygulama aracı; veri toplama araçlarının hazırlanması ve verilerin toplanması ile toplanan verilerin çözümlenmesinde yararlanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma; multimedya eğitim CD'lerinin ilköğretimde Modern Sanat Akımları konusunun öğretiminde etkililiği; bu amaçla hazırlanan öğretim CD'si; etkileşimli öğrenmenin etkililiğini ortaya koyması beklenen başarı testi ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin öğrenme başarılarına dayalı olarak ortaya konulmuştur. Bu yönüyle çalışma, öntest-sontest kontrol gruplu deneme modelinde bir çalışmadır.

Araştırma için ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinden iki grup seçilmiştir. Yansız atama yoluyla guruplardan biri deney, diğeri kontrol grubu olarak atanmıştır. Deney grubunda modern sanat akımları konusu multimedya CD öğretim yöntemiyle uygulanırken, kontrol grubunda aynı etkinlik geleneksel öğretim yöntemiyle sürdürülmüştür. İki grup arasındaki farklar ve bu uygulamanın öğrenci başarısına etkisi incelenmiştir.

Buna göre araştırmanın modeli, Tablo 1'deki gibi ifade edilmiştir:

Tablo 1. Araştırma Modeli

Gruplar	Ön Test	Uygulama	Son Test
Deney Grubu	Modern Sanat Akımları Başarı Testi (Ön Test)	Uygulama (Modern Sanat Akımları Öğretimi)	Modern Sanat Akımları Başarı Testi (Son Test)
Kontrol Grubu	Modern Sanat Akımları Başarı Testi (Ön Test)	Var olan normal süreç	Modern Sanat Akımları Başarı Testi (Son Test)

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evrenini, 2010–2011 öğretim yılı İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesi Gazikent İlköğretim Okulu ikinci kademe öğrencileri oluşturmaktadır. Bu ilke doğrultusunda, araştırmada çalışma evrenine alınacak öğrenci grubunun belirlenmesinde, seçilecek öğrenci grubunun temel düzeyde bilgisayar kullanma becerilerine sahip olması ve bu öğrenci grubunun öğrenim gördüğü okulun etkileşimli CD kullanmaya elverişli bir fiziksel donanıma sahip olması koşulları dikkate alınmıştır. Bu iki koşulu sağlayan öğrenci grubu ve onların öğrenim görmekte oldukları okul çalışma evreni olarak belirlenmiştir. Araştırma bölgesi olarak İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesi Gazikent İlköğretim Okulu seçilmiştir. Bu okulda öğrenim gören ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinden seçilen toplam 20 kişilik iki grup araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın çalışma evreni ile ilgili sayısal bilgiler Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Çalışma Örneklemine Seçilen (Sayı)	Araştırmaya Katılan (Sayı)	Değerlendirme Dışı Bırakılan (Sayı)	Değerlendirmeye Alınan (Sayı)
20+20=40	20+20=40	---	20+20=40

Tablo 2'de görüldüğü gibi, araştırmanın çalışma grubuna seçilen öğrenci sayısı 20'dir. Araştırma uygulamasının gönüllülük esasına dayalı olarak gerçekleştirilmesi gerektiği nedeni ile uygulamalar öncesinde öğrencilerle yapılan ön görüşmede; gerçekleştirilecek çalışmayla ilgili olarak öğrenciler bilgilendirilmiş ve kendilerine böyle bir çalışmada yer almak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Sınıfı oluşturan her bir öğrenciden olumlu görüş alınmasıyla çalışmaya katılan öğrenci sayısı 20 olarak gerçekleşmiştir.

3.3. Veriler ve Toplanması

2010-2011 eğitim öğretim yılında, dört haftası uygulamayla geçen ve ön test son testin de yapıldığı iki haftayla birlikte, toplam altı hafta süren uygulama deney ve kontrol gruplarında bulunan toplam altmış (20) öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Deney gruplarına interaktif CD yöntemiyle uygulama yapılırken, kontrol gruplarına

geleneksel öğretmen merkezli öğretim yöntemi uygulanmıştır. Öğrencilerin başarılarını ölçmek amacıyla geliştirilen "başarı testi" deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilere, uygulama öncesi ve sonrası öntest-sontest olarak uygulanmış ve veriler elde edilmiştir.

3.3.1. Uygulama Aracının Geliştirilmesi

Temel Sanat Elemanları CD'si

Söz konusu CD, araştırmacı tarafından geliştirilmiş çağdaş sanat akımları konusuna ilişkin çeşitli uygulamaları kapsamaktadır. CD'nin tasarımı yaklaşık üç aylık bir dönemde gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecine kadar gelen zaman diliminde CD'nin; hedef kitlenin gelişim özelliklerine ve beklentilerine karşılık verir nitelikte geliştirilebilmesi amacıyla sistematik bir süreç izlenmiştir. Sürecin başlangıcında interaktif CD'yi oluşturmaya yönelik olarak nelerin gerçekleştirilmesi gerektiği ve bu süreçte ne gibi yazılım ve donanımlara ihtiyaç duyulacağı ile ilgili alan yazın taraması gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen çalışmalar doğrultusunda CD tasarlama süreci planlanmıştır. İlköğretim ikinci kademe yıllık planı incelenerek; bu plan kapsamında yer alan konulardan biri olan çağdaş sanat akımları konusu geliştirilmiştir.

Hazırlan interaktif eğitim CD'si; Adobe photoshop CS2, Macromedia flash 8 programları kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Etkili bir ekran tasarımı oluşturmak için renklerin yanı sıra, akımlara ait örnek resimler de kullanılmıştır. CD'nin bir kısmında ise yazılı metinlere yer verilmiştir. Metin içerikleri, konular kapsamındaki alan taraması yapılarak belirlenmiştir. Metinlerin görsel anlatım ögesi olarak fonksiyonelliği ise o yaş grubunun ilgisini çekebilecek, çok ciddi bir görsellik taşımayan, daha serbest bir görünüme sahip olan, aynı zamanda yaş grubunun özellikleri doğrultusunda rahat bir okunurluk oluşturan niteliklere dikkat edilerek sağlanmıştır.

3.3.2. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Modern Sanat Akımları Testi

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerine yönelik olarak hazırlanan bu test, etkileşimli CD'lerin öğrenci başarısına etkisi ve etkileşimli CD'lerle öğrenmenin öğrenci öğrenmelerinin kalıcılığına etkisi sorularının yanıtlanması için gerekli bilgileri elde etmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu başarı testi, temel sanat elemanları konusuna ilişkin çoktan seçmeli 20 sorudan oluşmaktadır. Söz konusu test araştırmada, öntest, sontest ve öğrenmenin kalıcılığının belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır.

3.3.3. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Araştırma için geliştirilmiş olan araçlar, araştırmanın çalışma evrenine seçilen İstanbul Gaziosmanpaşa Gazikent İlköğretim Okulu ikinci kademe öğrencilerine 30 Mayıs-12 Haziran 2011 tarihleri arasında uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma evrenine giren öğrenciler ile sözlü görüşmeler yapılarak konu kendilerine anlatılmış, ardından, bir uygulama takvimi hazırlanmıştır. Araştırma uygulaması, araştırmaya katılması öngörülen tüm öğrenciler ile gerçekleştirilerek, araştırma için gerekli verilerin toplanması işi tamamlanmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmaya ilişkin veri toplama araçları olan Modern Sanat Akımları Başarı Testi aracılığıyla toplanan verilerin çözümlemesi öncesinde verilerin işlenmesiyle ilgili işlemler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin araştırmanın veri toplama araçlarında yer alan sorulara verdikleri yanıtlar, araştırmanın amacına dönük soruların yanıtlanmasına tablolarla gösterilerek çözümlenmiştir.

BÖLÜM IV BULGULAR VE YORUMLARI

4.1. Multimedya Eğitim Cd'lerinin Öğrenci Başarısına Etkisi

Bu bölümde uygulama sonucunda ulaşılan araştırmanın amaçlarına ait bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmiştir. Araştırma bulguları yazılırken alt problemlerin sırası dikkate alınmıştır.

1. Öntest – Sontest puanlarına göre deney grubunun "modern sanat akımları" konusundaki başarı düzeyinde anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmada deney grubunda yer alan öğrencilerin öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo-1 've 2' de verilmiştir.

Tablo 3. Deney Grubu Öntest ve Sontest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

	Deney Grubu	N	$\bar{X}$
Sontest-Öntest	Negatif Değer	0(a)	,00
	Pozitif Değer	19(b)	10,00
	Eşit	1(c)	
	Toplam	20	

a SONTEST < ÖNTEST

b SONTEST > ÖNTEST

c SONTEST = ÖNTEST

Tablo-3'de de görüldüğü gibi deney grubunda yer alan 19 öğrencinin sontest puanları öntest puanlarından daha yüksektir. 1 öğrencinin sontest ve öntest puanları ise eşittir. Dolayısıyla "modern sanat akımları" konusunun "Multimedya cd ve İnteraktif Tasarımlar" Yöntemiyle işlenmesinin deney grubundaki öğrencilerin başarısını arttırdığı söylenebilir. Aşağıda Tablo-4'de verilen deney grubu öntest ve sontest puanlarıyla yapılan Wilcoxon testi bulguları da bu durumu destekler niteliktedir.

Tablo 4. Deney Grubu Öntest ve Sontest Puanlarına Ait Wilcoxon Testi Sonuçları

Deney Grubu	Ötest-Sontest
Z	-3,831(a)
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

Tablo-4'te de görüldüğü gibi deney grubunda yer alan öğrencilerin öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($P > ,000$). Tablo-1'deki aritmetik ortalamalara bakıldığında deney grubu sontest puanlarının ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla deney grubu öntest ve sontest puanları arasındaki anlamlı farklılık sontest puanları lehinedir.

2. Öntest – Sontest puanlarına göre kontrol grubunun "modern sanat akımları" konusundaki başarı düzeyinde anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmada kontrol grubunda yer alan öğrencilerin öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon testi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo-5 ve 6'da verilmiştir.

Tablo 5. Kontrol Grubu Öntest ve Sontest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

Kontrol Grubu	N	$\bar{X}$
Negatif Değer	0(a)	,00
Pozitif Değer	20(b)	10,50
Eşit	0(c)	
Toplam	20	

a SONTTEST < ÖNTEST

b SONTTEST > ÖNTEST

c SONTTEST = ÖNTEST

Tablo-5'te de görüldüğü gibi kontrol grubunda yer alan 20 öğrencinin sontest puanları öntest puanlarından daha yüksektir. Dolayısıyla "modern sanat akımları" konusunda aldıkları eğitimin kontrol grubundaki öğrencilerin başarısını arttırdığı söylenebilir. Aşağıda Tablo-4'de verilen kontrol grubu öntest ve sontest puanlarıyla yapılan Wilcoxon testi bulguları da bu durumu destekler niteliktedir.

Tablo 6. Kontrol Grubu Öntest ve Sontest Puanlarına Ait Wilcoxon Testi Sonuçları

Kontrol Grubu	ONTOP - SONTOP
Z	-3,925
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

Tablo-6'da da görüldüğü gibi kontrol grubunda yer alan öğrencilerin öntest ve sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($P > ,000$). Tablo-5'deki aritmetik ortalamalara bakıldığında kontrol grubu sontest puanlarının ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kontrol grubu öntest ve sontest puanları arasındaki anlamlı farklılık sontest puanları lehinedir.

3. Sontest puanlarına göre deney ve kontrol gruplarının "modern sanat akımları" konusundaki başarı düzeylerinde anlamlı bir farklılık var mıdır?

Uygulama sonunda deney ve kontrol gruplarının sontest puanlarına göre başarı düzeylerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analize ilişkin bulgular Tablo-verilmiştir.

Tablo 7. Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

	GRUP	N	$\bar{x}$
Sontest	Kontrol	20	13,53
	Deney	20	27,48
	Toplam	40	

Tablo 8. Deney ve Kontrol Gruplarının Sontest Puanlarına Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Sontest
Mann-Whitney U	60,500
Wilcoxon W	270,500
Z	-3,799
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,000

Tablo-8'de görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < ,000$). Tablo-7'de verilen aritmetik ortalamalara bakıldığı zaman deney grubunun ortalamasının kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla uygulama sonunda deney ve kontrol gruplarının "Modern Sanat Akımları" konusunda bilgi düzeyleri arasındaki farklılığın deney grubu lehine olduğu söylenebilir.

4. Uygulama(deney) öncesi deney ve kontrol gruplarının ön test puanlarına göre başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Araştırmada uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarının ön test puanlarına göre başarı düzeylerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analize ilişkin bulgular Tablo-5 ve 6'da verilmiştir.

Tablo 9. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön test Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

	GRUP	N	$\bar{x}$
Ön test	Kontrol	20	20,55
	Deney	20	20,45
	Toplam	40	

Tablo 10. Deney ve Kontrol Gruplarının Ön test Puanlarına Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Ön test
Mann-Whitney U	199,000
Wilcoxon W	409,000
Z	-,027
Asymp. Sig. (2-tailed)	,978
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,989

Tablo-10'da görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarının ön test puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p < ,978$). Dolayısıyla uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarının " Modern Sanat Akımları konusunda bilgi düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

5- Cinsiyet değişkenine göre Uygulama(deney) öncesi deney ve kontrol gruplarının öntest puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5.1. Araştırmada uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarında yer alan kız öğrencilerin öntest puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analize ilişkin bulgular Tablo-7 ve 8'de verilmiştir.

Tablo 11. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Kız Öğrencilerin Öntest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

	GRUP	N	$\bar{x}$
Öntest	Kontrol	15	13,87
	Deney	11	13,00
	Toplam	26	

Tablo 12. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Kız Öğrencilerin Öntest Puanlarına Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Öntest
Mann-Whitney U	77,000
Wilcoxon W	143,000
Z	-,289
Asymp. Sig. (2-tailed)	,773
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,799

Tablo-12'de görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarındaki kız öğrencilerin öntest puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p < ,773$). Dolayısıyla uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarındaki kız öğrencilerin "Modern Sanat Akımları" konusunda bilgi düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

5.2. Uygulama sonunda deney ve kontrol gruplarında yer alan kız öğrencilerin sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analize ilişkin bulgular Tablo-9 ve 10'da verilmiştir.

Tablo 13. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Kız Öğrencilerin Sontest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

	GRUP	N	$\bar{x}$
Sontest	Kontrol	15	9,63
	Deney	11	18,77
	Toplam	26	

Tablo 14. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Kız Öğrencilerin Sontest Puanlarına Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	SONTOP
Mann-Whitney U	24,500
Wilcoxon W	144,500
Z	-3,028
Asymp. Sig. (2-tailed)	,002
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,002

Tablo-14'te görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarındaki kız öğrencilerin sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < ,002$). Tablo-7'de verilen aritmetik ortalamalara bakıldığı zaman deney grubu kız öğrencilerinin ortalamasının kontrol grubu kız öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla uygulama sonunda deney ve kontrol gruplarındaki kız öğrencilerin "Modern Sanat Akımları" konusunda bilgi düzeyleri arasındaki farklılığın deney grubu kız öğrencileri lehine olduğu söylenebilir.

5.3. Araştırmada uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarında yer alan erkek öğrencilerin öntest puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analize ilişkin bulgular Tablo-15 ve 16'da verilmiştir.

Tablo 15. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Erkek Öğrencilerin Öntest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

	GRUP	N	$\bar{x}$
Öntest	Kontrol	5	8,00
	Deney	9	7,22
	Toplam	14	

Tablo 16. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Erkek Öğrencilerin Öntest Puanlarına Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	ONTOP
Mann-Whitney U	20,000
Wilcoxon W	65,000
Z	-,340
Asymp. Sig. (2-tailed)	,734
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,797

Tablo-16'de görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarındaki erkek öğrencilerin öntest puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p < ,734$). Dolayısıyla uygulama öncesinde deney ve kontrol gruplarındaki erkek öğrencilerin "Modern Sanat Akımları konusunda bilgi düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

5.4. Uygulama sonunda deney ve kontrol gruplarında yer alan erkek öğrencilerin sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analize ilişkin bulgular Tablo-17 ve 18'de verilmiştir.

Tablo 17. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Erkek Öğrencilerin Sontest Puanlarına Ait Betimsel İstatistik Sonuçları

	GRUP	N	$\bar{x}$
Sontest	Kontrol	5	4,50
	Deney	9	9,17
	Toplam	14	

Tablo 18. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Erkek Öğrencilerin Sontest Puanlarına Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	SONTOP
Mann-Whitney U	7,500
Wilcoxon W	22,500
Z	-2,020
Asymp. Sig. (2-tailed)	,043
Exact Sig. [2*(1-tailed Sig.)]	,042

Tablo-18'de görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarındaki kız öğrencilerin sontest puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < ,043$). Tablo-13'de verilen aritmetik ortalamalara bakıldığı zaman deney grubu erkek öğrencilerinin ortalamasının kontrol grubu erkek öğrencilerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla uygulama sonunda deney ve kontrol gruplarındaki erkek öğrencilerin "Modern Sanat Akımları" konusunda bilgi düzeyleri arasındaki farklılığın deney grubu erkek öğrencileri lehine olduğu söylenebilir.

Tablo 19. İlköğretim İkinci Kademe Sanat Eğitiminde Multimedya-Cd ve İnteraktif Tasarımlar Yoluyla Modern Sanat Akımları Konusunun Öğretimine Yönelik Yapılan Öntest-Sontest Sonuçları ve Başarı Yüzdeleri

DENEY GRUBU	ÖNTEST				SONTEST			
TABLO 19 (N:20)	D	%	Y	%	D	%	Y	%
1. Soru	1	5	19	95	15	75	5	25
2. Soru	15	75	5	25	17	85	3	15
3. Soru	4	20	16	80	16	80	4	20
4. Soru	0	0	20	100	16	80	4	20
5. Soru	3	15	17	85	18	90	2	10
6. Soru	9	45	11	55	19	95	1	5
7. Soru	10	50	10	50	19	95	1	5
8. Soru	3	15	17	85	14	70	6	30
9. Soru	17	85	3	15	20	100	0	0
10. Soru	18	90	2	10	18	90	2	10
11. Soru	11	55	9	45	19	95	1	5
12. Soru	2	10	18	90	16	80	4	20
13. Soru	7	35	13	65	18	90	2	10
14. Soru	9	45	11	55	11	55	9	45
15. Soru	7	35	13	65	19	95	1	5
16. Soru	6	30	14	70	19	95	1	5
17. Soru	2	10	18	90	15	75	5	25
18. Soru	2	10	18	90	13	75	7	35
19. Soru	17	85	3	15	9	45	11	55
20. Soru	7	35	13	65	13	65	7	35
21. Soru	2	10	18	90	9	45	11	55
22. Soru	5	25	15	75	15	75	5	25
23. Soru	15	75	5	25	17	85	3	15

4.2. Analiz Sonuçlarına Göre Ortaya Çıkan Puanların Değerlendirilmesi

1. Sanatta görüş, duyuş, anlayış bakımından ortaya koyan, farklılık gösteren harekete ne denir?
 - a. Kompozisyon
 - b. Sanat Eleştirisi
 - c. Sanat Akımı
 - d. Sanat Tarihi

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 1 tanesi 1. soruya doğru cevap vermiştir. Bu başarı % 5'tir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 15 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 5 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması %75 'e çıkmıştır. Bu durum bize ilköğretim öğrencilerinin sanatla ilgili herhangi bir genel kültürü olmadığını hazır bulunuşluluk düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Düşük hazır bulunuşluluk düzeyine rağmen multimedya cd ile konuyu öğrenen öğrencilerin başarı artışı oldukça yüksektir.

2. Resimlerin sanatçının izlenimlerinden edinilen duygularla yapıldığı sanat akımının adı nedir?
 - a. Empresyonizm (izlenimcilik)
 - b. Ekpresyonizm (dışavurumculuk)
 - c. Fovizm
 - d. Kübizm

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 15 tanesi soruyu doğru cevaplamıştır. Başarı % 75'tir. Sontestte ise başarı 17 öğrencinin soruya doğru cevap vermesiyle %85'e yükselmiştir. Büyük olasılıkla soruda bulunan "izlenimler" sözcüğü öğrencilere ipucu olmuştur, bu sebeple öntestte de başarı oranı yüksektir, buna rağmen son testte %10'luk bir başarı artışı görülmektedir. Öğrencilerin modern sanat akımı türlerinden haberdar olup bunları ayırt edebilecek duruma geldiklerini görmekteyiz.

3. Aşağıdakilerden hangisi empresyonizm özelliklerinden değildir?

- a. Resimler açık havada yapılır.
- b. Perspektif renk tonlarıyla gösterilir.
- c. Su, gökyüzü gibi doğa konuları çalışılır.
- d. Yüzeysel anlatım, saf ve göze batan renkler etkindir.

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 4 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 20'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 16 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 4 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması %80'e çıkmıştır. Bu durumda

4. Aşağıdakilerden hangisi izlenimci bir ressamdır?

- a.Edoard Manet b.Pablo Picasso c. Salvador Dali d.Henry Matisse

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden doğru cevap veren olmamıştır. Bu soruda başarı ortalaması % 0'dır. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 16 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 4 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması %80'e çıkmıştır. Başarı ayırt ediciliği oldukça yüksek bir sorudur. Deneygrubu interaktif uygulamanın sonunda başarı ortalamasını oldukça yükseltmiştir.

5. Aşağıdakilerden hangisi Post- Empresyonist bir ressam değildir?

- a. Paul Cezanne
- b. Paul Gauguin
- c. Vicent Van Gogh
- d. Leonardo da Vinci

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 3 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 85'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 18 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 2 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması %90'a çıkmıştır. Bir önceki soruda da olduğu gibi öntest uygulamasında çok düşük bir başarı gözlemlenirken sontestte yüksek bir başarı artışı görülmüştür. Buradan şu sonucu çıkartabiliriz ki ilköğretim öğrencilerinin herhangi bir sanat tarihi kültürü bulunmamaktadır.

6. "Doğanın olduğu gibi temsili yerine duyguların ve iç dünyanın ön plana çıkarıldığı 20. yy. sanat akımıdır. Bozulmuş çizgiler, şekiller ve abartılı renklerle sanatçının duygusal dünyasını aktarmayı hedefler. Sanatçı geleneksel kuralların dışına çıkarak biçim bozma yöntemini kullanır."

Yukarıdaki bilgi hangi sanat akımına işaret etmektedir?

- a. Gerçeküstücülük
- b. Pop art
- c. Fütürizm
- d. Dışavurumculuk (Ekspresyonizm)

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 9 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 45'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 19 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 1 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması %95'e çıkmıştır. Bu durumda bize gösteriyor ki, öğrencilerin alışık olmadıkları ilginç konulara karşı daha ilgili davranabilmektedirler. Buda konunun akılcı kalmasını sağlamaktadır. Dışavurumculuk akımı bilindik kuralların dışındaki görünümüyle hayli ilgi çekici bir konu olmuştur.

7. Fransa'da etkili olmuş bir sanat akımı. En önemli özelliği, tüpten çıkmış gibi çığ ve bağırarak renkleri doğrudan kullanımıdır.

Yukarıdaki boşluğa gelmesi gereken sanat akımı hangisidir?

- a. Fovizm
- b. Figüratif resim
- c. Barok
- d. Fotogerçekçilik

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 10 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 50'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 19 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 1 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması %95'e çıkmıştır. Bir önceki soruda karşılaştığımız sorudaki gibi ilgi çekicilik konusu bu sorunun da başarı artışıyla yakından ilgilidir.

8. Aşağıdakilerden hangisi Dışavurumcu(Ekpresyonist) bir ressamdır?

- a. Gustav Klimt
- b. Edgar Degas
- c. Michelangelo
- d. Boticelli

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 3 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 15'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 14 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 6 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması %70'e çıkmıştır. Öğrencilerin sanat tarihi konularına hazırbulunuşluluk düzeyi oldukça zayıf olduğundan öntest başarısız geçmiş olup, konu işlenişinin ardından, sorudaki görseller yardımıyla da doğru oranı artmaktadır.

9. Aşağıdakilerden resimlerden hangisi farklı bir sanat akımı grubuna dahildir?

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 17 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 85'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 20 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 0 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması %100'e çıkmıştır. Tamamen görsel destekli bir soru olduğundan doğru cevabı bulmak oldukça kolaydır. Konunun öğretiminin ardından başarı %15 artarak tavan yapmıştır.

10. Aşağıdaki resimlerden hangisi izlenimcilik (empresyonizm) akımına dahil değildir?

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 18 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 90'dır. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 18 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 2 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması değişmemiştir. Görsel destekli bir soru olmasına karşın öğrenciler empresyonizm ile fovizm arasındaki teknik farklılıkları ayırt edememişler ve başarı oranında bir değişim olmamıştır.

11. Aşağıdakilerden hangisi fovizm sanat akımının özelliklerinden değildir?
- Aynen tüpten çıkmış gibi çığ ve bağırarak renkleri direkt kullanmışlardır.
 - Saf ve göze batan renkler kullanılmış ve bunlar geniş yüzeyler halinde boyanmıştır.
 - Eserler genelde soyut olup, siyah-beyaza boyanmıştır.
 - İsmi "Fauve (Vahşi Hayvan)" adından almıştır.

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 11 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 55'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 19 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 1 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 95'e çıkmıştır. Bu soruda da başarı ortalaması oldukça yüksektir, ilgi çekici fovizm akımı, değişik ifade tarzı ile öğrenciler üzerinde etki bırakmıştır.

12. Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 2 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 10'dır. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 16 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 4 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 80'e çıkmıştır. Bu durumda Aşağıdaki sanatçılardan hangisi fovizm sanat akımına dahildir?
- Fikret Mualla
 - M. C. Escher
 - Frida Kahlo
 - Henri Matisse

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 7 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 35'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 18 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 2 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 90'a çıkmıştır. Bu durumda yine, resimlere dayalı bir soru olduğundan, başarı ortalaması artışı üzerinde görsellerin etkililiğini görmekteyiz.

13. Yukarıdaki resmin ressam ve akım eşleştirmesini bulunuz.

- a. Pablo Picasso-Kübizm
- b. Salvador Dali-Sürrealizm
- c. Salvador Dali-Kübizm
- d. Henri Matisse- Fovizm

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 7 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 35'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 18 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 2 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 90'a çıkmıştır. Görsel etkililiği görülmektedir.

14. -Renk, çizgi gibi öğeler göz yanılsamaları yaratmak için kullanılır.

-Eserler genelde soyut olup, genellikle siyah beyazdır.

Yukarıdaki özellikler hangi sanat akımına aittir?

- a. Pop Art
- b. Sürrealizm
- c. Op Art
- d. Art Nouveau

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 9 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 45'tir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 11 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 9 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 55'e çıkmıştır. Soruda yalnızca %10'luk bir başarı artışı gözlemlenmektedir, bu durumda ders anlatımının ve soruların resimlerle örneklendirilmesi gerekliliği sonucuna ulaşmaktayız.

15. Aşağıdaki sanatçılardan hangisi Pop Art sanatının öncülerindendir?

- a. Paul Cezanne
- b. Bob Ross
- c. Georges Braque
- d. Andy Warhol

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 7 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 35'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 19 tanesi soruya

doğru yanıt vermiştir, 1 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 95'e çıkmıştır. Öğrenciler fotoğrafları edindikleri bilgilerle birleştirerek, doğru cevaba kolaylıkla ulaşabilmişlerdir.

16. Yandaki resim hangi akımı temsil etmektedir?

- a. Sürrealizm
- b. Pop Art
- c. Art Nouveau
- d. Soyut Resim Sanatı

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 6 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 30'dır. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 19 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 1 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 95'e çıkmıştır. Bu durumda iki uygulama arasındaki farkın yüksekliğine bakarak, multimedya ürünlerinin görsel sanatlar dersindeki etkililiğini bir kez daha görmekteyiz.

17. 2. dünya savaşından sonra meydana gelen köklü değişimlerin bir getirisiidir.

Tüketimi çekici hale getirmek için reklamlar, renkli afişler, hatta resimli dergi ve romanlar kullanılır. tüketime yardımcı bir reklam aracı olarak doğar, gelişir.

- a. Kübizm
- b. Pop Art
- c. Empresyonizm
- d. Fovizm

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 2 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 10'dur. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 15 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 5 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 75'e çıkmıştır. İlk testteki bilgi eksikliği giderilerek son testte başarı artışı gözlemlenmiştir.

18. Aşağıdaki resimlerden hangisi "Sürrealizm (Gerçeküstücülük)" Akımına aittir?

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 2 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 10'dur. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 13 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 7 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 75'e çıkmıştır. Bu soruda Multimedya cd ile yapılan görsel sanatlar dersinin eserleri inceleme konusundaki etkililiği gözlemlenmektedir.

19. Aşağıdaki eserlerden hangisi sürrealist ressam Salvador Dali'ye ait değildir?

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 17 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 85'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 9 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 11 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 55'e düşmüştür. Bu durumda uygulanan testte bir takım dikkat eksikliği olduğu düşünülmektedir.

20. Geleneksel sanata karşı çıkan çok yumuşak kıvrak çizgilerin yoğun olduğu süslemeyi ön plana çıkararak sanayiye bağlı bir tarzı benimsemiştir.

Yukarıdaki boşluğu dolduracak sanat akımı hangisidir?

- a. Pop Art
- b. Art Nouveau
- c. Post-Empresyonizm
- d. Op Art

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 7 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 35'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 13 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 7 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 65'e çıkmıştır. Bu durumda öğrencilerin sanat akımları arasındaki ayrımı fark edip, genel hatlarıyla özelliklerini kavrayabildikleri gözlenmiştir.

21. * 20.'ın başında devrim yapan Fransız akımıdır.

* Cisimler parçalanır, öne arkaya katlanır, açılır.

* Üçüncü boyutu tuvalin üzerine perspektif olmadan getirir.

Yukarıdaki bilgiler hangi sanat akımını işaret etmektedir?

a. Sürrealizm

b. Empresyonizm

c. Ekpresyonizm

d. Kübizm

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 2 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 10'dur. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 9 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 11 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 45'e çıkmıştır. Kübizm akımı öğrenciler biraz zorlamış olsalar da, yeterli başarı artışı yeterli düzeyde sağlanmıştır.

22. "Soyut resimde, ışığı ve rengi kullanarak kompozisyon oluşturma esası vardır."

Bu bilgiye göre aşağıdaki sanatçıların eserlerinden hangisi soyut resim kategorisine girer?

a. Jackson Pollock

b. Edward Munch

c. Egon Schiele

d. Henry Matisse

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 5 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı % 25'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 15 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 5 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 75'e çıkmıştır. Bu sorudan da anlaşıldığı gibi, öğrenciler bilgi ve görselin bir arada bulunduğu sorularda daha etkili bir performans sergileyebilmektedirler, görsel sanatlar dersinde görsellere sıkça yer vermenin önemi açıkça anlaşılmaktadır.

23. Aşağıdaki resmi doğru bir biçimde sıralayınız ...

Öntest Uygulamasına katılan 20 öğrenciden 15 tanesi soruya doğru cevap vermiştir. Bu soruda başarı başarı % 75'dir. Son test uygulamasında 20 öğrenciden 17 tanesi soruya doğru yanıt vermiştir, 3 öğrenci soruya yanlış yanıt vermiştir. Başarı ortalaması % 85'e çıkmıştır. Bu soru bilgiyi sınamadan daha çok gözlem gücü gerektiren bulmaca niteliğinde bir soru olduğundan başarı artışı yalnızca %10'dur. Burada şunu söyleyebiliriz ki etkili bir ders işleniş biçimi öğrencilerin gözlem gücünde de artışa sebep olmaktadır.

Araştırmada yanıtı aranan ilk soru; grafik tasarım ilkelerine dayalı olarak geliştirilmiş etkileşimli eğitim CD'lerinin ilköğretimde Modern Sanat Akımlarının öğretiminde kullanılmasının öğrenci başarısını (öğrenme düzeyini) artıran bir etmen olup olmadığı ile ilgilidir.

Bu sonuca dayalı olarak araştırmada yanıtı aranan grafik tasarım ilkelerine dayalı olarak geliştirilmiş multimedya eğitim CD'lerinin ilköğretim ikinci kademe modern sanat akımlarının öğretiminde kullanılmasının öğrenci başarısını artıran bir etmen olduğu söylenebilir. İlköğretim ikinci kademe modern sanat akımlarının öğretimi için hazırlanan multimedya CD, sanat eğitimini çoklu ortam teknolojileri ile birleştirerek öğrenme ortamını daha etkili hale getirmeyi amaçlamaktadır. Multimedya CD yoluyla, öğrencide görsel düşünce, sezgi ve duyuşsal algıyı geliştirerek öğrenme araç ve içeriklerini daha etkili, anlaşılabilir, sembolleştirilebilir bir öğrenme ve öğretme oluşturulmaktadır. Bu yönüyle, hazırlanan multimedya CD'nin öğrenci başarısına katkı sağlaması beklenmektedir. Araştırma bulgusu, multimedya CD'nin ilköğretim modern sanat akımlarının öğretiminde kullanılmasının öğrenci başarısını olumlu etkilediğini ortaya koymaktadır.

Araştırmamızı gerçekleştirdiğimiz İstanbul Gaziosmanpaşa Gazikent İlköğretim Okulu ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine hazırlanan soruların cevapları yorumlanarak değerlendirilmiştir. Hazırlanan sorular, görsel sanatlar dersinde anlatılan modern sanat akımları konusuna yöneliktir. Derste ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinden 6,7,8. Sınıf öğrencilerinden yirmişer kişilik iki grup oluşturulmuştur. Gruplara farklı derslerde modern sanat akımları konusu ayrıntısız

bir şekilde anlatılarak, konu hakkında kabaca bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır. Ardından, seçtiğimiz kontrol grubuyla, görsel sanatlar dersinde, düz anlatımla modern sanat akımları konusu işlenmiştir. Yirmi üç soruluk modern sanat akımları testi uygulanmıştır. Farklı bir derste deney grubuna da aynı test çözdürülmüştür. Yalnız deney grubuyla yapılan ders projeksiyon cihazıyla hazırlanan interaktif sunum yoluyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan incelemede hem kontrol grubunun hem de deney grubunun başarısında artış görülmüştür. Ancak deney grubunun son testteki başarı ortalaması kontrol grubunda çok daha fazladır. Bu durumda şunu göstermektedir ki, multimedya ürünleriyle daha etkili bir ders ortamı sağlanmış düz anlatıma göre başarıda artış gözlemlenmiştir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, ilköğretim ikinci kademe müfredat konularından biri olan "Modern Sanat Akımları" konusunun öğretilmesinde mültimedya CD nin kullanılması için bir öğretim süreci uygulanmıştır. Yapılan bu öğretim sonucunda mültimedya CD ile uygulanan bu sürecin öğrenci başarısına katkısı olup olmadığı incelenmiştir.

- İlköğretim ikinci kademe Görsel Sanatlar Dersinde Modern Sanat Akımlarının öğretilmesinde geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farkın az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ön test-son test arasındaki farkın, geleneksel öğretim uygulamalarına bağlı olduğu söylenebilir.
- İlköğretim ikinci kademe Görsel Sanatlar Dersinde Modern Sanat Akımlarının öğretilmesinde mültimedya CD'nin kullanıldığı deney grubu öğrencilerinin ön test- son test puanları arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre, görsel sanatlar dersinde mültimedya CD ile öğrenme yöntemine göre hazırlanmış etkinliklerin, öğrencilerin başarılarında anlamlı bir artış sağladığı söylenebilir.
- İlköğretim ikinci kademe Görsel Sanatlar Dersinde Modern Sanat Akımlarının öğretilmesinde mültimedya CD'nin kullanıldığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin son test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum araştırmacının uyguladığı yöntemin, geleneksel yöntemle göre daha başarılı olduğunu ve süreç içerisinde mültimedya CD ile öğrenme yöntemine göre hazırlanmış etkinlikler sonucunda, öğrencilerin elde ettikleri kazanımları kavrama düzeylerinin daha fazla olduğunu göstermiştir.
- Bu araştırma sonucunda görsel sanatlar dersine ilginin arttığı ve rahat bir bilgi akışı sağlandığı gözlemlenmiştir. İş yükünün ağır olduğu kalabalık sınıflarda

geleneksek yöntemlerle elde edilmesi mümkün olmayan başarı ortalamalarına ulaşılmıştır.

- Multimedya cd yöntemiyle işlenilen görsel sanatlar dersinde, öğretmenin iş yükü azalırken bir taraftan da öğrenci öğrenme gücü çökmemiş, eğlenerek etkin bir öğrenme gerçekleşmiştir.
- Teknoloji destekli modern yöntemlerle işlenilen derslerde çocuklar sanatı öğrenerek sevmeye başlamışlar, sanata saygı duymayı onu anlamayı çalışmayı öğrenmeye yönelmişlerdir.
- Dersi hoş gitmeyen bit yük gibi görme eğiliminin ortadan kaldırılmaya çalışıldığı teknolojik destekli yöntemlerle çocuklara bilinç aşılarmaya çalışıldığından, ileride çocuğun nitelikli bir birey olmasına katkı sağladığı düşünülmektedir.
- İlköğretim ikinci kademe görsel sanatlar derslerinde kullanılmak üzere daha önce hiç denenmemiş bir yöntem olan tasarımlarla materyal çeşitliliğini arttırmıştır.
- Gerek uygulama gerekse teori bakımından daha nitelikli bir sanat eğitimi tekniği sunmuştur.
- Dijital ortamın sunduğu imkanlarla görsel elde etme maliyetinin çok ekonomik bir hale gelmesiyle bol miktarda görsel kullanılmış öğrenci başarısının bu doğrultuda arttığı gözlemlenmiştir.
- İzlenimlerimizin %85'ini gördüklerimizden elde ettiğimizi göz önüne alacak olursak, birde söz konusu olan görsel sanatlar dersi ise sınırsız sayıda tablo, resim ve şekil çeşitliliği sununan multimedya yöntemiyle verimli ve eğlenceli bir ders ortamı oluşturulmuştur.
- Multimedya cd ve interaktif yöntemler öğretmen rehberliğinde bütüncül bir ders ortamı sunabilirken, öğrenci merkezli bireysel koşullarda da kullanılabilir. Bu açıdan düşünecek olursak 21. Yy. eğitim yaklaşımlarına uygunluğunu da fark etmiş olacağız.

- Öğrencinin konuyu kendi kendine öğrendiği, sınırsız sayıda geri dönüş ve tekrar yapılabilirdiği bir yöntem olan teknoloji destekli yöntemde öğrenme güçlüğü yaşayan öğrenciler sınıf düzeyinin çok altında kalmamışlardır.
- Modern sanat akımları konusunun işlendiği derslerde öğrencilerin sanat tarihini kavrama becerisinin ilk aşamada zayıf olduğu görülürken, deney grubunun derste eğlendikçe konuya daha iyi hakim olduğuna şahit olmaktadır. İlk bakışta sıkıcı öğrenciler açısından sıkıcı gibi görülen bir konunun bile zevkle işlenmiş olması, uygulamaya dayalı olan görsel sanatlar dersi programı için referans olmaktadır.
- Görsel sanatlar dersi yıllık planında mutlaka bulunması gereken sanat tarihi konularıyla çocuklarda erken yaşlarda sanatı sevdirmeye sanatı anlama gibi kazanımlar geliştirilmelidir. İşlenen derslerde görülmüştür ki, geleneksel yöntemlerde iyi bir şekilde sanatı anlama bilinci aşılanamamaktadır. Bu durumda derste hem öğrenci açısından hem de öğretmen açısından zorlu bir eğitim öğretim koşulu hazırlamaktadır.
- Kalabalık sınıflarda eğitim öğretim güçlüğü yaşama sorunundan, sosyo ekonomik ve kültürel yetersizliklerin görüldüğü çevrelerdeki bilinçsiz öğrenci profilinin meydana getirdiği öğretme güçlüklerinden hareket edilerek geliştirilen multimedya yöntemiyle ders işleme fikri, teknolojik imkanlarında yardımı ile en zorlu şartlarda bile güzel sonuçlar elde etmemize olanak sağlamış, günümüz eğitim sisteminde mutlaka yer alması gereken bir uygulamadır.

5.2. Öneriler

Araştırma kapsamında geliştirilen veri toplama araçları ile toplanan çözümlenen veriler doğrultusunda elde edilen sonuçlara dayalı olarak bir takım önerilerde bulunulmuştur. Araştırma ile ilgili elde edilen sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler şunlardır:

- Araştırmanın sonucunda, geleneksel yöntemle yapılan derslerin, çocuğun yaratıcılığını ve sanatsal gelişimini olumsuz yönde etkileyebileceği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bunu gerçekleştirebilmek için ise modern çağa uygun, multimedya

CD ile öğretim yöntemi gibi, alternatif yöntemleri görsel sanatlar dersi amaçları doğrultusunda planlayıp, uygulamaları faydalı olacaktır.

- Mültimedya CD ile öğrenme, öğrencilerin görsel sanatlar dersinde başarılarını arttırdığından, mültimedya CD ile öğrenme yöntemine, ilköğretim görsel sanatlar dersi müfredatında yapılacak olan etkinliklerde yer verilmesi ve içeriğin bu yönde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.
- MEB tarafından sene başında dağıtılan ilköğretim ikinci kademe öğrenci ve öğretmenlerine görsel sanatlar etkinlik kitabının yanında görsel sanatlar multimedya etkinlik cd'si de dağıtılmalıdır. Kitap içerisindeki etkinliklerin kavrama düzeyi artacağından sene içerisinde daha verimli bir ders geçirilmesinde fayda sağlayacaktır.
- İlköğretim 4. ve 5. sınıftan itibaren görsel sanatlar öğretmenlerinin eğitim verdiği derste alt yapı eksikliğinin olduğu görülmüş ve ana sınıfından itibaren resim öğretmenlerinin eşliğinde dersin işlenmesinin daha uygun olduğu kanaatine varılmıştır.
- Haftada bir saat olan görsel sanatlar dersinin uygulamaya dayalı bir ders olduğu günümüz eğitim sistemi tarafından unutulmuştur. 40 dk.'lık bir zaman diliminin yeterli olmadığı gerekçesiyle 2 saate çıkartılması daha doğru olacaktır.
- İlköğretimde, görsel sanatlar dersine yönelik uygulamalarda, mültimedya CD ile öğrenme yöntemine yönelik etkinliklere yer verilmelidir. Özellikle bilişsel alanın kavranmasına ve daha üst düzey davranışların kazandırılmasına olumlu katkı sağladığından dolayı, ilköğretim ikinci kademe görsel sanatlar dersinde gerçekleştirilmiş olan bu uygulamanın, diğer yaşlarda ve sınıf düzeylerinde de etkili olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle çeşitli öğretim kademelerinde de yöntemin denenmesi önerilmektedir.
- Okullarda yeterli özenin gösterilmedi görsel sanatlar dersi hala sınıf ortamında işlenilmeye çalışılmaktadır. Her okulda bir atölyenin bulunması ve atölyenin günümüz koşullarına göre bilgisayar ve projeksiyonla donatılması gerekmektedir.
- Görsel sanatlar dersine üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun branş öğretmenlerinin girmesi zorunlu hale gelmiştir.

- Öğretmenlerin görsel sanatlar dersini etkin bir biçimde heyecanla görseller eşliğinde işlemeleri dersin akışını arttıracığından daha verimli bir eğitim öğretim ortamı oluşacaktır.

KAYNAKÇA

- Akpınar, Y. (1999). *Bilgisayar Destekli Öğretim ve Uygulamalar*. Ankara: Anı.
- Altun, E. (2002). *İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarında Bilgisayar Destekli Öğretim Ortamlarında Karşılaşılan Sorunların Analizi, Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı, 16-18 Ekim*. Ankara: ODTÜ.
- Anglin, G. J. (1995). *Instructional Technology Past, Present and Future*. USA: Colorado Libraries Unlimited Inc.
- Armstrong, A. M. (2003). *Instructional Design in the Real World: A View from The Trenches*. USA Hershey: Idea Group Inc.
- Artut, K. (2001). *Sanat Eğitimi*. İstanbul: Anı.
- Atan, A. (2000). *Bilgi Çağında Sanat Eğitimi, Bilgi Çağı ve Sanat 6. Ulusal Sanat Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi.
- Avgerakis, G. (2004). *Digital Animation Bible. USA: McGraw Hill Professional Publishing*.
- Becer, E. (1999). *İletişim ve Grafik Tasarım*. İstanbul: Dost.
- Blum, B. (1997). *Etkileşimli Ortam Başarının Esasları*, İstanbul: Sistem.
- Bölükoğlu, H. (2003). *Eğitim Fakültelerinde Grafik Tasarım Eğitiminde Bilgisayar Kullanımının Değerlendirilmesi*. Doğu Akdeniz Üniversitesi III. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu ve Fuarı, Gazimagusa: Doğu Akdeniz Üniversitesi.
- Bruner, J. (1996). *The Culture of Education*. Cambridge MA: Harvard University Press.

- Clarke, A. (2001). *Designing Computer-Based Learning Materials*. Abingdon: Gower Publishing Limited.
- Cotton, B., R. Oliver. (1997). *Siberuzay Sözlüğü*, (Çeviren: Özden Arıkan ve Ömer Çenderoğlu). İstanbul: Yapı ve Kredi Kültür.
- Crawford, Chris.(2003). *The Art of Interactive Design: A Euphonious and Illuminating Guide to Building Successful Software*. USA, San Francisco: Starch Press.
- Dedeal, M. N. (2003). *İletişim Tasarımı Ve Çokluortam*. İstanbul: Pusula.
- Demirel, Ö. (2002). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem.
- Deryakulu, D. (2005). *Çokluortamlar*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Ergin, A. (1995). *Öğretim Teknolojisi İletişim*. Ankara: Pegem.
- Ergür, A. (1997). *"El Sanatları ve Endüstri", Türkiye'de El Sanatları Geleneği ve Çağdaş Sanatlar İçindeki Yeri Sempozyumu Bildirileri*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Fawcett, N. (1994). *Multimedia, (Teach Yourself Books)*. United Kingdom: Warehouse.
- Ficher, E. (1995). *Sanatın Gerekliliği*. İstanbul: Payel.
- Gardner, H. (1993). *The Theory of Multiple Intelligences*. London: 2nd edition.
- Gentle, K. (1985) *Children and Art Teaching*. London: Croom Helm.
- Germaner, S.(1997). *1960 Sonrası Sanat - Akımlar, Eğilimler, Gruplar, Sanatçılar*. İstanbul: Kabalcı.
- Gombrich, E. H. (2002). *Sanatın Öyküsü*. Çin: Remzi Kitabevi.
- Gökaydın, N. (2002). *Temel Sanat Eğitimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Güvemli, Z. (2005). *Sanat Tarihi*. İstanbul: Varlık.

- Hashimoto, A. (2003) *Visual Design Fundamentals: A Digital Approach*. Hingham, MA, USA: Charles River Media.
- İpek, İ. (2001). *Bilgisayarda Öğretim Tasarım Geliştirme ve Yöntemler*. Ankara: Tıp Teknik.
- Kaba, F. (1992). Animasyonun Eğitim Amaçlı Kullanımı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kehnemuyi, Z. (2001). Çocuğun Görsel Sanatlar Eğitimi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Keser, H. (1989). *Bilgisayar Destekli Öğretim İçin Bir Model Önerisi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıçkan, H. (1999). *Okullarda Resim*. İstanbul: Fil.
- Kınıklı, O. (2005) Çağdaş Eğitimin Temel Niteliği ve Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta Eğitim Görmek Öğrenmek Yaratmak*. Ankara: Pegem.
- Krausse, A. C. (2005). *Rönesanstan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü*. Almanya: Literatür.
- Kul, İ. (1995). *2000'li Yılların İletişim Teknolojisi ve Multimedya*. İstanbul: Türkmen.
- Linderman, M.G. (1997) *Art in Elementary School*. USA: The McGraw Hill Companies.
- Lynton, N. (2009). *Modern Sanatın Öyküsü*. İstanbul: Remzi.
- Mayhew, D. J. (1992) *Principles and Guidelines in Software User Interface Design*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

- Meb. (1997) *Resim – İş Öğretmen Kılavuzu 1. Kademe*. İstanbul: Meb.
- Meb. (2006) *Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Mishra, S.(2004) *Interactive Multimedia in Education and Training*. USA: Idea Group Publishing.
- Murray, C. (2009). *Yirminci Yüzyılda Sanatı Okuyanlar*. İstanbul: Sel.
- Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanat Eğitimi Resim – İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temeller*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Salisbury, D. (1996) *Five Technologies for Educational Change*. New Jersey: Educational Technology Publications.
- San, İ. (2000). *Sanat Eğitimi Kuramları*. İstanbul: Ütopya.
- San, İ. (2008). *Sanat ve Eğitim*. Ankara: Ütopya.
- Sassoon, R. (2002) *Computers and Typography II*. Bristol: Intellect Books,.
- Sezer, H. (2001) *İlköğretimde Resim-İş Eğitimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Şahin, T. ve Yıldırım, S.(1999) *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Anı.
- Tansuğ, S.(2005). *Çağdaş Türk Sanatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tansuğ, S.(2006). *Resim Sanatının Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tomak, A. (2000). *Okul Öncesi Dönemde Bilgisayar Destekli Görsel Sanat Eğitimi ve Arabirim Tasarımı, Bilgi Çağı ve Sanat 6. Ulusal Sanat Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Ankara, 179-188.
- Tunalı, İ. (2008). *Modern Resim*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uçar, T. F. (2004) *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: İnkılap.

Uçar, T. F. (2004). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: İnkılap.

Uşun, S.(2004). *Bilgisayar Destekli Öğretimin Temelleri*. Ankara: Nobel Yayınları.

Ünver, E. (2002). *Sanat Eğitimi*. Ankara: Nobel.

Yalın, H. İ. (1998). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Nobel.

Yalın, H. İ. (2004) *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel.

Yavuzer, H. (1994). *Yaratıcılık*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Baskısı.

Yavuzer, H. (2007). *Resimleriyle Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

<http://www.Akmb.Gov.Tr/Turkce/Books/V.T.Kongresi/Plastiksanatlari/Aysecakir-ilhan.htm>. Erişim Tarihi: 24.04.2011.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Modern_sanat. Erişim Tarihi: 18.06.2011

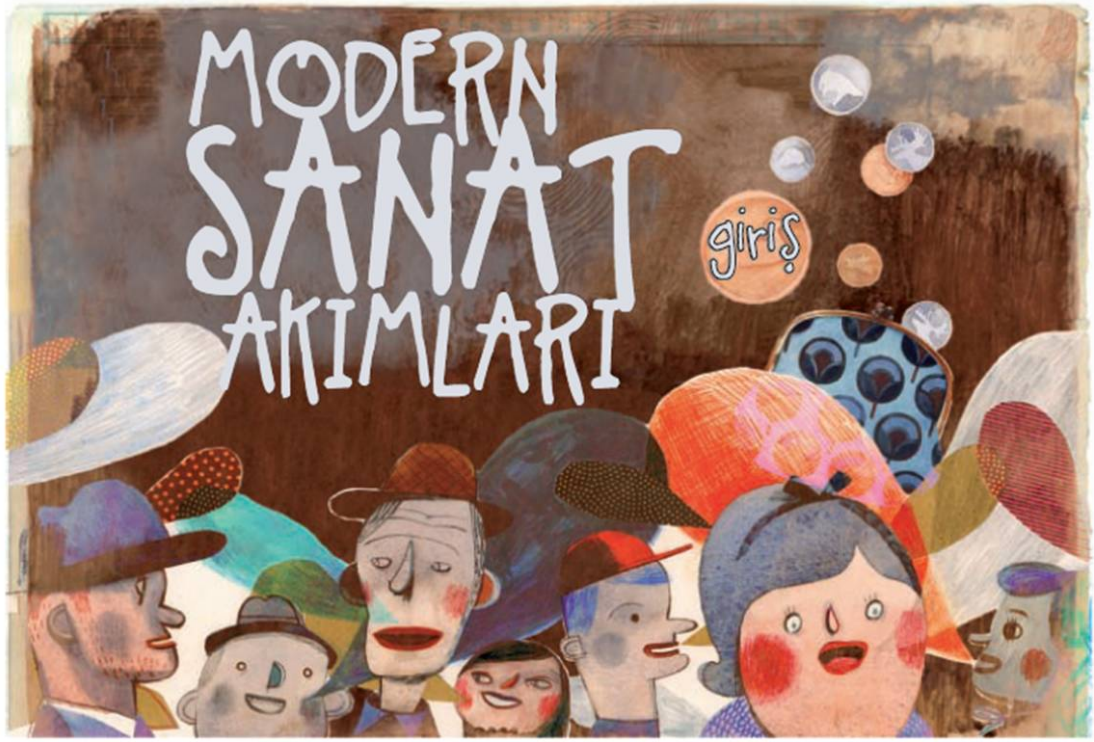
http://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87a%C4%9Fda%C5%9F_sanat. Erişim Tarihi: 18.06.2011

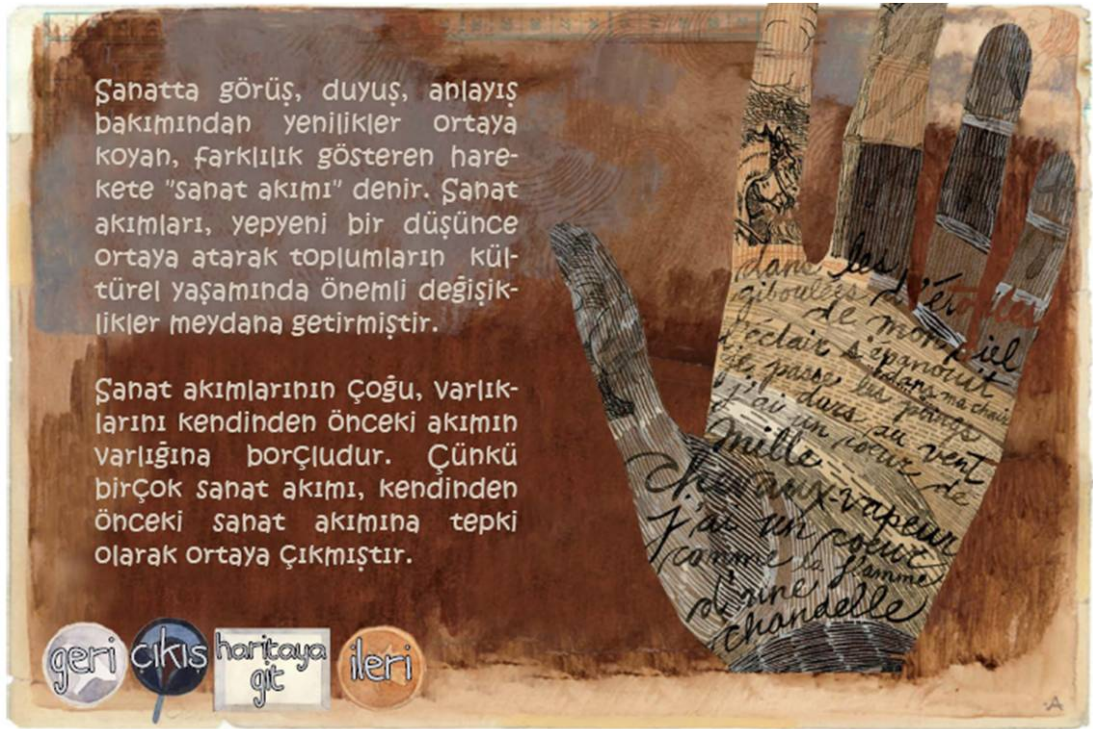
<http://www.gorselsanatlar.org/cagdas-sanat/20-yuzyil-sanat-akimlari/>. Erişim Tarihi: 18.06.2011

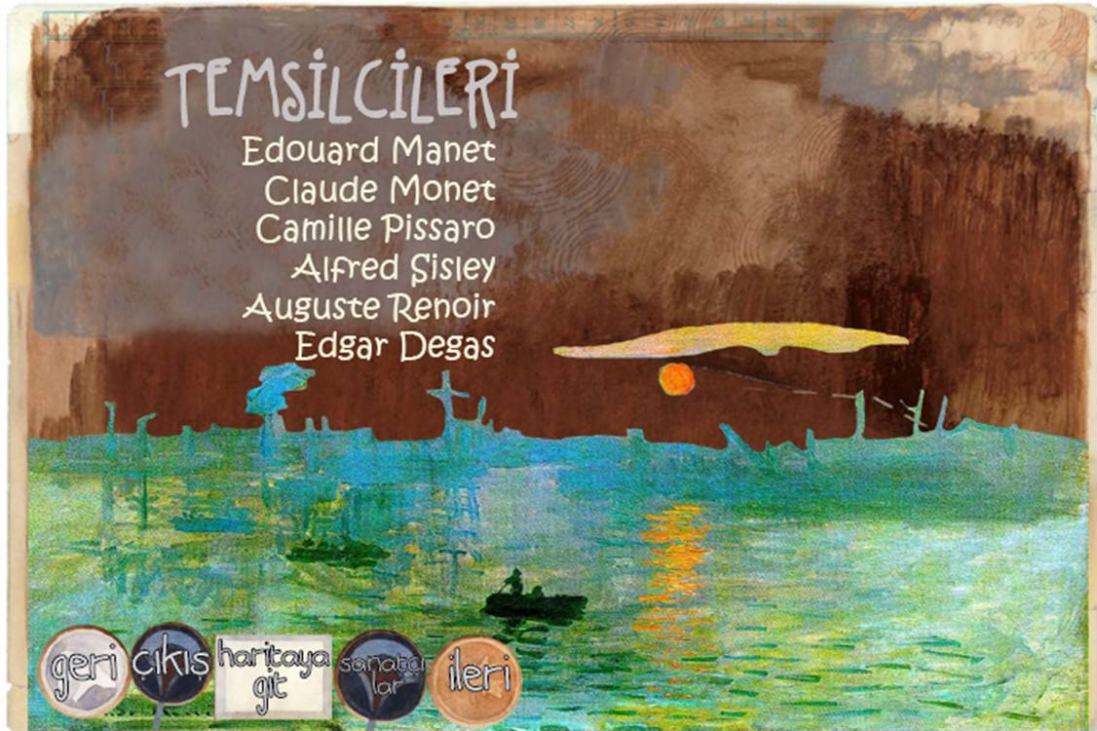
<http://www.stb.com.tr/arsiv.php?10>. Erişim Tarihi: 24.04.2011.

EKLER

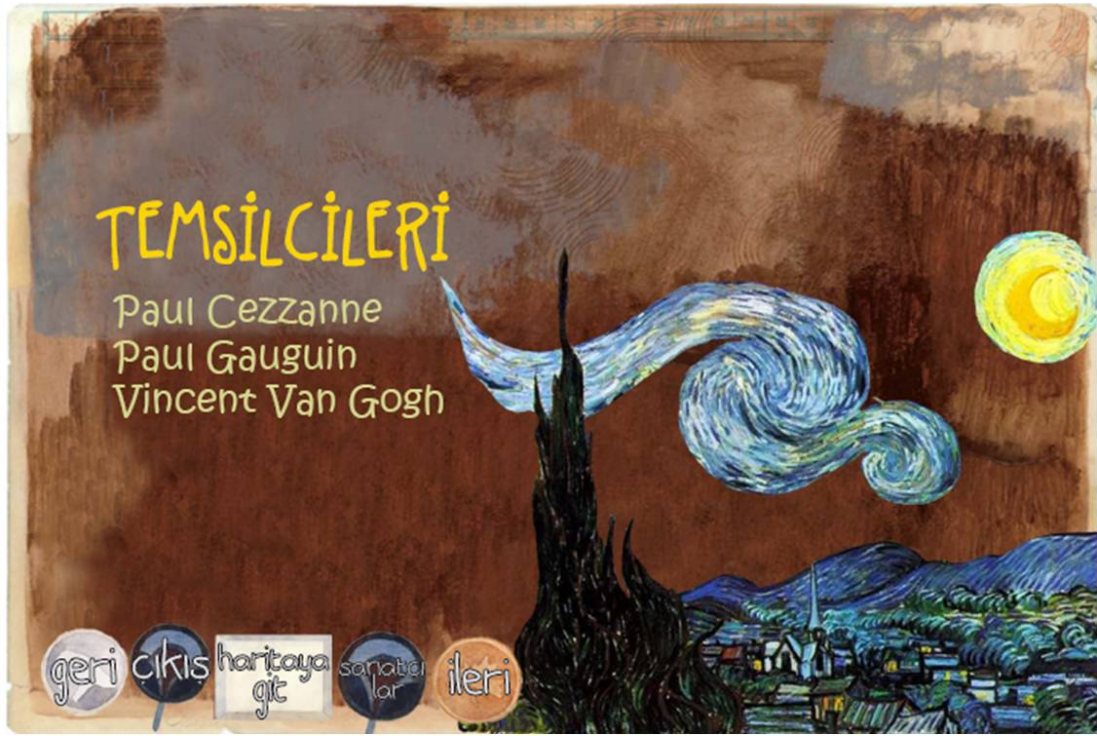
Ek 1: Modern Sanat Akımları Cd'si Uygulama Örnekleri

DİŞAVURUMCULUK EKSPRESYONİZM

Ekspresyonizm, doğanın olduğu gibi temsili yerine duyguların ve iç dünyanın ön plana çıkarıldığı 20. yüzyıl sanat akımı. Bozulmuş çizgiler, şekiller ve abartılı renklerle sanatçının duygusal dünyasını aktarmayı hedefler.

Dışavurumcu sanatın amacı, sanatçının duyguları ve iç dünyasını renk, çizgi, düzlem ve kütle aracılığıyla dışavurmasıdır. Bu duyguları daha iyi yansıtabilmek için sanatçı geleneksel kuralların dışına çıkarak biçim bozma yöntemini kullanır.

TEMSİLCİLERİ

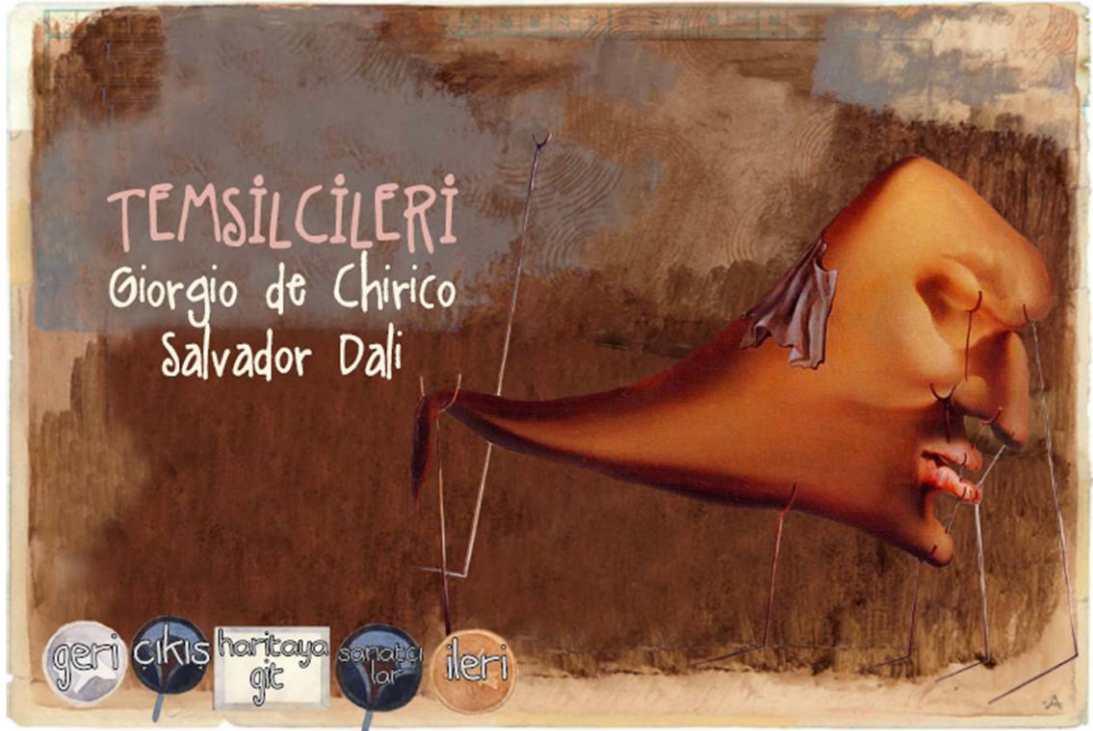
Gustav Klimt

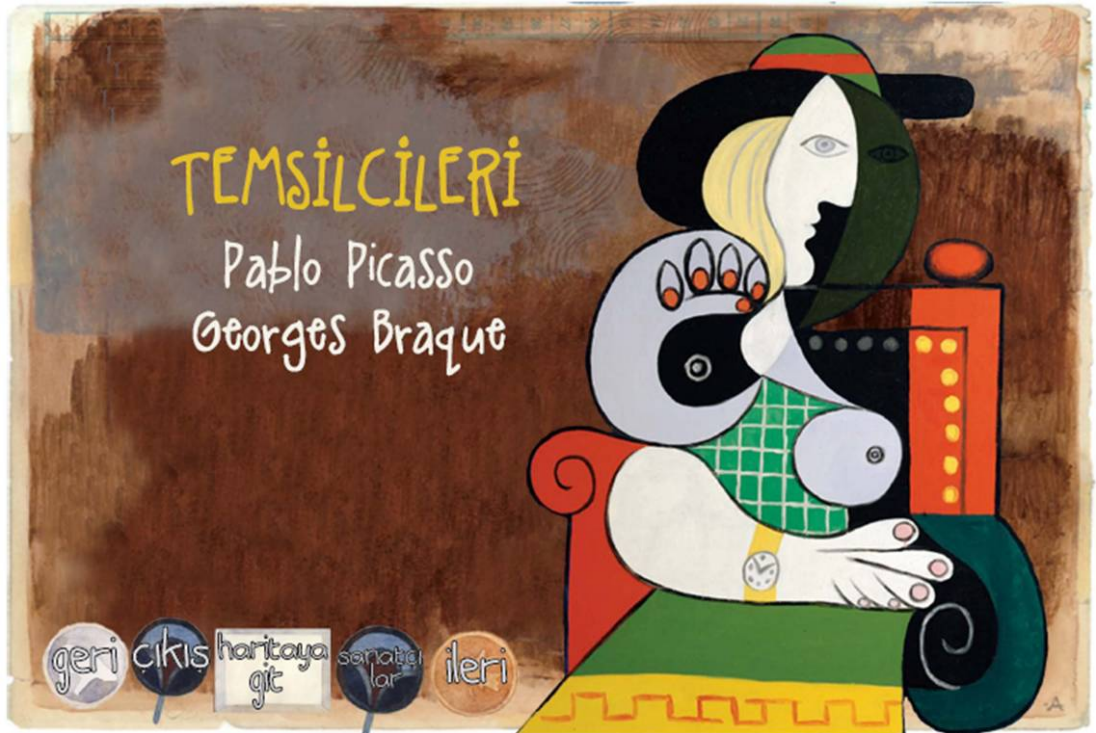
James Ensor

Oscar Kokoschka

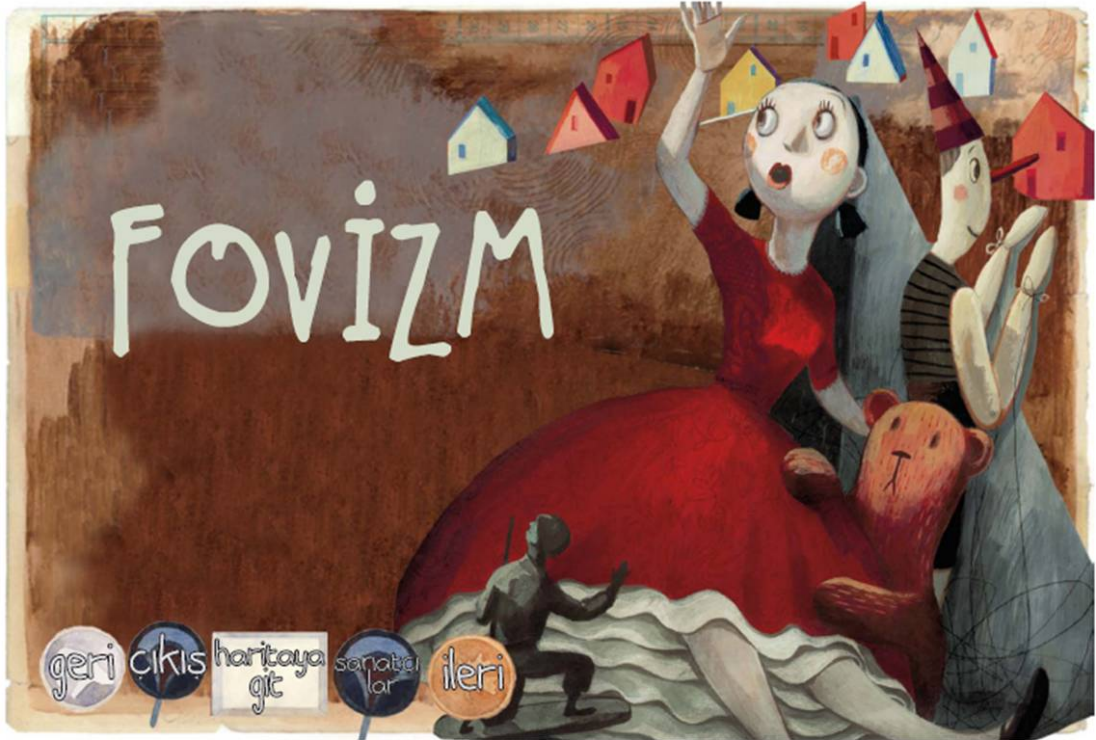
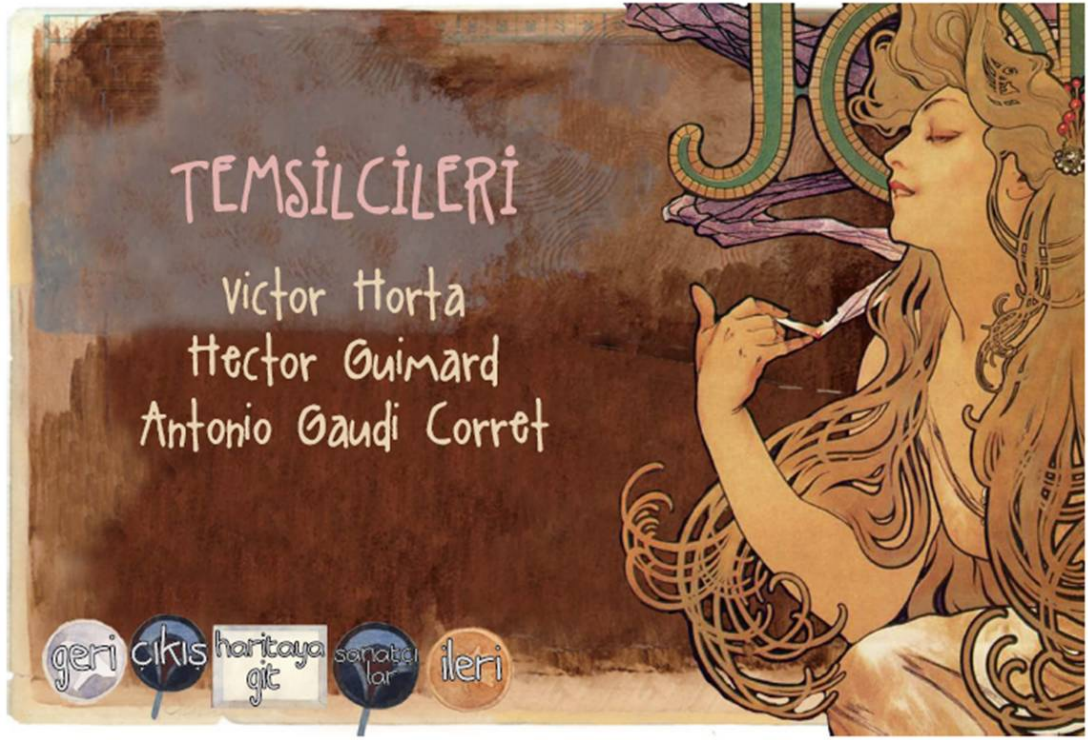

FOVİZM

Fransa'da etkili olmuş bir sanat akımı. En önemli özelliği, tüpten çıkmış gibi çığ ve bağırarak renkleri doğrudan kullanımıdır. Şafve göze batan renkler kullanılmış ve bunlar geniş yüzeyler halinde boyanmıştır. Adı ilk kez bir sergide duyulmuştur. Tuval üzerine sürülmüş doğrudan renkler, bozuk perspektif gelenleri şaşırtmıştır. Sergide bulunan bir eleştirmen bu gruba fauve (vahşi hayvan) adını takmıştır. Akım adını buradan alır.

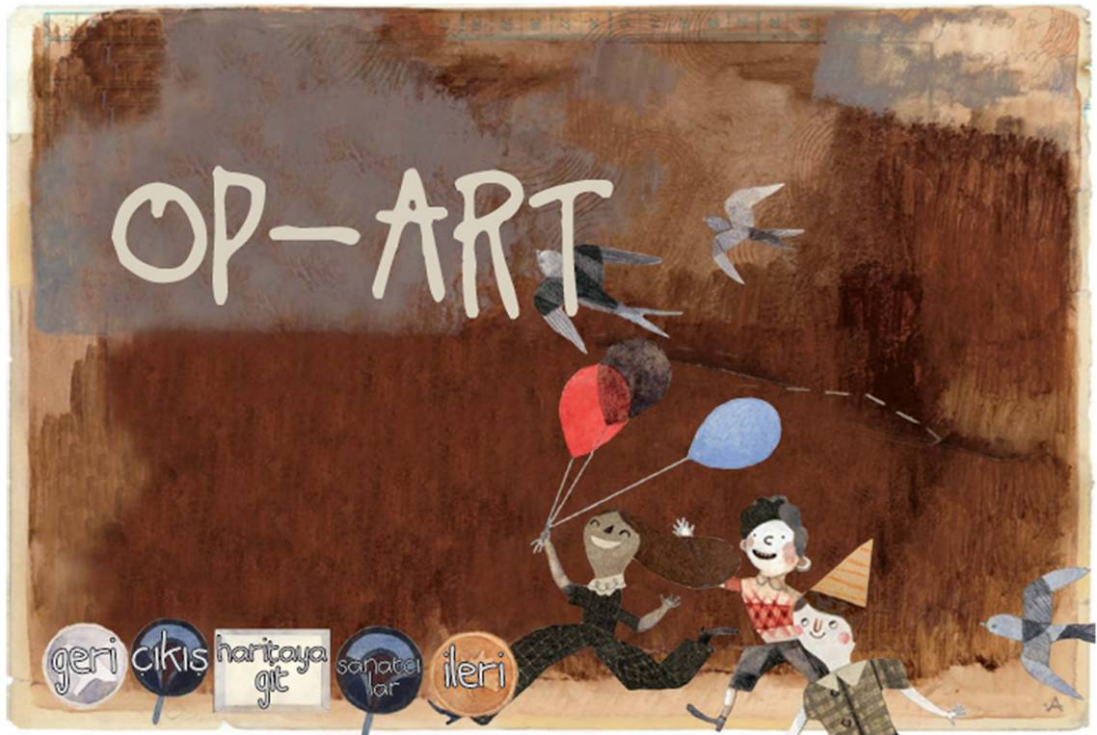
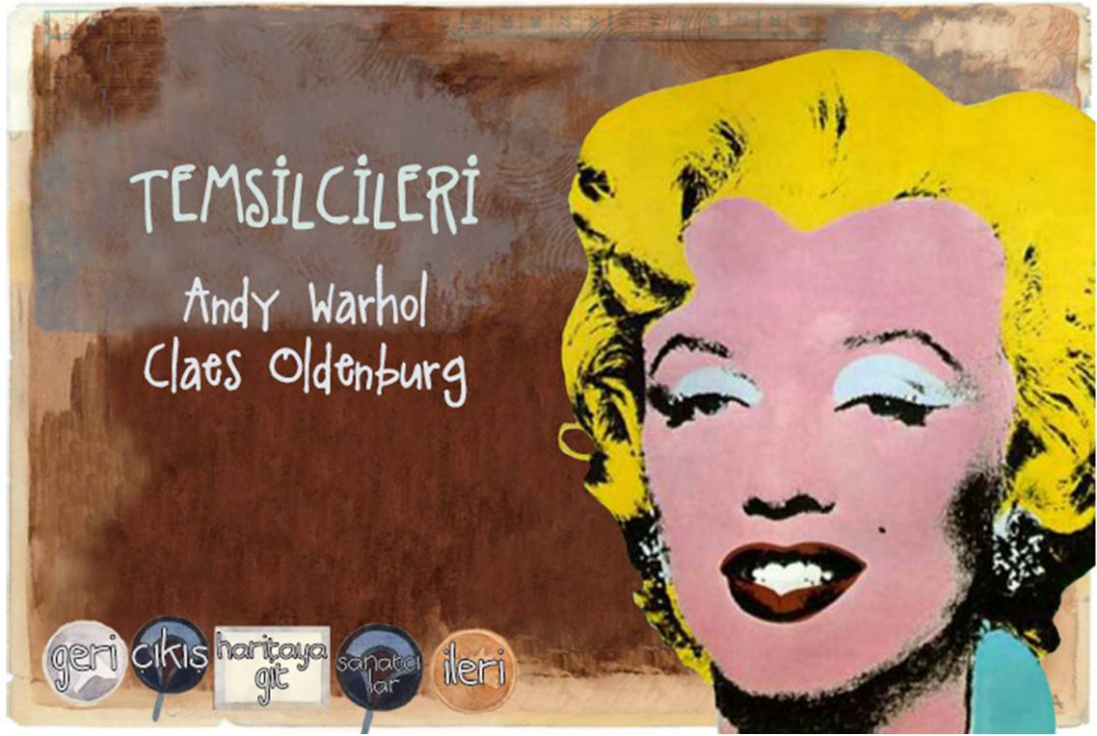

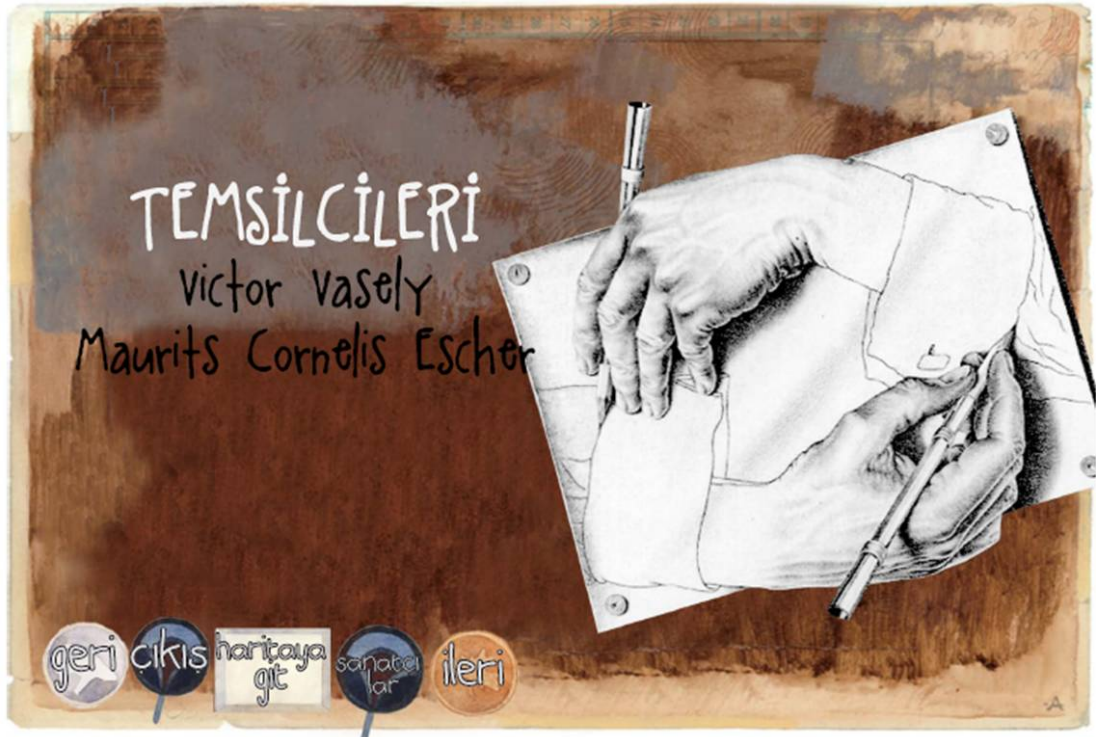
TEMSİLCİLERİ

Henry Matisse
Maurice De Vlaminck

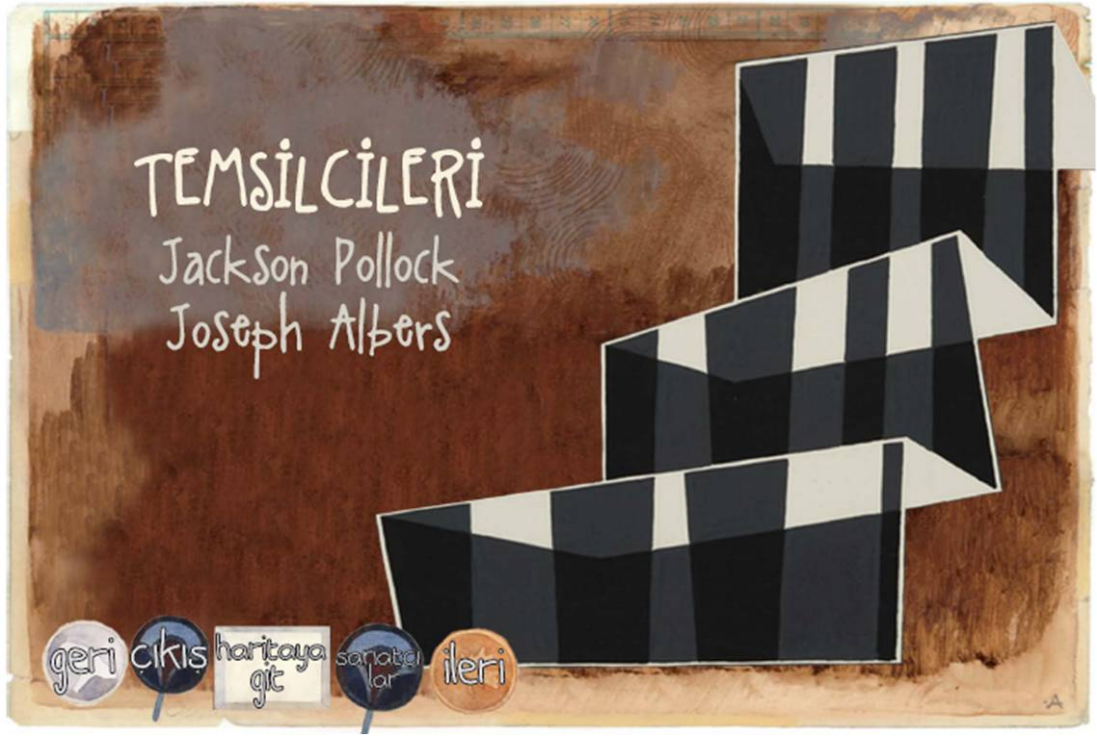

Ek 2: Modern Sanat Akımları Testi

Açıklama: Bu test toplam yirmi üç (23) çoktan seçmeli sorudan oluşmaktadır. Sizin yapmanız gereken, testte yer alan her bir soruyu okuyarak, sorunun doğru cevabı olduğunu düşündüğünüz seçeneği yuvarlak içerisine alarak işaretlemenizdir. Testin toplam cevaplama süresi kırk (40) dakikadır.

Başarılar dilerim.

SORULAR

1.Sanatta görüş, duyuş,anlayış bakımından ortaya koyan, farklılık gösteren harekete ne denir?

- a.Kompozisyon
- b.Sanat Eleştirisi
- c. Sanat Akımı
- d.Sanat Tarihi

2.Resimlerin sanatçının izlenimlerinden edinilen duygularla yapıldığı sanat akımının adı nedir?

- a.Empresyonizm (izlenimcilik)
- b.Ekpresyonizm (dışavurumculuk)
- c.Fovizm
- d.Kübizm

3.Aşağıdakilerden hangisi empresyonizm özelliklerinden değildir?

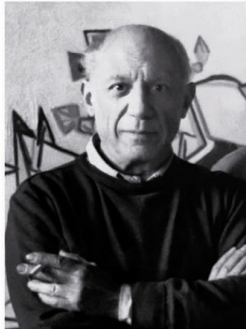
- a.Resimler açık havada yapılır.
- b.Perspektif renk tonlarıyla gösterilir.
- c. Su, gökyüzü gibi doğa konuları çalışılır.
- d. Yüzeysel anlatım, saf ve göze batan renkler etkindir.

4.Aşağıdakilerden hangisi izlenimci bir ressamdır?

a.Edoard Manet

b.Pablo Picasso

c. Salvador Dali

d.Henry Matisse

5. Aşağıdakilerden hangisi Post- Empresyonist bir ressam değildir?

c. Vicent Van Gogh

d. Leonardo da Vinci

a. Paul Cezanne

b. Paul Gauguin

6. "Doğanın olduğu gibi temsili yerine duyguların ve iç dünyanın ön plana çıkarıldığı 20. Yy. sanat akımıdır. Bozulmuş çizgiler, şekiller ve abartılı renklerle sanatçının duygusal dünyasını aktarmayı hedefler. Sanatçı geleneksel kuralların dışına çıkarak biçim bozma yöntemini kullanır."

Yukarıdaki bilgi hangi sanat akımına işaret etmektedir?

- a. Gerçeküstçülük
- b. Pop art
- c. Fütürizm
- d. Dışavurumculuk (Ekspresyonizm)

7. Fransa'da etkili olmuş bir sanat akımı. En önemli özelliği, tüpten çıkmış gibi çığ ve bağırarak renkleri doğrudan kullanımıdır. Yukarıdaki boşluğa gelmesi gereken sanat akımı hangisidir?

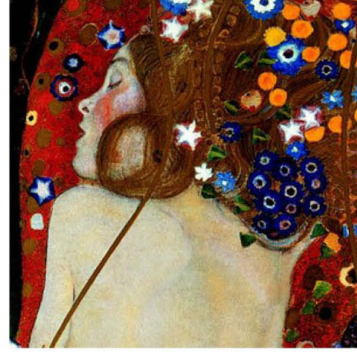
- a.Fovizm
- b.Figüratif resim
- c. Barok
- d.Fotogerçekçilik

8.Aşağıdakilerden hangisi Dışavurumcu(Ekspresyonist) bir ressamdır?

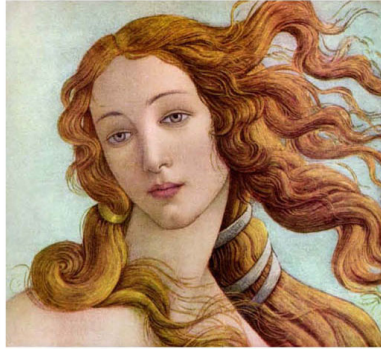
b.Edgar Degas

a.Gustav Klimt

d.Boticelli

c. Michelangelo

9. Aşağıdakilerden resimlerden hangisi farklı bir sanat akımı grubuna dahildir?

a.

b.

c.

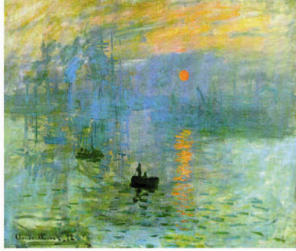

d.

10. Aşağıdaki resimlerden hangisi izlenimcilik (empresyonizm) akımına dahil değildir?

a.

b.

c.

d.

11. Aşağıdakilerden hangisi fovizm sanat akımının özelliklerinden değildir?

- a. Aynen tüpten çıkmış gibi çiğ ve barıran renkleri direkt kullanmışlardır.
- b. Saf ve göze batan renkler kullanılmış ve bunlar geniş yüzyler halinde boyanmıştır.
- c. Eserler genelde soyut olup, siyah-beyaza boyanmıştır.
- d. İsmi "Fauve (Vahşi Hayvan)" adından almıştır.

12. Aşağıdaki sanatçılardan hangisi fovizm sanat akımına dahildir?

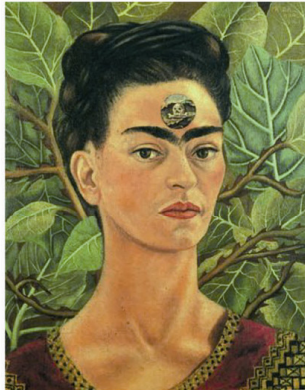
a. Fikret Mualla

b. M. C. Escher

c. Frida Kahlo

d. Henri Matisse

13.Yukarıdaki resmin ressam ve akım eşleştirmesini bulunuz.

- a. Pablo Picasso-Kübizm
- b. Salvador Dali-Sürrealizm
- c. Salvador Dali-Kübizm
- d. Henri Matisse- Fovizm

14. -Renk, çizgi gibi öğeler göz yanılsamaları yaratmak için kullanılır.
-Eserler genelde soyut olup, genellikle siyah beyazdır.

Yukarıdaki özellikler hangi sanat akımına aittir?

- a. Pop Art
- b. Sürrealizm
- c. Op Art
- d. Art Nouveau

15. Aşağıdaki sanatçılardan hangisi Pop Art sanatının öncülerindendir?

a. Paul Cezanne

b. Bob Ross

c. Georges Braque

d. Andy Warhol

16. Yandaki resim hangi akımı temsil etmektedir?

- a. Sürrealizm
- b. Pop Art
- c. Art Nouveau
- d. Soyut Resim Sanatı

17. 2. dünya savaşından sonra meydana gelen köklü değişimlerin bir getirisi. Tüketimi çekici hale getirmek için reklamlar, renkli afişler, hatta resimli dergi ve romanlar kullanılır. tüketime yardımcı bir reklam aracı olarak doğar, gelişir.

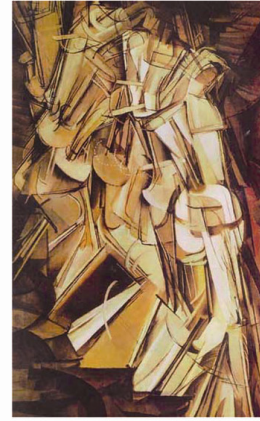
- a. Kübizm
- b. Pop Art
- c. Empresyonizm
- d. Fovizm

18. Aşağıdaki resimlerden hangisi "Sürrealizm (Gerçeküstücülük)" Akımına aittir?

a.

b.

c.

d.

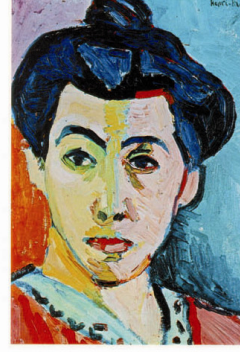

19. Aşağıdaki eserlerden hangisi sürrealist ressam Salvador Dali'ye ait değildir?

a.

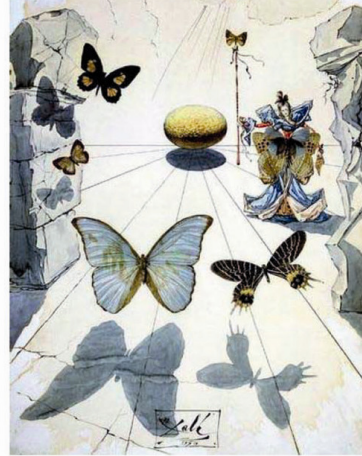
b.

c.

d.

20. Geleneksel sanata karşı çıkan çok yumuşak kıvrak çizgilerin yoğun olduğu süslemeyi ön plana çıkararak sanayiye bağlı bir tarzı benimsemiştir.

Yukarıdaki boşluğu dolduracak sanat akımı hangisidir?

- a. Pop Art
- b. Art Nouveau
- c. Post-Empresyonizm
- d. Op Art

21. * 20. ın başında devrim yapan Fransız akımıdır.
 * Cisimler parçalanır, öne arkaya katlanır, açılır.
 * Üçüncü boyutu tuvalin üzerine perspektif olmadan getirir.

Yukarıdaki bilgiler hangi sanat akımını işaret etmektedir?

- a. Sürrealizm
 b. Empresyonizm
 c. Ekpresyonizm
 d. Kübizm

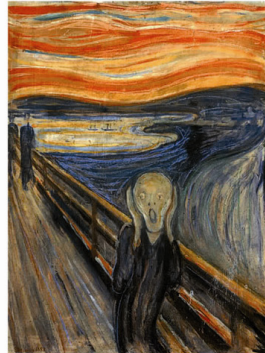
22. "Soyut resimde, ışığı ve rengi kullanarak kompozisyon oluşturma esası vardır."

Bu bilgiye göre aşağıdaki sanatçıların eserlerinden hangisi soyut resim kategorisine girer?

a. Jackson Pollock

b. Edward Munch

c. Egon Schiele

d. Henry Matisse

23. Aşağıdaki resmi doğru bir biçimde sıralayınız ...

a.

1	2
3	4

b.

4	1
2	3

c.

2	3
1	4

d.

2	4
1	3

Ek 3: Modern Sanat Akımları Testi Cevap Anahtarı

1.C 2.A 3.D 4.A 5. D 6.D 7.A 8. A 9. A 10.B

11.C 12.D 13. A 14. C 15.D 16.C 17.B 18. A 19.B 20. B

21.D 22. A 23. B